
VANTAA PYÖRÄILLEN
Reittiopas Vantaan luonto- ja kulttuurikohteisiin

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö
Kestävän kehityksen koulutusohjelma
Forssa, kevät 2015

Anne Heinonen

FORSSA

Kestävän kehityksen koulutusohjelma

Tekijä	Anne Heinonen	Vuosi 2015
Työn nimi	Vantaa pyöräillen Reittiopas Vantaan luonto- ja kulttuurikohteisiin	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia Vantaan kaupungille vapaa-ajan pyöräilyreittiopas, joka esittelee eripituisten reittien varsilla monipuolisesti Vantaan luontoa ja kulttuurikohteita. Tavoitteena oli laatia asutusten lähellä kulkevia reittejä, jotta reitit olisivat helposti kaikkien saavutettavissa, ja näin pyrkiä edistämään Vantaan vapaa-ajan pyöräilyä. Työn tilaajana oli Vantaan kaupungin ympäristökeskus. Vantaa pyöräillen -opas sisältää 12 reittikarttaa, sekä kaikista esitellyistä luonto- ja kulttuurikohteista lyhyet kohdekuvaukset. Pyöräilyoppaan laatimisesta järjestettiin Vantaan kaupungin Internet-sivuilla lyhyt kysely, jonka avulla haluttiin saada asukkaiden mielipiteitä oppaan sisällöstä ja jakelukanavista.

Työn teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään Vantaata pyöräilykapunkina, pyöräilyn edistämisen keinoja valtakunnallisesti ja kaupunkitasolla sekä pyöräilyn ekologista, kulttuurista ja sosiaalista kestävyyttä. Teoriaosuudessa nostetaan esille Vantaan pyöräilyn olosuhteita ja luodaan pohjan sille, mitä asioita vapaa-ajan pyöräilyoppaan laatimisessa on otettava huomioon. Teoriaosuus myös tukee vapaa-ajan pyöräilyoppaiden laatimisen tärkeyttä kuntatasolla, kun halutaan edistää pyöräilyä.

Pyöräilyopas laadittiin kevään 2015 aikana, ja oppaan sähköinen versio julkaistiin kesäkuussa 2015. Reittejä pystyy myös lataamaan QR-koodin avulla mobiililaitteille. Reittiopaskirja lähetettiin painoon kesäkuussa 2015. Reittien suunnitteluun käytettiin Mapinfo-paikkatieto-ohjelmaa ja opas taitettiin InDesign-taitto-ohjelmalla. Kyselylomake laadittiin Webropol-ohjelmalla.

Vantaa pyöräillen -opas palvelee käyttäjiään hyvin. Kaupunki kuitenkin muuttuu jatkuvasti, joten opas olisi hyvä päivittää noin kahden vuoden kuluttua, jolloin myös oppaan julkaisutekniikkaa voisi kehittää. Karttoja voisi esimerkiksi muuttaa enemmän interaktiivisiksi.

Avainsanat Pyöräilyreitit, Vantaa, vapaa-aika, luontokohteet, kulttuurikohteet

Sivut 41s. + liitteet 13 s.

FORSSA

Degree Programme in Sustainable Development

Author	Anne Heinonen	Year 2015
Subject of Bachelor's thesis	Vantaa by bicycle Route guidebook to natural and cultural attractions in the city of Vantaa	

ABSTRACT

The purpose of this thesis was to plan a free-time bicycle route guidebook to the city of Vantaa. The guidebook introduces nature and culture attractions by the routes. The aim was to plan the routes nearby the settlement, so they would be easy to reach for everyone, and this way contribute to bicycling in Vantaa. This Bachelor's thesis was commissioned by The Vantaa Centre for Environmental Affairs. The Vantaa by bicycle -guidebook offers 12 route maps and short descriptions of all the nature and cultural attractions on the way. A short questionnaire about planning the new guidebook was arranged on the website of the city of Vantaa, to get the opinions of the citizens about the content of the guidebook as well as the distribution channels of the guidebook.

The theoretical frame of the thesis deals with Vantaa as a bicycle city, furtherance of cycling nationwide as well as at the municipal level and the ecological, cultural and social sustainability of cycling. The theoretical frame points out the circumstances of bicycling in the city of Vantaa and creates the base for which matters must be considered against while planning a bicycle guidebook. The theoretical frame also supports the importance of publishing free-time guidebooks at the municipal level when wishing to contribute to cycling.

The guidebook was created during the spring 2015, and the electronic version was published in June 2015. All the routes are also downloadable on mobile devices with QR-code. The paper version of the guidebook was sent to the press in June 2015. The routes were planned with Mapinfo geographic information software, and the layout of the guidebook was done with InDesign layout software. The questionnaire was done with Webropol software. The guidebook serves its users well. However, the city is changing all the time, therefore it would be recommended to update the guidebook in about two years, when also the technological implementation could be developed even further. Maps could for example be changed to be more interactive.

Keywords Bicycle routes, City of Vantaa, free time, nature attractions, culture attractions
Pages 41 p. + appendices 13 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	VANTAA PYÖRÄILYKAUPUNKINA	2
2.1	Vantaan luontokohteet.....	3
2.2	Vantaan kulttuurikohteet	4
2.3	Pyöräilyolosuhteet Vantaalla.....	5
2.4	Pyöräilyn turvallisuus Vantaalla	6
3	PYÖRÄILYN EDISTÄMINEN VALTAKUNNALLISESTI	7
3.1	Vapaa-ajan pyöräilyn edistämisen keinoja.....	7
3.2	Pyöräilyn markkinointi ja pyöräilymahdollisuuksista tiedottaminen.....	8
3.3	Vapaa-ajan pyöräilyreittioppaat ja -kartat pyöräilyn edistämisessä.....	8
3.3.1	Vantaan vapaa-ajan pyöräilykartat ja -oppaat	9
3.3.2	Muiden kaupunkien pyöräilyoppaita.....	9
3.4	Vantaan pyöräilyn edistämishjelma 2014–2020	10
4	PYÖRÄILY JA KESTÄVÄ KEHITYS.....	11
4.1	Ekologinen kestävyys ja pyöräilyn ympäristövaikutukset	11
4.2	Kulttuurinen ja sosiaalinen kestävä kehitys	11
4.2.1	Pyöräily osana sosiaalista kestävyyttä.....	11
4.2.2	Luonto osana sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä	12
4.2.3	Luonto- ja kulttuurikohteet osana kaupunkielämää	13
5	KYSELYTUTKIMUS.....	14
5.1	Kyselyn tulokset.....	14
5.1.1	Taustatiedot	15
5.1.2	Vapaa-ajan pyöräilytottumukset	16
5.1.3	Nykyisten reittikarttojen ja -oppaiden saatavuus	18
5.1.4	Uusien reittikarttojen ja -oppaiden saatavuus	19
5.1.5	Pyöräilyoppaan sisältöön liittyvät vastaukset	20
5.1.6	Avoimen kysymyksen vastaukset	21
5.2	Kyselyn yhteenveto ja luotettavuuden arviointi.....	22
6	PYÖRÄILYOPPAAN LAATIMISPROSESSI.....	24
6.1	Prosessin aloitus ja tiedon keruu	25
6.2	Oppaan rakenne ja kohteiden valinta	26
6.3	Reittien suunnittelu	27
6.3.1	Suuralueiden yleisreitit.....	29
6.3.2	Teemareitit	30
6.4	Oppaan kohde-esittelyt.....	31
6.5	Oppaan taitto ja ulkoasu.....	32
6.6	Reittien testaus ja viimeistely.....	34

7	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	35
7.1	Työn onnistumisen arviointi.....	36
7.2	Kehitysehdotukset	37
	LÄHTEET	38

Liite 1	Kyselyn saate
Liite 2	Kyselylomake
Liite 3	Esimerkki painetun oppaan taittomallista
Liite 4	Vantaa pyöräillen -reittiopas

1 JOHDANTO

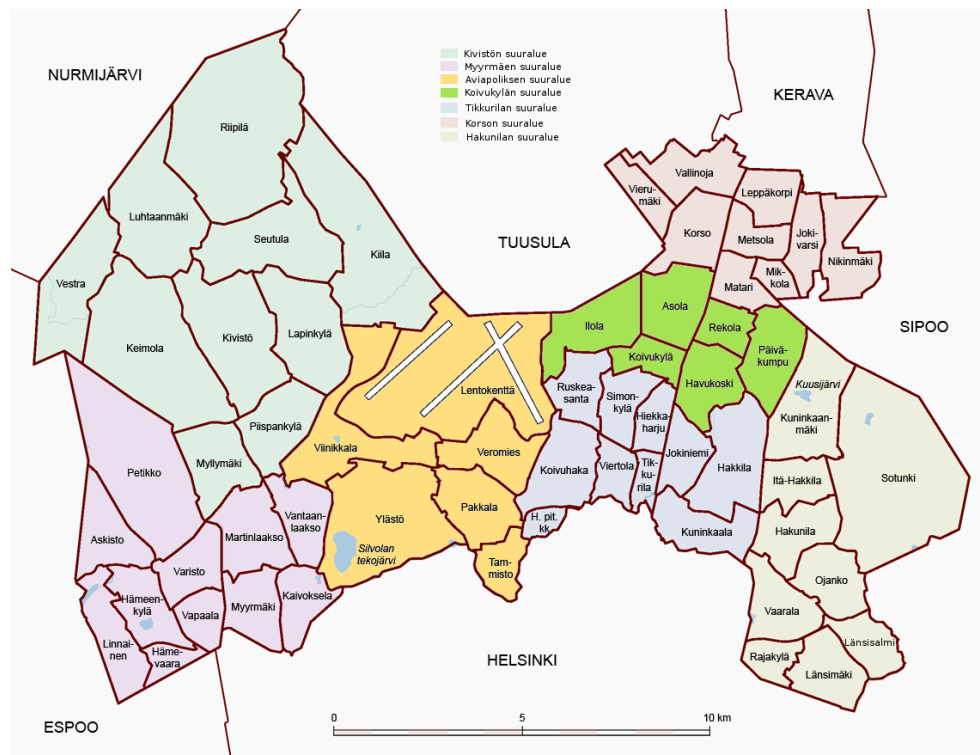
Tämän produktiivisen opinnäytetyön aiheena on Vantaan vapaa-ajan pyöräilyoppaan laatiminen. Pyöräilyn edistäminen on osa kestäväää ja viihtyisää kaupungin kehittämistä, sillä pyöräily muun muassa luo asuinympäristöön elävyyttä, mikä taas lisää sosiaalista hyvinvointia. Ihmisten liikkuminen ulkona myös lisää muiden ihmisten viihtymistä sekä alueen elinvoimaisuutta. Vantaalla on runsaasti metsää, rakennettuja viheralueita sekä Vantaan- ja Keravanjoen ranta-alueita, jotka tarjoavat hyviä pyöräilyreittimahdollisuuksia luonnon läheisyydessä. Pyöräily luontokohteisiin edistää lisäksi luontomatkailua alueella. Pyöräily onkin erinomainen tapa tutustua lähiluontoon. Työn tavoitteena on edistää vapaa-ajan pyöräilyä Vantaalla ja saada ihmisiä yhä enemmän liikkumaan pyöräillen ja samalla tutustumaan Vantaan luontoon ja kulttuurikohteisiin.

Vantaan edellinen vapaa-ajan pyöräilyopas on julkaistu vuonna 2012, mutta koska kaupunki muuttuu jatkuvasti, haluttiin reittiopas päivittää vuonna 2015. Kyseessä on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tuotos on Vantaa pyöräillen -reittiopas. Julkaistava opas sisältää 12 eri reittivaihtoehtoa ympäri Vantaata. Oppaassa on esiteltynä reittien varrella sijaitsevia luonto- ja kulttuurikohteita lyhyin kohdekuvauksin. Kartan avulla voi suunnistaa valmiin reitin läpi tai yhdistellä eri reittejä oman mielenkiinnon mukaan. Oppaaseen on valittu monipuolisesti erilaisia helposti pyörällä saavutettavia kohteita, jotta mahdollisimman moni löytäisi itseään kiinnostavaa nähtävää reittien varsilta. Osa on myös niin sanottuja teemareittejä, joissa pääpaino matkan varrella on tietyn teeman mukaiset kohteet. Kaikkiin oppaassa esiteltyihin kohteisiin pääsee tavallisella pyörällä. Lisäksi joissain kohteissa voi jättää pyörän parkkiin ja tutustua kohteeseen lähemmin kävellen. Oppaan suunnittelusta järjestettiin Vantaan kaupungin Internetsivuilla 4.–29.3.2015 kysely, jossa pyöräilystä kiinnostuneet saivat kertoa mielipiteensä oppaan sisällöstä ja jakelukanavista.

Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään Vantaan profiilia vapaa-ajan pyöräilyssä, niin kaupungin omien intressien kuin pyöräilijöidenkin näkökulmasta. Lisäksi teoriaosuudessa mietitään pyöräilyn ekologiaa, kulttuurisia ja sosiaalisia vaikutuksia sekä pyöräilyn edistämisen keinoja valtakunnallisella ja kunnallisella tasolla. Raportin lopussa käsitellään kyselytutkimuksen tulokset ja pyöräilyoppaan laatimisprosessia.

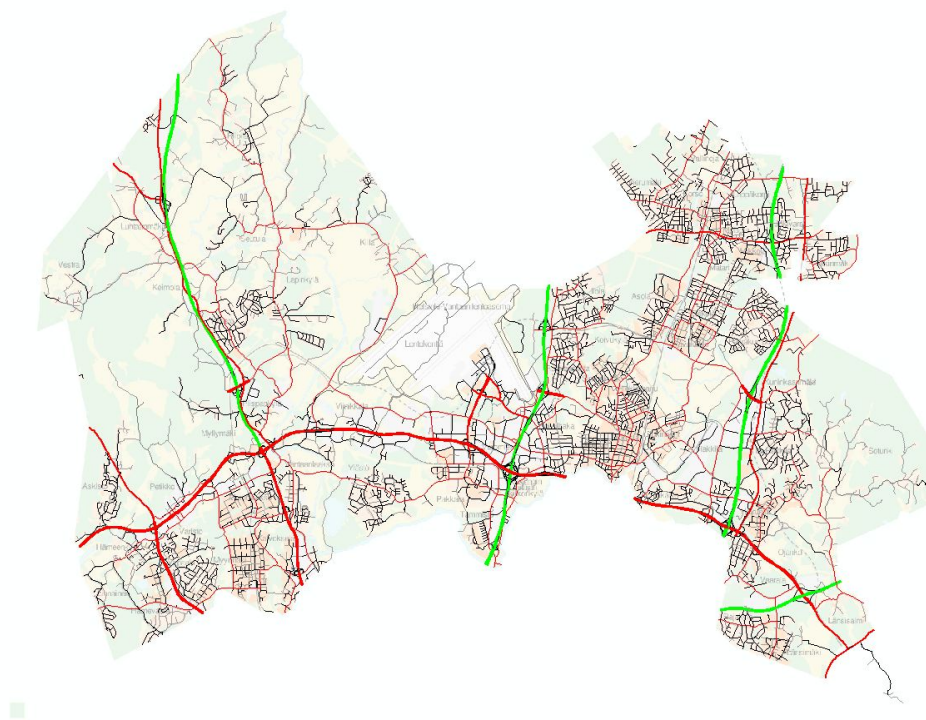
2 VANTAA PYÖRÄILYKAUPUNKINA

Vantaalla on asukkaita hieman yli 210 000, ja se on Suomen neljänneksi suurin kaupunki Helsingin, Espoon ja Tampereen jälkeen. (Tilastokeskus 2014; Vantaan kaupunki 2015a). Pinta-alaltaan Vantaa on 240,3 km², josta maa-alaa on 238,4 km². (Vantaan kaupunki 2014a). Vantaa on jaettu Itä-, Länsi- ja Keski-Vantaaseen sekä seitsemään suuralueeseen, jotka ovat Hakunila, Koivukylä, Korso, Tikkurila, Aviapolis, Myyrmäki sekä Kivistö (kuva 1). Kaupunginosia Vantaalla on yhteensä 61. (Vantaan kaupunki 2012a; Vantaan kaupunki 2014b.)

Kuva 1. Vantaan aluejako (Wikipedia 2009)

Keskellä Vantaata sijaitsee Helsinki-Vantaan kansainvälinen lentoasema, joka vie Keski-Vantaalla ison osan pinta-alasta ja katkaisee kulkutiemahdollisuuksia. Vantaata halkovat myös useat vilkasliikenteiset valtatiet (kuva 2, s. 3), jotka tuovat pyöräilyreittien suunnitteluun haastetta. (Vantaan kaupunki 2010.) Vilkasliikenteisten väylien varressa pyöräily ei ole pitkiä matkoja kovin miellyttävää liikennemelun vuoksi. Kuitenkin esimerkiksi Kehä III:n varressa kulkee hyväkuntoinen kevyenliikenteenväylä, jota voi hyvin hyödyntää Itä-länsisuunnassa liikkuesssa.

Kuva 2. Vantaan valtatiet kartalla

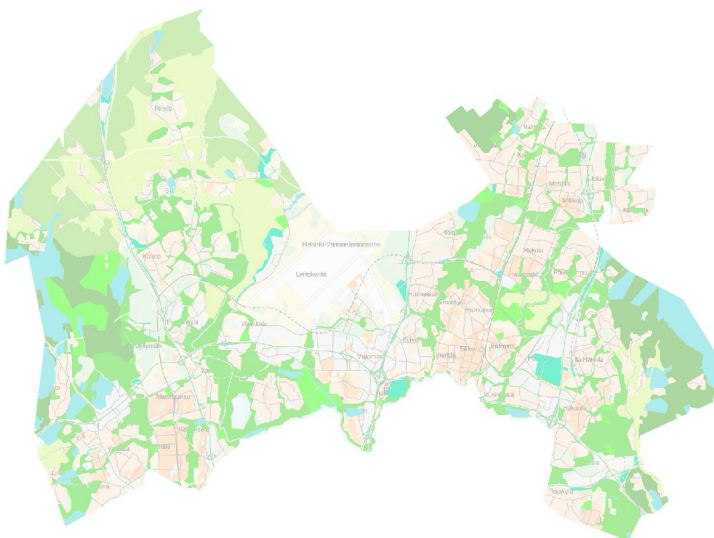
2.1 Vantaan luontokohteet

Vantaan luonto on varsin monipuolista ja tarjoaa paljon hyviä pyöräilykohteita niin metsä-, kulttuurimaisema-, puisto- kuin vesistöalueineen. Vantaan laajojen virkistys- ja viheralueiden verkostoa kehitetään jatkuvasti. Vantaan- ja Keravanjoen ranta-alueet ovat asukkaiden keskuudessa suosittuja ulkoilualueita ja muodostavatkin tärkeän osan Vantaan viheraluejärjestelmästä. (Vantaan kaupunki 2010.) Joen varsille on tehty useita kilometrejä hyväkuntoisia hiekkateitä kävelijöille ja pyöräilijöille. Myös suurimpien purojen varsilla on hyviä ulkoilureittejä. Vantaalla onkin ainulaatuinen puroluonto, jonka vuoksi pyöräilyoppaassa on mukana useampikin purokohde. Vantaan 67 pienvesikohteesta 24:ssä on tavallisesta virtavesiluonnosta eroavia erityisiä luontoarvoja. Vantaan kaupunkipuroihin myös nousee taimen kudulle mereltä, mikä on eurooppalaisittainkin harvinaista metropolialueella. Vantaalla vietetään vuonna 2015 purojen teemavuotta, minkä vuoksi myös oli tärkeää tuoda pyöräilyoppaaseenkin mukaan purokohteita. (Vantaan kaupunki 2015b.)

Metsää on Vantaalla noin 10 000 hehtaaria, eli kolmannes Vantaan pinta-alasta. Suurimmat yhtenäiset metsäkokonaisuudet sijaitsevat Vantaan Länsi- ja Itäosissa. Vantaan kaupunki on rakennuttanut useille metsäalueille kattavan ulkoilureittien verkoston, sillä metsät ovat vantaalaisille tärkeitä virkistäytymispaikkoja. Metsäalueiden ulkoilureitit hoidetaan siten, että niillä on turvallista liikkua. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi huonokuntoisia puita poistetaan reittien läheisyydestä. (Vantaan kaupunki n.d.a.) Luonnonsuojelualueita on yhteensä noin 1 030 hehtaaria. Vantaan ensimmäinen luonnonsuojelu-

alue perustettiin Keski-Vantaalle Tammistoon vuonna 1946. (Vantaan kaupunki n.d.b.) Vantaalla sijaitsevasta 46 suojelualueesta ainoastaan noin viidellä on opastaulut, mutta useammalla kulkee kuitenkin hyväkuntoisia luontopolkuja. Muutamalle suojelualueelle on opastaulut suunnitteilla.

Viheralueita Vantaalla on varattu kaavoissa noin puolet kaupungin pinta-alasta (kuva 3). Lähes kaikilla Vantaan kaupunkimaisesti rakennetuilla alueilla asuvilla on alle 300 metrin matka lähimmälle virkistysalueelle. Viheralueisiin kuuluvat kaikille avoimet puisto- ja lähivirkistysalueet. Vantaalla suurin osa puistoista on varsin luonnontilaisia alueita, joihin on rakennettu esimerkiksi puistokäytäviä. Jokien ja suurimpien purojen varret muodostavat viheralueiden päärunгон. Viheralueilla on kaupunkiympäristössä useita tehtäviä muun muassa terveyden, sosiaalisen ympäristön, kaupunkikuvan, toiminnallisuuden sekä ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistämässä. (Vantaan kaupunki 2015c.)

Kuva 3. Vantaan metsä- ja viheralueet

2.2 Vantaan kulttuurikohteet

Historiaa ja kulttuuria Vantaalta löytyy runsaasti myös pyöräilyreittien varrelle. Tosin joitakin kohteita, esimerkiksi kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kyliä, sijaitsee pyörätieverkoston ulkopuolella. Keravan- ja Vantaanjoen varsilla on useita myllypaikkoja, joiden ympärille elämä on aikanaan tiiviisti rakentunut. Kulttuurimaisemalla tarkoitetaan perinteisesti ihmisen muokkaamaa maisemaa, usein avaraa viljelypeltoa, mutta myös esimerkiksi koskesta nousevia myllynpaikkoja tai kirkonkylää historiallisen tien varrella (Teppo-Pärnä 2012, 175).

Kulttuurimaisemaa yhdistettynä rakennettuun ympäristöön ja muinaisjäänöksiin on alettu 1990-luvulla yleisesti kutsua kulttuuriympäristöksi. Museo-

virasto ylläpitää Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen luetteloa, jossa on viisi vantaalaista kohdetta: Sotungin kyläalue ja Håkansbölen kartano, Helsingin pitäjän kirkonkylä, I maailmansodan aikaiset linnoitteet Länsimäessä, Korson vanha rautatieasema sekä Tikkurilan kulttuurimaisema. (Teppo-Pärnä 2012, 176; Uudenmaanliitto 2012.) Vantaalla sijaitsee myös yhdeksän kartanoa, joista yhdestä on jäljellä enää rauniot vuoden 1935 tulipalon jäljiltä. Useat kartanot kuitenkin sijaitsevat pyörätieverkoston ulkopuolella tai ovat yksityisessä omistuksessa, jolloin julkista pyöräilyreittiä ei ole kohteliasta suunnitella yksityisalueen läpi. Yksi kartano toimii nykyään sairaalana.

2.3 Pyöräilyolosuhteet Vantaalla

Vantaan pyöräilyverkosto on noin 685 kilometriä pitkä ja koostuu pääosin yhdistetyistä pyöräteistä ja jalkakäytävistä. Viivalla tai eri päällysteellä eroteltuja pyöräteitä ja jalkakäytäviä (kuva 4) Vantaalla on muutaman kilometrin verran. (Pasanen, Rytönen-Halonen & Väistö 2014.) Jalkakäytäviä Vantaalla on noin 130 kilometrin verran, ja usein ne ovat ilman jalkakäytävästä kertovaa liikennemerkkiä (Vantaan kaupunki 2015d). Pyöräilijän onkin oltava tarkkana, sillä yli 12-vuotias ei saa ajaa pyörällä jalkakäytävällä, ja kyltin puuttuessa jalkakäytävää ei useinkaan huomaa. Vantaalla on myös paljon pientaloalueita, joilla ei kulje kevyenliikenteenväyliä. Lisäksi etenkin Itä- ja Länsi-Vantaalla olisi kiinnostavia pyöräilykohteita, kuten kartanoita ja vanhoja kylämaisemia, mutta ne sijaitsevat pyörätieverkoston ulkopuolella.

Kuva 4. Eroteltu pyörätie Tikkurilassa

Vantaalla maasto on melko tasaista ja maisemat vaihtelevia. Eurooppalaisittain ilmasto pyöräilyyn on Suomessa melko kylmä, mutta Suomen olosuhteisiin verrattuna kuitenkin lämmin. (Pasanen ym. 2014.) Usein jo huhtikuussa Vantaalla alkaa olla suotuisat olosuhteet vapaa-ajan pyöräilylle, ja kausi jatkuu helposti syyskuun loppuun. Lokakuussakin voi vielä nauttia aurinkoisista päivistä vapaa-ajan pyöräretkillä. Suurin vapaa-ajan pyöräilysezonki kuitenkin osuu varmasti touko-elokuun väliin säistä riippuen.

Maaliskuussa 2013 Vantaan kaupungin Internet-sivuilla julkaistiin kysely, jossa kartoitettiin vantaalaisten ja muiden kaupungissa liikkuvien näkemyksiä pyöräilystä Vantaalla. Kyselyyn vastasi 258 henkilöä, joista noin 60 % kertoi pyöräilevänsä kesäkaudella päivittäin tai lähes päivittäin. Vastaajista 91 % piti tärkeänä sitä, että pyöräillen voi nauttia luonnosta. Vastaajia pyydettiin arvioimaan Vantaan pyöräilyn olosuhteita asteikolla 1–5 (erittäin tyytymätön - erittäin tyytyväinen). Olosuhteiden arvosanaksi annettiin 3,2. Pyöräilyn edistämistä pidettiin vastaajien keskuudessa hyvin tärkeänä. Asteikolla 1–5 (ei lainkaan tärkeää - erittäin tärkeää), pyöräilyn edistämisen tärkeys sai arvosanaksi 4,8. Tärkeimpinä asioina pyöräilyn edistämisessä pidettiin pyöräilyverkon laatutason ja kunnossapidon sekä pyöräilyn turvallisuuden parantamista. (Pasanen ym. 2014.)

2.4 Pyöräilyn turvallisuus Vantaalla

Pyöräilyonnettomuudet ja pyöräilykuolemat ovat olleet Vantaalla laskussa jo 1990-luvun alusta saakka. Onnettomuuksista suurin osa tapahtuu suojatiellä tai pyörätien jatkeella. Esimerkiksi vuosien 2007 ja 2011 välillä lähes 60 % tapahtuneista pyöräonnettomuuksista Vantaalla tapahtui suojatiellä. (Pasanen ym. 2014.) Tämän vuoksi pyöräilyreittien suunnittelussa on tärkeää huomioida, että teidenylityksiä tulisi mahdollisimman vähän ja pyöräreiteillä suositaisiin ali- ja ylikulkusilloja. Alikulkujen turvallisuutta on pyritty Vantaalla parantamaan kevyenliikenteen kaistoilla ja nuolilla, jotka osoittavat kulkusuuntaa (kuva 5).

Kuva 5. Kaistoitettu alikulkutunneli Hiekkaharjussa

Luvussa 2.3. mainitussa asukaskyselyssä pyydettiin vastaajia myös arvioimaan pyöräilyn turvallisuutta Vantaalla asteikolla 1–5 (erittäin turvaton - erittäin turvallinen). Turvallisuuden kokonaisarvosanaksi annettiin 3,4. Yli 90 % vastaajista piti myös erittäin tärkeänä pyöräilyn turvallisuuden parantamista muun muassa risteysjärjestelyin ja autoliikennettä rauhoittamalla. (Pasanen ym. 2014.) Turvallisemmat pyöräilyolosuhteet vähentävät pyöräilyonnettomuuksia ja kaatumistapaturmia. (Liikennevirasto 2012, 13).

3 PYÖRÄILYN EDISTÄMINEN VALTAKUNNALLISESTI

Liikenne- ja viestintäministeriö on julkaissut Suomessa kävelyn ja pyöräilyn valtakunnallisen strategian vuonna 2011 sekä toimenpidesuunnitelman vuonna 2012. Nämä kaksi muodostavat kokonaisuuden, jonka tavoitteena on lisätä kävelyn ja pyöräilyn määrää Suomessa 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Lisäksi Liikenne- ja viestintäministeriö julkaisi vuonna 2014 jalankulku- ja pyöräilyväylien suunnitteluohjeen. (Liikennevirasto 2011; Liikennevirasto 2012; Liikennevirasto 2014.) Vantaa on sitoutunut pyöräilyn kulkutapaosuu- den kasvattamiseen allekirjoittamalla Charter of Brussels -julkilausuman. Vantaa on myös laatinut oman kaupunkitasoisen pyöräilynedistämishjelman, joka tukee valtakunnallisia tavoitteita.

3.1 Vapaa-ajan pyöräilyn edistämisen keinoja

Vapaa-ajan pyöräilyn kannalta keskeisiä asioita pyöräilyn edistämiseen on pyöräilyreittien laatutason parantaminen ja hyvä kunnossapito sekä pyöräilyn markkinointi. Lisäksi asukkaiden tulee kokea pyöräily sujuvaksi, mukavaksi ja turvalliseksi. (Liikennevirasto 2012, 3–5.) Pyöräiliikenneverkon tarpeet vapaa-ajan pyöräilylle on erityisesti reittien jatkuvuus, viitoitus ja opastus sekä reitit, joiden varrella on vaihtelevia, kauniita maisemia (Liikennevirasto 2014, 26). Hyvällä liikennesuunnittelulla voidaan siis vaikuttaa vapaa-ajan pyöräilyn edistämiseen, mutta liikennesuunnittelun lisäksi hyvässä pyöräilyoppaassa otetaan huomioon reittien jatkuvuus, mielekkyys, turvallisuus sekä maisemat. Liikennevirasto (2012, 29) on listannut pyöräilyn edistämisen kärkeiksi muun muassa informaation pyöräilymahdollisuuksista ja -olosuhteista sekä pyöräilyn valtakunnallisen ja paikallisen markkinoinnin.

Pyöräpysäköinti on yhtä oleellinen osa pyöräilyn edistämistä kuin laadukkaiden tieyhteyksien tai muun infrastruktuurin rakentaminen. Myös vapaa-ajan pyöräilyssä pysäköinnillä on merkitystä. Toimivaa pysäköintiä tarvitaan niin kotipihaan kuin pyöräilykohteisiin. (Liikenteen tutkimuskeskus Verne 2011, 184.) Esimerkiksi luontokohteissa, joissa pyörä on jätettävä parkkiin vierailun ajaksi, on oleellista, että kohteen ulkopuolella on hyvä pysäköinti-mahdollisuus. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi luonnonsuojelualueet. Vantaalla opastettujen luonnonsuojelualueiden ulkopuolella on pyöräpysäköinti-mahdollisuuksia pääosin melko heikosti.

3.2 Pyöräilyn markkinointi ja pyöräilymahdollisuuksista tiedottaminen

Kunta voi pyrkiä kannustamaan asukkaita pyöräilyn pariin jakamalla helposti saavutettavaa ja käytettävää informaatiota pyöräilyn paikallisista reiteistä ja olosuhteista. Ulkoilu- ja pyöräilykarttojen pitäminen ajan tasalla ja niiden sujuva jakelu on tärkeää, kuten myös Internetpohjaisten reittioppaiden kehittäminen etenkin suurille kaupunkiseuduille. Pyöräilyn olosuhteet ja saavutettavuus voidaan kaupungeissa nostaa esiin muun muassa uusien asuinalueiden markkinoinnissa. (Liikennevirasto 2012, 29.)

Kaupunkitasolla pyöräilyn markkinointiin olisi Liikenneviraston (2012, 29) mukaan hyvä nimetä vastuutahot, jotta pyöräilyn markkinoinnin ja ohjauksen toimien koordinointi ja rahoitus on helpompi miettiä kokonaisuutena. Paikalliselle toiminnalle tulisi myös asettaa selkeä pyöräilyn lisäämistavoite, kuten Vantaa onkin tehnyt. Vantaalla on myös Poljin-pyöräilyedistämistyöryhmä, joka koostuu eri alojen ammattilaisista. Vantaalla järjestetään vuosittain erilaisia tapahtumia, joissa markkinoidaan pyöräilyä. Joka kevät Vantaan kaupungin Poljin-työryhmä esimerkiksi valitsee vuoden vantaalaisen pyöräilijän. (Liikennevirasto 2012, 29; Pasanen ym. 2014).

Uutta pyöräilyopasta markkinoitiin Vantaalla jo ennen sen julkaisua. Opin näytetyötä varten tehdyn kyselyn yhteydessä kerrottiin uudesta pyöräilyoppaasta ja myös toukokuun Vantaan asukaslehdessä julkaistiin lyhyt ennakko-tiedote julkaistavasta oppaasta. Vantaalla uuden julkaistavan oppaan jakelua myös parannettiin edellisestä ja erityisesti juuri sähköisten versioiden jakelu tuli monipuolisemmaksi, kun opasta pystyy tulostamaan reitti kerrallaan Internetistä tai oppaan voi ladata omalle mobiililaitteelle. Vantaalle on rakentunut viime vuosina useita uusia asuinalueita ja niitä on myös oppaassa pyritty tuomaan esille. Uuden pyöräilyoppaan reitit kulkevat pääosin asutusten läheisyydessä, joten kuka tahansa voi helposti lähteä pyörällä tutustumaan omaan kotiseutuunsa.

3.3 Vapaa-ajan pyöräilyreittiopaat ja -kartat pyöräilyn edistämisessä

Valmiit pyöräilykartat ja -opaat ovat olennainen osa vapaa-ajan pyöräilyn edistämistä. Kartat antavat asukkaille informaatiota pyöräilymahdollisuuksista kaupungissa ja valmiille reitille kokemattomammankin pyöräilijän on helppo lähteä, kun eksymisen riski on vähäinen, eikä itsellä tarvitse olla osaamista reittisuunnittelusta. Moni kaupunki Suomessa on laatinut jonkinlaista karttamateriaalia oman alueensa pyöräilyreiteistä. Joillain kaupungeilla on pelkästään kartta kaikista alueen pyöräilyreiteistä, mutta esimerkiksi Lahden, Oulun, Helsingin ja Tampereen kaupungit ovat laatineet valmiita pyöräilyreittejä.

3.3.1 Vantaan vapaa-ajan pyöräilykartat ja -oppaat

Vantaan edellinen Vantaa pyöräillen -opas, on vuodelta 2012. Opas on päivitetty versio vuonna 2002 julkaistusta Pyöräilyopas Vantaan luontoon -oppaasta. Näissä oppaissa on kartalle piirrettynä Vantaan pyöräilytiet ja reitin varrelle on merkitty numeroin erilaisia nähtävyyksiä, joista on melko kattavat esittelytekstit oppaassa. Oppaissa ei ole siis suunniteltuja valmiita reittejä, vaan jokainen voi itse valita oman reittinsä. (Vantaan kaupunki 2002; Vantaan kaupunki 2012b.) Länsi-Vantaalla on muun muassa kirjastoissa jaossa Kuninkaankartanon fillaripolut -esite sekä Länsi-Vantaan kaupunkipolut, jotka ovat alueen paikallisia pyöräilyoppaita. (Vantaan kaupunki 2015d.)

Lisäksi on vielä koko pääkaupunkiseudun kattavia pyöräilykarttoja ja -oppaita. Pääkaupunkiseudun ulkoilu & pyöräily -kartan avulla pystyy Internetissä suunnittelemaan kartalle oman reitin ja mittaamaan sen pituuden. Kartalta voi valita näytettäväksi joko ulkoilureitit tai pyörätiet. (Ulkoilukartta 2013.) Ulkoilukartasta on myös jaossa vuoden 2012 paperinen versio muun muassa yhteispalvelupisteissä. Pääkaupunkiseudun ulkoilukarttaa on toimitettu jo yli 35 vuotta. (Vantaan kaupunki 2015d; YTV 2004, 11.) HSL ylläpitää pääkaupunkiseudun pyöräilyn ja kävelyn reittiopasta Internetissä. Karttapalvelun avulla voi syöttää alku- ja päätepisteen ja valita reitinhakukriteereiksi asfalttipäällysteiset tiet, sorapäällysteiset tiet, suorimman reitin tai kevyen liikenteen väyliä suosivan reitin. Lisäksi palvelun avulla voi suunnitella oman reitin ja merkitä kartalle välipisteitä. Reittioppaassa on myös valikoitavissa suoraan esimerkiksi Vantaan viitoitetut pyöräilyreitit. (HSL n.d.)

3.3.2 Muiden kaupunkien pyöräilyoppaita

Suomen kaupungeista ainakin Lahdessa on laadittu Helsingin lisäksi kotiseutupyöräilyopas. Lahdessa vuonna 2014 julkaistua pyöräilyopasta - Kotiseutupyöräilyä Lahden seudulla, on saatavissa painettuna versiona sekä sähköisessä muodossa. Oppaassa on 17 valmista erilaista reittiä, pituudeltaan 14–100 kilometriä. Kun opas julkaistiin, sen koko 800 kappaleen painos jaettiin loppuun. Kirjaa saa lainata myös Lahden kaupunginkirjastosta. Lahdessa pyöräily on viime vuosina kasvanut, ja kaupungissa panostetaan kevyen liikenteen väylien parantamiseen. (Ruokolainen 2014; Lahden kaupunki 2014.)

Oulu on Suomessa tunnettu pyöräilykaupunkina, missä on laaja pyöräilyreitistö ja sen korkealaatuinen ylläpito. Pyöräiteitä on Oulussa yli 600 kilometriä, mikä tarkoittaa noin neljää metriä asukasta kohden. Oulun pyöräilyreittikartta sisältää kolme eri reittiä, joista lyhyimmällä 10 kilometrin mittaisella merellisellä reitillä on saatavilla myös ilmainen ääniopastus suomeksi tai englanniksi. Kahden järven reitti Kuivasjärvelle ja Pyykkösjärvelle on 17 kilometrin mittainen, ja pisin reitti Oulujoen varressa on 26 kilometriä. (Oulun kaupunki n.d.; Oulun kaupunki 2011.)

Tampereella on toteutettu ladattavia pyöräilykarttoja QR-koodien avulla mobiililaitteisiin. Karttoja on kaiken kaikkiaan neljä. Yhdessä ladattavassa kartassa on Tampereen keskustan pyörätiet ja pyöräparkit. Toinen on Tampere-Pirkkala pyöräilykartta, jossa on valtakunnalliset reitit, seudulliset pääreitit, molempien kuntien pääreitit ja paikallisreitit sekä muut pyörätiet. Kolmas kartta on Pyhäjärven maisemareitti, joka ohjaa kulkijaa mahdollisimman luonnonläheisille ja rantoja pitkin kulkeville reiteille. Neljäs ladattava kartta on Kaukajärven maisemareitti, joka on melko mäkinen ja suositellaan ajettavaksi maastopyörällä. (Tampereen kaupunki 2015.)

3.4 Vantaan pyöräilyn edistämishjelma 2014–2020

Vantaan pyöräilyn edistämishjelma sai alkunsa Teppo Pasasen vuonna 2013 tekemästä diplomityöstä ”Pyöräiliikenteen kehittäminen kuntatasolla – case Vantaa”. Diplomityössä tutkittiin pyöräilyn edistämisen keinoja kuntatason toimijan näkökulmasta, ja sen tuloksena syntyi Vantaan kaupungille ehdotus pyöräilyn edistämishjelmiä. Pyöräilyn edistämishjelman luonnos valmistui alkuvuodesta 2014, jolloin aloitettiin myös kokonaisvaltaisen liikennepoliittisen ohjelman tekeminen. Pyöräilyn edistämishjelmaa ei ole vielä julkaistu, sillä ohjelman hyväksyminen odottaa liikennepoliittisen ohjelman valmistumista. (Pasanen ym. 2014.)

Pyöräilyn edistämishjelman tavoitteena on kasvattaa sekä pyöräilyn suosiota että turvallisuutta Vantaalla. Pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvattaminen on linjassa Vantaan kaupungin strategian kanssa, johon on sitouduttu myös allekirjoittamalla Charter of Brussels -julkilausuma. Charter of Brussels sitouttaa asettamaan tavoitteeksi pyöräilyn kulkutapaosuuden lisäämisen vähintään 15 prosenttiin sekä pyöräilijöiden kuolemaan johtavien onnettomuuksien vähentämisen 50 prosentilla vuoteen 2020 mennessä. Lisäksi julkilausuman allekirjoittaneet kaupungit sitoutuvat muun muassa kehittämään pyöräpysäköintiä ja vastuullista matkailua investoimalla toimenpiteisiin, jotka lisäävät pyöräilyturismia. (Pasanen ym. 2014; Velo-City 2009.) Vaikka edistämishjelma koskee pyöräilyä kokonaisvaltaisesti kulkutapana, pätee se yhtä hyvin myös vapaa-ajan pyöräilyyn. Mikäli vapaa-ajan pyöräily lisääntyy, nostaa se myös pyöräilyn kokonaismääriä Vantaalla. Toisaalta myös ihmisten pyöräillessä aluksi opastettuja reittejä pitkin, oma asuinseutu tulee paremmin tutuksi, jolloin esimerkiksi asiointi- ja työmatkapyöräilykin voivat lisääntyä.

Vantaalla pyöräilyn edistämiseen on hyvät lähtökohdat. Maasto on tasaista ja maisemat vaihtelevia. Myös pyöräilyn turvallisuus on parantunut viime vuosikymmeninä. Jotta pyöräilyn paariin saataisiin houkutelua uusia kaupunkilaisia, täytyisi Vantaan nostaa infrastruktuurin laatutasoa ja houkuttelevuutta sekä kehittää pyöräilyn markkinointia, pyöräilyyn kannustamista ja erilaisten pyöräilypalveluiden tarjontaa. (Pasanen ym. 2014.)

4 PYÖRÄILY JA KESTÄVÄ KEHITYS

Kestävän kehityksen elementtejä ovat taloudellinen, ekologinen sekä kulttuurinen ja sosiaalinen kestävä kehitys. Jotta kestävyys voidaan saavuttaa, on kaikkien näiden ulottuvuuksien kehitys oltava kestävää. (Opetushallitus n.d.; Virtuaali-amk n.d.) Vapaa-ajan pyöräilyyn liittyy niin ekologinen kestävyys kuin kulttuurinen ja sosiaalinenkin kestävyys. Pyöräilyn kulkutapaosuuden lisääminen vähentää liikenteen päästöjä, kun samalla henkilöautoliikenne vähenee.

4.1 Ekologinen kestävyys ja pyöräilyn ympäristövaikutukset

Ekologiseen kestävyyskuuluu muun muassa luonnon- ja ympäristönsuojelua, luonnonvarojen kestävää käyttöä ja ympäristötietoisuuden lisäämistä (Opetushallitus n.d.; Virtuaali-amk n.d.). Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen on osa kestävä ja ympäristöystävällisen liikennepolitiikan toteuttamista. Pyöräily on kävelyn tavoin päästötön kulkumuoto, ja niiden lisääminen onkin yksi keskeinen liikennesektorin päästövähennyksiin tähtäävistä toimenpiteistä Suomessa. (Liikenne- ja viestintäministeriö 2011.) Luonnossa pyöräily vahvistaa myös ihmisten luontosuhdetta ja lisää ympäristötietoisuutta.

Pyöräilyn suosiminen ehkäisee saasteiden lisäksi energiankulutuksen ja melun määrän lisääntymistä sekä vähentää ruuhkautumista. Polkupyörä on kilpailukykyinen vaihtoehto henkilöautolle myös nopeudessa etenkin lyhyillä matkoilla. (Liikenteen tutkimuskeskus Verne 2011, 21.)

4.2 Kulttuurinen ja sosiaalinen kestävä kehitys

Sosiaalisesti kestävä kehitys liittyy esimerkiksi elinympäristön laatuun ja viihtyvyyteen, terveyteen, hyvinvointiin ja elämänlaatuun. Kulttuurinen kestävä kehitys muun muassa sisältää kulttuurisen monimuotoisuuden sekä kulttuuriperinnön ja arvokkaiden maisemakohteiden säilymisen. Lisäksi sosiaalis-kulttuuriseen kestävyyskuuluu myös uuden teknologian käyttömahdollisuudet. (Opetushallitus n.d.; Virtuaali-amk n.d.)

4.2.1 Pyöräily osana sosiaalista kestävyyttä

Liikunnan puute on WHO:n arvion mukaan maailmanlaajuisesti neljänneksi tärkein riskitekijä elintapatautiin aiheuttamiin kuolemantapauksiin. Suomessa tehtyjen kyselyiden mukaan työikäisistä vain noin puolet liikkuu suositusten mukaisesti vähintään tunnin päivässä. 15-vuotiaista ainoastaan yksi kymmenestä liikkuu riittävästi. Omatoiminen liikkuminen esimerkiksi pyöräillen, pitää myös ikääntyvän ihmisen pidempään terveenä ja vähentää laitoshoidon ja kuntoutuksen tarvetta. Säännöllisen liikunnan terveysvaikutukset ovat huomattavat. Jo puolen tunnin päivittäinen reipas pyöräily tai kävely riittää pitämään fyysistä kuntoa yllä. Hyvä kunto taas auttaa jaksamaan parem-

min, pitää mielen virkeämpänä ja vähentää sairastelua. Pyöräily on helppo kuntoilumuoto ja taloudellisesti liikkujalle edullista. Luonnossa pyöräillen liikkuvan hyöty koostuu useista eri tekijöistä. Liikkujan kunto paranee ja hän saa ympäristöstään monipuolisempia elämyksiä kuin esimerkiksi sisällä liikkuja. Pyöräilijä tapaa liikkueessaan muita ihmisiä ja luo asuinympäristöön elävyyttä, mikä lisää sosiaalista hyvinvointia. Ihmisten läsnäolo parantaa turvallisuudentunnetta ulkona ja lisää muiden liikkujien viihtymistä sekä alueen elinvoimaisuutta. (Liikennevirasto 2012, 12; Liikenne- ja viestintäministeriö 2011.)

4.2.2 Luonto osana sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä

Luonto tarjoaa ihmisille runsaasti erilaisia ekosysteemipalveluita. Osa ekosysteemipalveluiden merkityksestä on taloudellisia, mutta osa perustuu muihin kuin rahallisiin arvoihin. Tällaisia ekosysteemipalveluita ovat esimerkiksi ulkoilu, maisema, luontokasvatus sekä virkistys. (Furman & Hanski 2012, 14–15.) Monet tutkijat ovat todenneet luonnossa oleskelun elvyttävän kehoa ja mieltä. Luonto rentouttaa ja rauhoittaa, virkistää ja antaa voimaa. Luonnossa voi pysähtyä, aistia tunnelmia ja elää hetkessä. Jo hetkellinen pysähtyminen luonnossa lievittää ahdistusta ja stressiä. Esimerkiksi metsässä tehtävän pyöräily- tai kävelylenkin aikana monet ongelmat ja haasteet saattavat selkiytyä. (Kaukonen 2012, 25.) Liikunta luonnossa esimerkiksi pyöräillen tarjoaa mahdollisuuden hyödyntää sekä liikunnan että luonnon tarjoamia terveysvaikutuksia.

Luontokokemusten myönteisiä vaikutuksia kutsutaan elpymiseksi. Tutkijat ovat erotelleet elpymisessä neljä eri elementtiä, jotka ovat lumoutuminen, arjesta irtautuminen ja yhteensopivuuden sekä jatkuvuuden kokemus. Myös luontokuvien näkeminen vaikuttaa ihmisen fysiologisiin toimintoihin myönteisesti, puhumattakaan luonnossa liikkumisesta. Luonnon vaikutuksesta esimerkiksi jännittyneisyys vähenee ja verenpaine sekä sydämensyke alenevat. Luontokokemukset yhdistettynä liikuntaan ovat merkittävä tapa ehkäistä erilaisia sairauksia. Luonnossa liikkuminen muuttuu haastavammaksi kaupunkien viheralueiden vähetessä. Kaupunkiviheralueet ovatkin merkittävä resurssi, joka edistää asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia. (Kaukonen 2012, 26–27; University of Minnesota 2014.)

Pyöräilyoppaan laatimiseen liittyvässä kyselyssä vastaajilta kysyttiin mieluisimpia vierailukohteita pyöräreittien varrella. Mieluiten vastaajat suuntaisivat vesistöjen ääreen, kulttuurimaisemiin sekä puistoihin ja puutarhoihin, mikä tukee WWF Suomen metsäasiantuntijana toimivan Maija Kaukosen (2012, 28) näkemystä siitä, että parhaiten kaupunkilaisia elvyttäviä paikkoja ovat ranta-alueet sekä luonnonmukaisesti hoidetut metsä- ja muut luontoalueet. Kaupunkipuistot eivät tosin täysin korvaa metsien ja laajojen ulkoilualueiden tuomaa rauhaa ja elpymistä. Kaupunkilaisten lempipaikat ovat useimmiten metsä- ja luontokohteita rakennetun ympäristön sijaan. Erilaiset luonnon äänet ja tuoksut, sekä toisaalta luonnosta löytyvä rauha ja hiljaisuus koetaan

merkitykselliseksi luonnon tarjoamaksi ekosysteemipalveluksi. (Kaukonen 2012, 27–28.) Pyöräilyopasta suunniteltaessa on tärkeää huomioida luonnon vaikutukset ihmiselle ja pyrkiä suunnittelemaan reittejä siten, että ne kulkisivat ainakin osittain rauhallisilla puistomaisilla tai metsäisillä kulkuväylillä, ja että niiden varsilla on mahdollisimman paljon luonnontilaisia metsä- ja vesistökohteita.

4.2.3 Luonto- ja kulttuurikohteet osana kaupunkielämää

Kaupunkilaislasten liikkuminen luonnossa vähenee, kun luontoympäristö siirtyy yhä kauemmas rakennettujen ympäristöjen tieltä. Lapset vieraantuvat luonnosta, eikä heille pääse syntymään oikeaa luontosuhdetta. Samalla kun lasten luontosuhde heikkenee, lisääntyy ympäristökasvatus kouluissa ja päiväkodeissa. Tiedon ja asennekasvatuksen lisäksi lapsi kuitenkin tarvitsee myös tunnepitoisen luontokokemuksen, jolloin myös arvostus ja ymmärrys luonnon monimuotoisuutta ja luonnon tarjoamia palveluita kohtaan kasvaa. Luontosuhteen kehittäminen ja luonnossa liikkumisen opettaminen pienestä pitäen voi myös vähentää todennäköisyyttä sairastua myöhemmällä iällä. Metsään ei usein enää pääse takapihalta, jolloin vanhemmilta vaaditaan enemmän viitseliäisyyttä viedä lapsiaan kaupunkialueiden ulkopuolelle luontoretkille, esimerkiksi juuri polkupyörällä. (Kaukonen 2012, 29–30, 33.)

Jotta kaikilla olisi yhtäläinen mahdollisuus luontokokemuksiin, on huolehdittava, että kaupungeissa ja niiden läheisyydessä on riittävästi luontoalueita. Kaupunkisuunnittelulla on siis suuri merkitys siinä, minkälainen kaupunkirakenne on, ja minkälainen viheralueverkosto säilytetään kaupungissa. Pirstoutumattomat kaupunkimetsät, rakentamattomat rannat, jokien ja purojen varret sekä suojelualueet luovat myös monimuotoisuudelle tärkeän viheralueverkon, joka on tärkeä niin lajien säilymiselle kuin ihmisten virkistäytymisellekin. (Kaukonen 2012, 31–32.)

Vantaalla on vuosien 2013–2016 strategiassa mainittu yhtenä painopistealueena kaupunkirakenteen eheyttäminen, jonka tarkoituksena on tiivistää rakennettuja alueita ja näin mahdollistaa yhtenäinen jatkuva viheralueverkosto ekologisine yhteyksineen. Tämä varmistaa myös, että viheralueet ovat helposti asukkaiden saavutettavissa ja auttaa varmistamaan terveellisen ja viihtyisän elinympäristön vantaalaisille. (Vantaan kaupungin ympäristökeskus 2015.) Vantaalla viheralueita onkin paljon, ja kaupunki pyrkii säilyttämään suurempia viheraluekokonaisuuksia niin ihmisten virkistysmahdollisuuksien kuin eläinten ekologisten yhteyksien säilymisen vuoksi. (Vantaan kaupunki 2015c.)

5 KYSELYTUTKIMUS

Kyselytutkimuksella haluttiin selvittää ihmisten toiveita reittien pituudeksi ja mahdollisia muita toiveita avoimen kysymyksen avulla. Kyselyn tarkoitus oli selvittää sitä, minkä tyylliset kohteet olisivat vetovoimaisimpia useimpien vastaajien mielestä. Vaikka oppaaseen oli tarkoitus suunnitella mahdollisimman monipuolisesti reittejä eri kohteista kiinnostuneille, karsintaa olisi voinut tehdä sen perusteella, jos tietyt kohteet eivät olisi saaneet kyselyssä lainkaan kannatusta. Reittioppaan saatavuudesta haluttiin tietää, kokevatko pyöräilijät, että reittikarttoja ja -oppaita on ollut Vantaalla tarpeeksi saatavilla. Tietoa haluttiin saada myös siitä, missä julkaisumuodossa uudelle pyöräilyoppaalle olisi kysyntää. Kyselyssä myös selvitettiin ihmisten vapaa-ajan pyöräilyn määrää Vantaalla ja pyöräilyä lasten kanssa, jolloin oppaaseen olisi voinut suunnitella useampia lyhyitä ja lapsia kiinnostavia reittejä. Kysely tuki oppaan laadintaa, mutta samalla myös markkinoi asukkaille etukäteen julkaistavaa opasta.

Kyselyn laatiminen aloitettiin hahmottamalla kysymyksiä Word-ohjelmaan. Kun alustava kysely Wordilla oli tehty, se lähetettiin Vantaan kaupungin Poljin-työryhmälle kommentoitavaksi. Yhden muutosehdotuksen perusteella kyselyyn tehtiin sanamuodon korjaus, ja muuten kysely laadittiin alkuperäisen luonnoksen mukaisesti Webropol-ohjelmalla. Webropol-kyselylomake lähetettiin Vantaan ympäristökeskuksessa vielä testattavaksi 43 hengelle, jotta lomakkeen mahdolliset tekniset ongelmat selviäisivät ennen kyselyn virallista julkaisua. Vastauksia testikyselyyn tuli 12, eikä lomakkeen kanssa ollut ongelmia. Muutama kysymysten asetteluun liittyvä muutosehdotus tuli, joiden perusteella kyselyä muutettiin ennen lopullista julkaisua. Kysely julkaistiin 4.3.2015 Vantaan kaupungin Internet-sivuilla sekä Vantaan ympäristökeskuksen Facebook-sivuilla. Kysely oli avoinna kolme viikkoa ajalla 4.3.–29.3.2015.

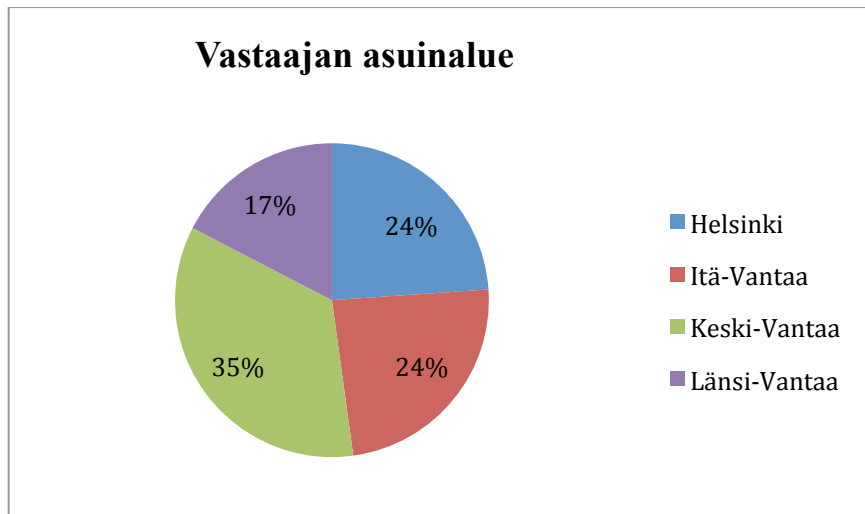
Kysely sisälsi 11 kysymystä, joista yksi oli riippuvainen edellisen kysymyksen vastauksesta, eli osalle vastaajista kysymyksiä oli vain 10. Suurin osa kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä. Viimeisenä kyselyssä oli yksi avoin kysymys, jossa sai halutessaan kertoa muita toiveita tai ajatuksia oppaaseen liittyen. Kysely sisälsi vastaajan taustatiedot, kysymyksiä vastaajan tämänhetkisestä vapaa-ajan pyöräilystä, reittikarttojen ja -oppaiden saatavuudesta sekä uuden oppaan sisältöön liittyviä kysymyksiä. Kyselytutkimus sekä kyselyn saate ovat tämän opinnäytetyön liitteenä (liite 1 ja 2).

5.1 Kyselyn tulokset

Kyselyyn vastasi 51 henkilöä Vantaalta ja Helsingistä. Kyselyn tulokset on koottu Webropol-ohjelmasta sekä Exceliin että pdf-muotoon, joista ne on analysoitu ja tuloksista on tehty kuvaajat Excelin avulla. Myös avoimet vastaukset on luettu, ja ne on koottu lukuun 5.1.6.

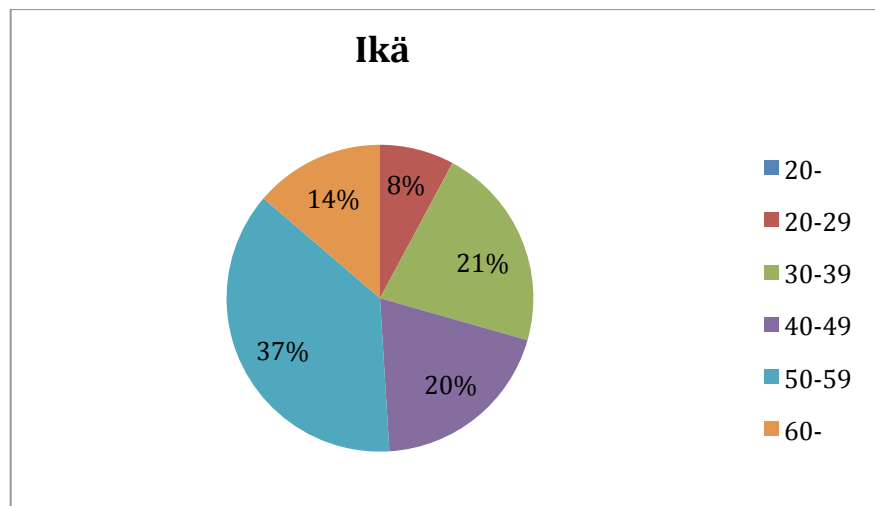
5.1.1 Taustatiedot

Kyselyyn vastanneista 59 % oli naisia ja 41 % miehiä. Kyselyssä kysyttiin vastaajan asuinpaikkaa postinumeron perusteella (kuvio 1). Kysymys ei ollut pakollinen, joten postinumeronsa kertoi vain 46 vastaajaa. Vastaajista suurin osa (76 %) asui Vantaalla, mutta yllättävän moni vastaaja (24 %) oli helsinkiläinen. Kaiken kaikkiaan 46 vastaajasta Helsingissä asuvia oli 11. Vantaalla vastauksia tuli melko kattavasti koko kaupungista, mutta eniten vastaajia oli Keski-Vantaalta, jonka osuus oli 35 %. Itä-Vantaalta vastaajia oli 24 % ja Länsi-Vantaalta 17 %.

Kuvio 1. Vastaajan asuinalue

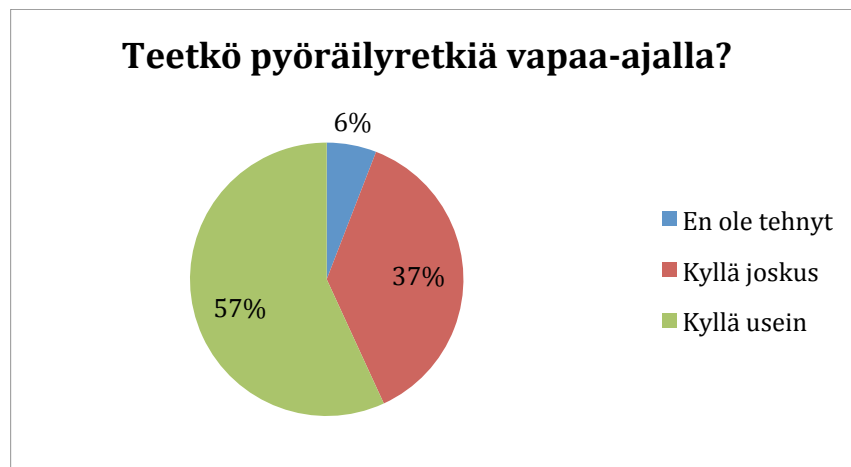
Suurin osa vastaajista oli iältään 50–59-vuotiaita (kuvio 2, s. 16). Heitä oli vastaajista 37 %. Vastaajista kukaan ei ollut alle 20-vuotias. 20–29-vuotiaita vastaajia oli 8 %. 30–39-vuotiaita oli 21 %, mikä oli toiseksi suurin vastaajaryhmä. 40–49-vuotiaita oli vastaajista 20 % ja yli 60-vuotiaita 14 %. Kaiken kaikkiaan yli 40-vuotiaita oli vastaajista reilu enemmistö (71 %). Vastaajien ikäjakauma ei ollut yllätys, sillä oletama oli, että suurin osa vapaa-ajan pyöräilijöistä on keski-ikäisiä.

Kuvio 2. Vastaajan ikä

5.1.2 Vapaa-ajan pyöräilytottumukset

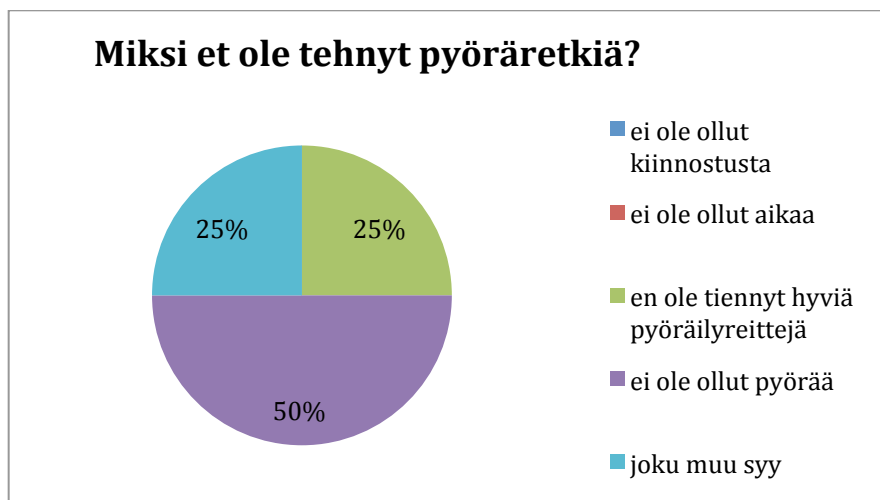
Vastaajilta kysyttiin, tekevätkö he vapaa-ajallaan pyöräilyretkiä. Vastaajista 57 % vastasi tekevänsä pyöräilyretkiä usein, ja 37 % pyöräilee joskus vapaa-ajallaan (kuvio 3). Ainoastaan 6 % vastaajista ilmoitti, ettei ole tehnyt pyöräilyretkiä vapaa-ajallaan. Lukumäärällisesti näitä vastauksia oli kolme.

Kuvio 3. Vapaa-ajan pyöräilytottumukset

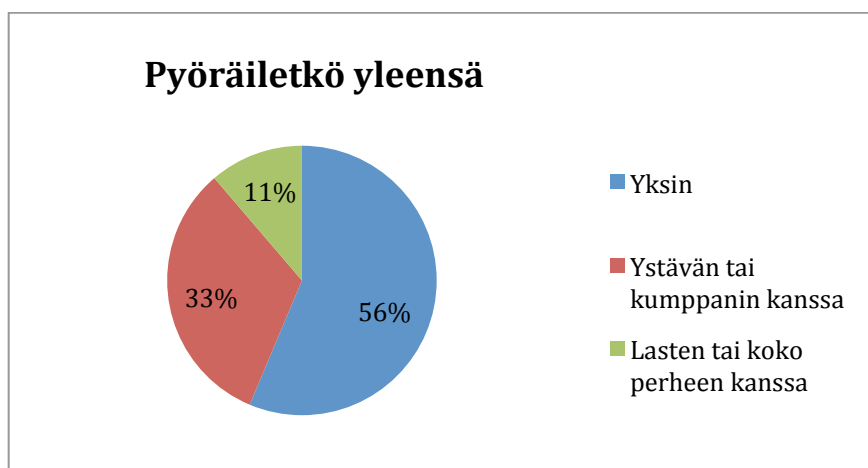
Vastatessaan edelliseen kysymykseen, ettei ole tehnyt vapaa-ajan pyöräilyretkiä, vastaajalta kysyttiin, miksi hän ei ole pyöräillyt vapaa-ajallaan. Vastaajia oli kolme, mutta kysymyksessä sai valita useamman kuin yhden vaihtoehdon, joten siitä syystä vastauksia on tuloksissa neljä (kuvio 4, s. 17). Vastaajista

kaksi vastasi, ettei ole ollut pyörää käytössä, ja yksi vastaajista ei ollut tiennyt hyviä pyöräilyreittejä. Yksi vastaus, ”joku muu, mikä?”, oli laiskuus.

Kuvio 4. Miksi vastaaja ei ole tehnyt vapaa-ajan pyöräilyretkiä

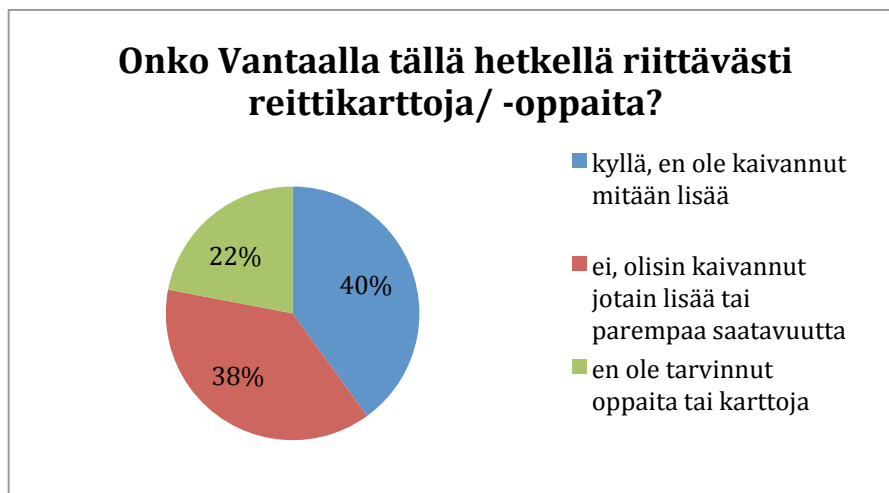
Vastaajilta kysyttiin, kenen kanssa he yleensä pyöräilevät. Tätä kysyttiin siksi, että sillä on vaikutusta reittien suunnitteluun. Jos moni pyöräilisi lasten kanssa, voisi oppaaseen suunnitella enemmän lyhyitä, lapsia kiinnostavia reittejä. Kysymyksessä sai valita useamman kuin yhden vaihtoehdon, joten osa vastaajista on valinnut kaksi tai kolme vaihtoehtoa. Vastauksia eri vaihtoehdoille annettiin kaiken kaikkiaan 71. Suurin osa (56 %) vastaajista pyöräilee yksin (kuvio 5). Ystävän tai kumppanin kanssa pyöräilee 33 % ja lasten tai koko perheen kanssa pyöräilee 11 % vastaajista.

Kuvio 5. Kenen kanssa vastaaja yleensä pyöräilee

5.1.3 Nykyisten reittikarttojen ja -oppaiden saatavuus

Kyselyssä haluttiin selvittää, onko vastaajien mielestä Vantaalla tällä hetkellä hyvin reittioppaita tai -karttoja saatavilla ja olisiko tekeillä olevalle pyöräilyoppaalle kysyntää. Lähes yhtä monta vastaajaa koki, että materiaalia on ollut saatavilla tarpeeksi (40 %) kuin että olisi kaivannut jotain lisää (38 %) (kuvio 6). Vastaajista 22 % ei ole tarvinnut reittioppaita tai -karttoja. Vastaajat, jotka vastasivat, että olisivat kaivanneet jotain lisää, saivat myös kertoa, mitä olisivat kaivanneet lisää. Avoimet vastaukset on tuotu Excelistä sellaiseen kuin vastaaja ne on kirjoittanut, ainoastaan kirjoitusvirheet on korjattu.

Kuvio 6. Tämänhetkisten reittikarttojen ja -oppaiden saatavuus Vantaalla

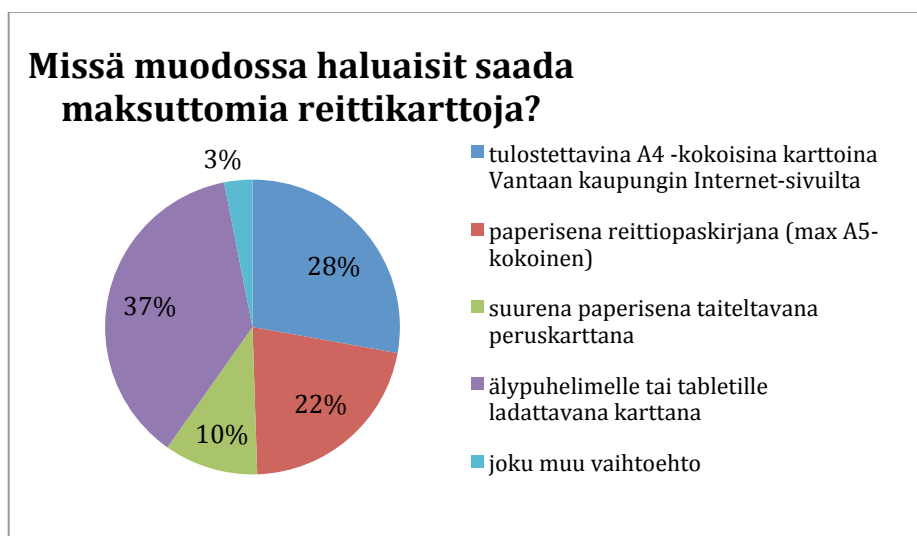
Avoimet vastaukset: Ei, olisin kaivannut jotain lisää tai parempaa saatavuutta, mitä?

- Paikkoja, joista karttoja saa
- Ajantasaisemmat kartat
- Tarkempimittakaavainen kartta Vantaalta tarpeen
- Reittikarttoja tms.
- Pitkänmatkan pyöräilyreittiä, vantaan ulkopuolelle esim. ja lähialueen nähtävyydet
- Ladattavat kartat
- Mielenkiintoisia reittejä ja kohteita
- Nähtävyyksistä tietoa ja ei heti tule mieleen mistä kartan saisin
- Eri pituisia ja reittejä eri teemoilla
- Valmiita pitkiä ei asfalttireittejä
- Useampia reittejä saisi olla
- Helpommin käsiteltävä kartta
- Enemmän jakelupisteitä
- Reittikarttoja on saatavilla, reittioppaita ei
- Joenvarsireitit, niiden liittyminen muualle

- *Selkeitä pyöräilyreittiehdotuksia, parhaat reitit maantiepyöräilyyn, maasto-pyöräilyyn, eri tarkoituksiin.*

5.1.4 Uusien reittikarttojen ja -oppaiden saatavuus

Vastaajilta haluttiin tietoa myös siitä, miten he toivoisivat uuden pyöräilyreit-timateriaalin olevan saatavilla. Tässäkin kysymyksessä sai valita useamman kuin yhden vaihtoehdon, sillä karttoja ja oppaita voi julkaista useammassa kuin yhdessä muodossa. Kaiken kaikkiaan vastauksia annettiin 97. Vastaajista 37 % toivoi uusia reittikarttoja älypuhelimelle tai tablettitietokoneelle ladatta-vaksi (kuvio 7). 28 % toivoi tulostettavia karttoja Vantaan kaupungin Inter-net-sivuilta. Paperista A5-kokoista reittiopaskirjaa toivoi 22 % vastaajista ja 10 % halusi suuri taiteltavia peruskarttoja. Lisäksi 3 % vastaajista toivoi jotain muuta vaihtoehtoa, ja he saivat myös kertoa, mitä vaihtoehtoa toivoisivat. Avoimet vastaukset on tuotu Excelistä siten kuin vastaajat ovat ne kirjoitta-neet.

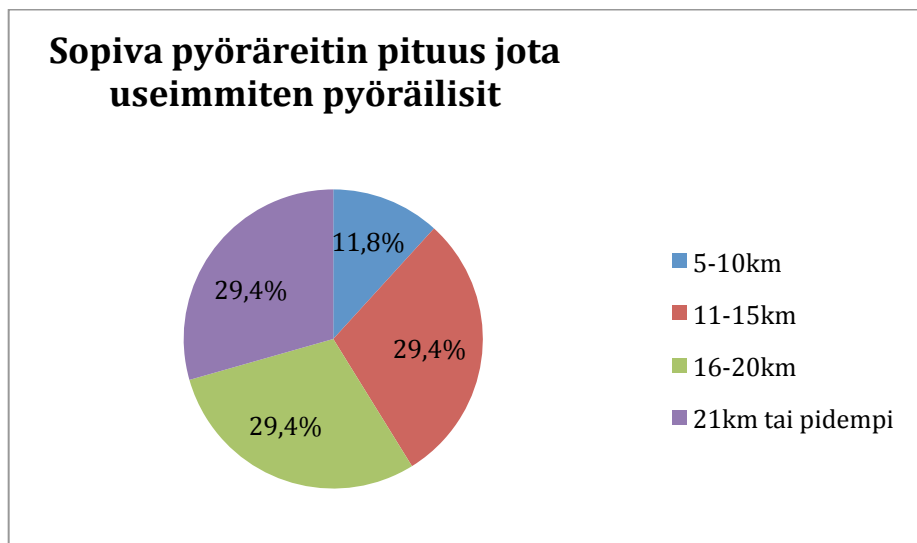
Kuvio 7. Missä muodossa uusia reittikarttoja toivotaan saataville

Avoimet vastaukset: joku muu, mikä?

- *Kaupungin internet sivulla laadukas pdf-muoto, jonka voi tulostaa halua-maansa mittakaavaan. Tai vain osan.*
- *Perinteinen ulkoilukartta*
- *Reitit valmiina tiedostoina siirrettäväksi esimerkiksi Garmin, strava jne. oh-jelmiin.*

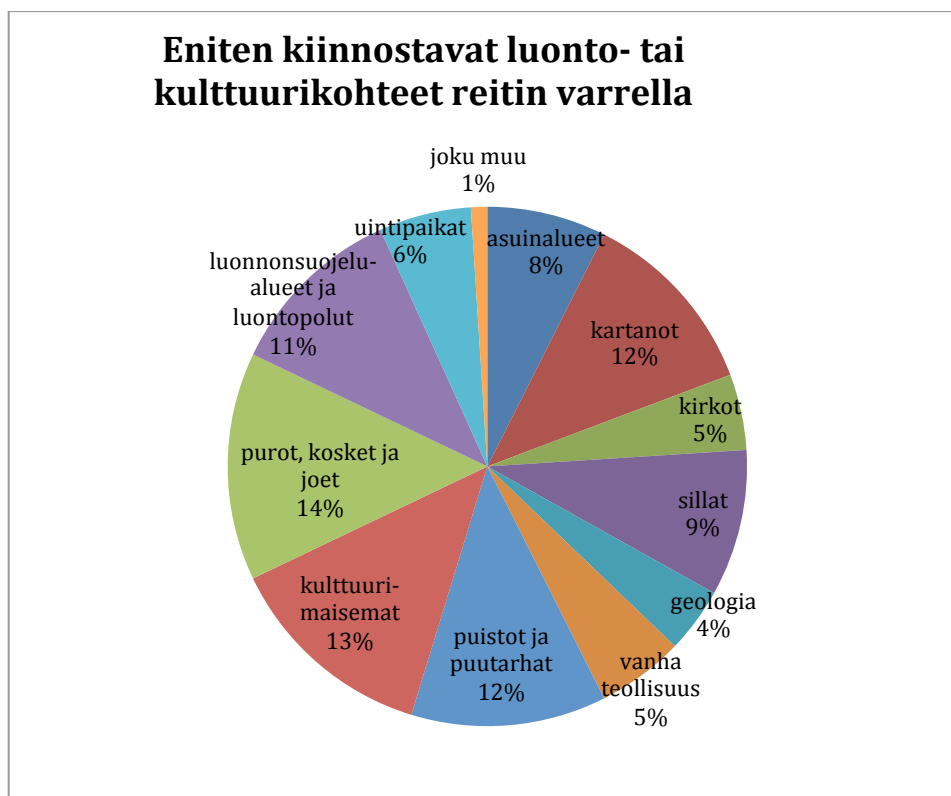
5.1.5 Pyöräilyoppaan sisältöön liittyvät vastaukset

Vastaajilta kysyttiin oppaan sisältöön liittyen kaksi kysymystä: Minkä pituisia reittejä vastaaja luultavimmin pyöräilisi, ja mitkä luonto- tai kulttuurikohteet matkan varrella kiinnostaisivat eniten. Kaiken pituisia reittejä annetuista vaihtoehtoista toivottiin (kuvio 8). Reitit 11–15 km, 16–20 km ja yli 21 km saivat kaikki 15 vastausta, eli 29,4 % jokainen vaihtoehto. Reitin lyhyin pituusvaihtoehto 5–10 km sai kuusi vastausta, eli 11,8 %.

Kuvio 8. Vastaajalle sopivin pyöräreitin pituus

Reitin varrella olevista luonto- ja kulttuurikohdevaihtoehtoista kaikki saivat kannatusta kyselyssä. Vastaajat saivat valita useamman kuin yhden vaihtoehdon, ja vastauksia annettiin kaiken kaikkiaan 296. Keskimäärin yksi vastaaja siis valitsi 5,8 kiinnostavaa kohdetta. Osa vastaajista oli valinnut kaikki vaihtoehdot kiinnostaviksi, osa oli valinnut vain kaksi tai kolme kiinnostavaa kohdetta, joten hajontaa sen suhteen oli melko paljon. Eniten kiinnostusta herättäisi vesiluontokohteet (purot, kosket ja joet), jotka saivat 14 % vastauksista (kuvio 9, s. 21). Toiseksi eniten vastaajia kiinnostaisivat kulttuurimaisemat (13 %) ja kolmanneksi eniten sekä kartanot (12 %) että puistot ja puutarhat (12 %). Luonnonsuojelualueet ja luontopolut saivat 11 % vastauksista. Sillat kiinnostaisivat 9 %, asuinalueet 8 % ja uintipaikat 6 % vastaajista. Sekä vanha teollisuus että kirkot kiinnostaisivat toiseksi vähiten (5 %). Geologia herätti vähiten annetuista vaihtoehtoista kiinnostusta (4 %). Lisäksi vaihtoehtona oli ”joku muu”, johon tuli kolme vastausta, eli 1 % kaikista vastauksista. Avoimet vastaukset on tuotu Excelistä siten kuin vastaajat ovat ne kirjoittaneet.

Kuvio 9. Kiinnostavimmat luonto- tai kulttuurikohteet reitin varrella

Avoimet vastaukset: joku muu mikä?

- Eväiden syöntipaikka luonnossa
- Hylätyt rakennukset, piilossa olevat paikat jne.
- Kahvilat, terassit, ravintolat, vanhat kaupungit, maatilamatkailu jne.

5.1.6 Avoimen kysymyksen vastaukset

Kyselyn lopuksi oli avoin kohta, jossa vastaaja sai kertoa muita toiveitaan tai ajatuksiaan oppaaseen liittyen. Avoimia vastauksia tuli kaiken kaikkiaan 15. Toiveita ja ajatuksia tuli erilaisia, ja osa oli erittäin käyttökelpoisia huomioon otettavia asioita oppaan teon avuksi. Vastauksissa jonkun verran toistui materiaalin saatavuuden muuttaminen enemmän sähköiseen muotoon. Avoimet vastaukset on tuotu Excelistä siten kuin vastaajat ovat ne kirjoittaneet. Ainoastaan kirjoitusvirheet on korjattu.

- Kahviloita ja taukopaikkoja.
- Kansikuvassa voisi olla myös pyöräilijä/pyöräilijöitä (toisin kuin Vantaa pyöräillen -oppaissa)
- Jos oppaaseen tulee mielenkiintoisia kohteita, olisi niistä kiva tietää ovatko esteettömiä ja esim. lapsille sopivia
- Kaupungintalo, Mika Häkkisen aukio, urbaanit kohteet ja muut nähtävyydet kotiseudulla. Avoimin silmin löytää kaikkea kivaa ja lapset tykkää

- *Nettipainotus ehkä tärkeämpi kuin kirjanen muoto*
 - *Kadunnimet, etäisyyksiä, uusien reittien arvioitu valmistuminen*
 - *Geokätköistä saa hyviä vinkkejä reittikohteiksi*
 - *Painettu ulkoilukartta on ollut oikein hyvä. Sillä voi suunnitella pidemmän reitin, koska näkee laajan alueen kerralla ja sen voi taitella sopivasta kohdasta auki tilanteen mukaan*
 - *Reitit pakokaasuja välttämällä, myös työapaikkapyöräilyyn. Taajamasta taajamaan, mutta välillä mahd. välttää esim. vanhan ja uuden tuusulantien viertä ajaminen*
 - *Tiedän, että on olemassa pyöräilykarttoja, mutta tekniikan edistyessä varmaankin olisi järkevää laittaa niitä mobiili-muotoon. Kesäpyöräilijänä arvostan myös viihtyisiä terasseja matkan varrella*
 - *Enemmän infoa reitin varrella olevista nähtävyyksistä*
 - *Olisi kiva, jos esim. kartan viereen tulisi pienet esittely/infotekstit reitin kohteista*
 - *Nykyisetkin ovat ihan hyviä, samoin Helsingin puolen kaupunginosaan liittyvät oppaat*
 - *Ei oppaaseen liittyen, vaan yleensä kevyen liikenteen väyliin, joita saisi olla enemmän ja ne voisi suunnitella käyttäjien toiveiden mukaan. Eli kysely siitä aiheesta voisi olla aiheellinen*
 - *Toivoisin oppaasta koko pääkaupunkiseudun kattavaa sekä paperista versiota, että applikaatiota älypuhelimelle*
- Hienointa olisi, että oppaaseen merkittyihin reitteihin olisi merkitty voiko ne ajaa esim. Maantiepyörällä. Reitit olisi tehty yhteistyössä Esim. Hepon tai muiden pyöräilijöiden / järjestöjen kanssa jolloin saataisiin hyvät reitit selville*

5.2 Kyselyn yhteenveto ja luotettavuuden arviointi

Kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimuksella pyritään yleistämään tietoa. Pieneltä joukolta kysytään tutkittavaan ongelmaan liittyviä kysymyksiä, ja tämän joukon oletetaan edustavan koko perusjoukkoa. Tutkimuksen lähtökohdaksi on tutkimusongelma, johon kyselyllä halutaan vastauksia. Ennen kyselyn aloittamista on siis oltava selvillä, mihin kysymykseen halutaan vastauksia. Kyselylomakkeen on oltava vastaajaystävällinen ja kysymystekstit on harkittava tarkkaan virhetulkintojen välttämiseksi. Ennen varsinaisen kyselyn julkistamista, lomake on testattava, jotta edellä mainittuihin ongelmiin voidaan puuttua ennen varsinaista julkaisua. (Kananen 2008, 11–12.)

Kyselytutkimukseen ei valittu mitään tiettyä joukkoa tutkittavaksi, vaan kyselyyn sai vastata kaikki halukkaat. Kun kysely julkaistiin Vantaan kaupungin Internet-sivuilla, oletuksena oli, että kyselyyn vastaavat todennäköisesti vain asiasta kiinnostuneet ja lähinnä vantaalaiset. Vastaajista kuitenkin 24 % asui Helsingissä, mikä selittyy luultavasti sillä, että kyselyä oli kuulemani mukaan mainostettu Vantaan kaupungin työntekijöiden keskuudessa, joista osa asuu Helsingissä. Koska kyselyyn vastanneista lähes kaikki tekevät vapaa-ajan

pyöräilyretkiä, niin vastaajat olivat olettamuksen mukaisesti kiinnostuneita tutkimusaiheesta.

Ennen kyselyn laatimista oli määritelty, mihin kysymyksiin halutaan saada vastauksia kyselyn avulla. Kysely testautettiin kahdesti. Ensimmäisessä vaiheessa lähetettiin pelkkä Word-versio asiantuntijaryhmälle, eli Vantaan kaupungin Poljin-työryhmälle. Heiltä haluttiin saada kommentteja mahdollisiin sisällöllisiin seikkoihin, jos jokin kysymys olisi epäselvästi muotoiltu tai kyselyyn haluttaisiin jotain lisää. Toisessa testausvaiheessa varsinainen Webropol-kyselylomake lähetettiin työpaikalla vastattavaksi. Tässä vaiheessa oli tarkoitus selvittää mahdollisia teknisiä ongelmia Webropol-lomakkeessa sekä myös sitä, onko kysymykset selkeästi muotoiltuja. Kysely lähetettiin sisäisesti 42 henkilölle, joilta pyydettiin vastauksia kyselyyn sekä kommentteja kaikista havaitsemista ongelmista kyselyssä. Kysely toimi teknisesti moitteettomasti, eikä kysymysmuodoista ollut epäselvyyksiä. Sisältöön tuli muutama muutos ehdotus, jotka vielä korjattiin ennen kyselyn varsinaista julkaisua. Koska kyselyyn tehtiin testin jälkeen muutamia muutoksia palautteen perusteella, jouduttiin tekemään kokonaan uusi kysely, ja työpaikalta saadut testivastaukset pyyhkiytyivät pois lopullisesta kyselystä.

Kysely laadittiin mahdollisimman lyhyeksi, jotta vastaajien saaminen maksimoituisi. Liian pitkä kysely helposti karkottaa vastaajan. Samalla pyrittiin ottamaan mukaan vain ne kysymykset, joilla on oppaan laatimisen kannalta merkitystä. Kaikki kysymykset viimeistä avointa kysymystä lukuun ottamatta olivat strukturoituja monivalintakysymyksiä, eli vastausvaihtoehdot oli valmiiksi annettu. Kyselylomakkeen kysymykset etenivät aihepiireittään. Lomakkeen alussa kysyttiin taustatietoja, sen jälkeen vastaajan omia vapa-ajan pyöräilytottumuksia ja reittikarttojen saatavuutta. Viimeisenä osiona oli oppaan sisältöön liittyvät kysymykset. Jokainen aihepiiri oli omalla sivullaan, jotta aiheen hahmottaminen olisi helpompaa. Vaikka usein suositellaan taustatietojen kysymistä lomakkeen lopussa, ne päätettiin sijoittaa lomakkeen alkuun, jotta kysely alkaisi mahdollisimman helpoilla kysymyksillä. Taustatietoina ei myöskään kysytty mitään kovin arkaluonteista, joka olisi säikäyttänyt vastaajan. Postinumeroa ei ollut pakollista antaa, jotta vastaaja ei kokisi sitä liian tungettelevaksi. (Kananen 2008, 25–33.) Postinumeroa haluttiin kuitenkin kysyä, jotta selviäisi vastaajien kattavuus Vantaalla ja pystyisi päättelemään missä päin Vantaata reiteille olisi eniten kysyntää. Näin niille Vantaan alueille missä kysyntää on eniten, voidaan myös suunnitella enemmän reittejä. Sukupuoli- ja ikäjakauma antoivat taustatietoa vastaajan profiilista, mutta toisaalta ne olivat oppaan laatimisen kannalta merkityksettömiä tietoja.

Kaikki lomakkeelta saadut vastaukset antoivat arvokasta tietoa oppaan laatimisen ja reittien jakelun kannalta. Kysymyksessä uusien reittikarttojen saatavuudesta on mahdollisuus, että vastaajat ovat tulkinneet vastausvaihtoehdoja eri tavalla. Kaikki eivät välttämättä esimerkiksi tiedä, minkälainen on suuri taitettava peruskartta tai A5-kokoinen reittiopaskirja. Kysymykset olivat muuten melko yksinkertaisia, ja kysymysten tai vastausvaihtoehtojen tulkinnessa ei ollut juurikaan mahdollisuutta väärinymmärryksiin. Useampi henkilö Van-

taan kaupungilta antoi palautetta, että kysely oli sopivan lyhyt ja helppo vastattava. Kyselyssä olisi ollut hyvä kysyä sitä, minkälaisella päällysteellä mieluiten pyöräillään. Tämä olisi antanut jonkinlaista suuntaa siihen, kannattaako pyöräilyreittejä suunnitella enemmän asfaltti- vai hiekkapäällysteisille teille.

6 PYÖRÄILYOPPAAN LAATIMISPROSESSI

Olin keväällä 2015 työharjoittelussa Vantaan kaupungin ympäristökeskuksessa, jossa sain alkuvuodesta tehtäväkseni suunnitella vapaa-ajan pyöräilyoppaan. Olin ehtinyt jo aloittaa pyöräilyreittien suunnittelua, kun ehdotin, että tekisinkin aiheesta opinnäytetyön. Aihe valikoitui melko luonnostaan, sillä liikkuminen on osa omaa jokapäiväistä elämää. Olen asunut Vantaalla koko ikäni, joten Vantaa on alueena tuttu, mikä auttoi paljonkin oppaan suunnittelussa. Toimeksianto syntyi helmikuussa 2015. Opinnäytteen ohjaajaksi toimeksiantajan puolelta valittiin ympäristösuunnittelija Jarmo Honkanen, joka on myös Vantaan kaupungin Poljin-työryhmässä mukana. Pyöräilyoppaan valmistumisaikatauluksi sovimme loppukevään tai alkukesän, jotta opas saadaan pyöräilijöiden käyttöön jo kesällä 2015. Omaksi tavoitteeksi asetin oppaan valmistumisen toukokuun 2015 loppuun mennessä. Tämä tarkoitti sitä, että reitit olisivat valmiina huhtikuun loppuun mennessä ja koeajot suoritettu toukokuun puoliväliin mennessä, jolloin taitolle jäisi aikaa kaksi viikkoa. Oppaan laatimisessa oli yksinkertaistettuna kuusi eri vaihetta:

1. Kohteiden ryhmittely ja merkitseminen kartalle Mapinfo-paikkatieto-ohjelmassa
2. Kyselyn laatiminen ja tulosten analysointi
3. Reittien suunnittelu kohteiden ympärille
4. Kohdekuvausten kirjoittaminen
5. Reittien koeajo ja viimeistely
6. Oppaan taitto InDesign-ohjelmalla

Toimeksiantaja halusi oppaan mallipohjaksi Helsingin kotiseutupyöräilyreittioppaan, jossa reitit kiertävät Helsingin eri kaupunginosissa olevia nähtävyyksiä. Jokainen matkan varrella oleva luonto- tai kulttuurikohde on merkitty numerolla, ja kohteista on viereisellä sivulla lyhyet kuvaukset (Helsingin kaupunki 2015.) Sovimme myös, että oppaaseen tulee joitakin teemareittejä, joissa reitin pääpaino on tietyn tyyppisissä kohteissa. Muita kriteereitä ei aloitusvaiheessa oppaalle ollut. Toimeksiannon jälkeen, olin sähköpostitse yhteydessä Vantaan kaupungin liikennesuunnitteluosaston liikennejärjestelmänsinööri Emmi Koskiseen sekä liikennetutkija Timo Väistöön. Kerroin heille opinnäytetyöaiheestani, ja miten olen ajatellut toteuttaa oppaan sekä mitä käsittelen tietoperustassa. Emmi Koskiselta sain ohjeeksi pitää enemmän selkeää linjaa siinä, että työssä käsitellään nimenomaan vapaa-ajan pyöräilyä. Opasta myös markkinoitiin etukäteen, sillä laadin lyhyen tiedotteen julkaistavasta pyöräilyoppaasta Vantaan asukaslehden toukokuun numeroon.

Kävin esittelemässä opinnäytetyötäni 10.4.2015 Vantaan Poljin-työryhmän kokouksessa. Reitin profiilia toivottiin julkaistavaksi oppaaseen, samoin koe-ajoilta saamaani GPS-reittidataa, jolloin sekin olisi pyöräilijälle ladattavissa reittikartan lisäksi. Tämä ei kuitenkaan ollut mahdollista, sillä en ollut pyöräillyt täsmälleen sitä reittiä, joka oppaaseen tulee, kun olin matkalla käynyt katsomassa vaihtoehtoisia reitin osuuksia, ja tein reiteille myös jälkikäteen paljon muutoksia.

Työn tavoitteena oli toteuttaa pyöräilijöille mahdollisimman hyvin palveleva tietopaketti ja reittiopas, joka voisi motivoida yhä useampaa kaupunkilaista liikkumaan pyöräillen, ja tutustumaan Vantaan luontoon ja kulttuurikohteisiin. Pyöräilymateriaalin tuottaminen, ja uusien pyöräilyreittien tarjoaminen todennäköisesti jossain määrin edistää vapaa-ajan pyöräilyä Vantaalla. Oppaan kohderyhmänä on kaikkien vantaalaisten pyöräilystä kiinnostuneiden lisäksi myös naapurikuntalaiset. Matkailijoiden potentiaali oppaan käyttäjiksi on melko pieni, sillä Vantaalla ei ole kaupunkipyöriä eikä myöskään pyöränvuokrausta.

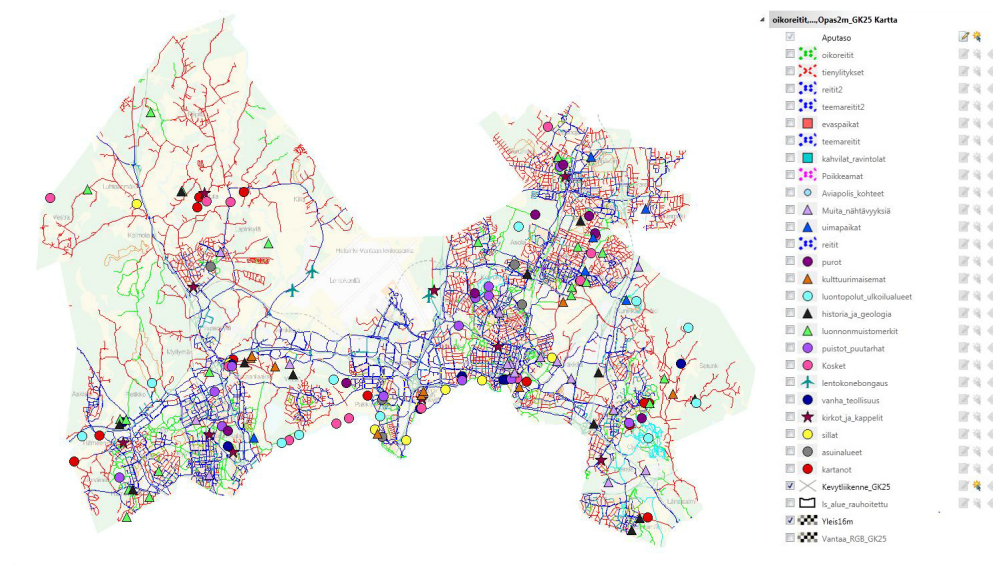
Oppaan painosmäärästä päättää työn toimeksiantaja, ja jakelupisteet riippuvat siitä, kuinka paljon opasta painetaan. Aiempaa pyöräilyopasta on ollut jaossa muun muassa liikuntavirastossa sekä ympäristökeskuksessa. Uusi opas on myös sähköisenä versiona Vantaan kaupungin Internet-sivuilla, josta sen voi tulostaa A4-kokoisena joko kaksipuolisena tai kartan ja kohde-esittelyt eri sivuille. Sekä oppaassa että Internet-versiossa on QR-koodit, joiden avulla kartat voi nopeasti ladata älypuhelimelle tai tablettitietokoneelle.

6.1 Prosessin aloitus ja tiedon keruu

Aloitin opinnäytetyöprosessin oppaan laatimisella, koska sillä oli kiireellisempi aikataulu kuin raportilla. Keräsin aluksi mahdollisimman paljon tietoa Vantaaseen liittyen, lähinnä erilaisista luonto- ja kulttuurikohteista, joita merkitsin Mapinfossa Vantaan karttapohjalle. Ensin ryhmittelin kohteita Word-tekstinkäsittelyohjelmalla, ja tämän jälkeen aloin merkitsemään kohteita karttapohjalle. Tiedonhaussa käytin Internetiä sekä erilaisia Vantaan julkaisuja, kuten edellistä pyöräilyopasta ja Vantaan luonnonmuistomerkit -julkaisua. Koko ikäni Vantaalla asuneena pystyin myös hyödyntämään omaa tietämystäni Vantaan kohteista jotka omasta mielestäni ovat näkemisen arvoisia. Etsin tietoa myös muiden kaupunkien pyöräilyoppaista, kuten Helsingin kotiseutu-pyöräilyreittejä, Lahden pyöräilyopasta sekä Oulun pyöräilyreittejä.

Aloitin ensin laatimalla listan erilaisista kohteista ryhmittäin, joiden alle pystyin keräämään tiedon, mitä kohteita kustakin ryhmästä Vantaalla on. Ryhmiä oli kaiken kaikkiaan aluksi 14: Asuinalueet, kartanot, kosket, purot, sillat, luonnonmuistomerkit, kulttuurimaisemat, historia ja geologia, luontopolut ja ulkoilualueet, luonnonsuojelualueet, vanha teollisuus, kirkot ja kappelit, lentokonebongaus sekä puistot ja puutarhat. Aloitin merkitsemällä Mapinfoon

yksi aihepiiri kerrallaan kohteita siten, että jokaisella ryhmällä oli oma tunnus kartalla (Kuva 6). Näin hahmotin itse helposti, mitä kohteita on missäkin kohdassa karttaa. Kohteiden ympärille aloin suunnittelemaan reittejä.

Kuva 6. Kohdesymbolit Mapinfon karttapohjalla

Kun toimeksianto opinnäytetyöstä oli saatu, oli tärkeää saada kysely pian julkaistua, jotta saisin vastaukset käyttööni mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Sain myös Teppo Pasaselta luonnoksen Vantaan pyöräilyn edistämisohjelmasta, josta näin hänen tekemänsä kyselyn vuodelta 2014. Pystyin jättämään omasta kyselystäni pois samat kysymykset esimerkiksi pyöräilyn motivaatiota tai pyöräilymääriä koskien. Koska minulla ei ollut aiempaa kokemusta kyselytutkimusten laatimisesta, etsin Internetistä tietoa mitä hyvässä kyselyssä on otettava huomioon. Tutkin materiaalia esimerkiksi kyselylomakkeen hyvistä ja heikoista ominaisuuksista, lomakkeen laajuudesta, kysymyksenasettelusta sekä kysymysten rakennevaihtoehdoista (Helsingin yliopisto n.d.; KvantiMOTV 2010).

6.2 Oppaan rakenne ja kohteiden valinta

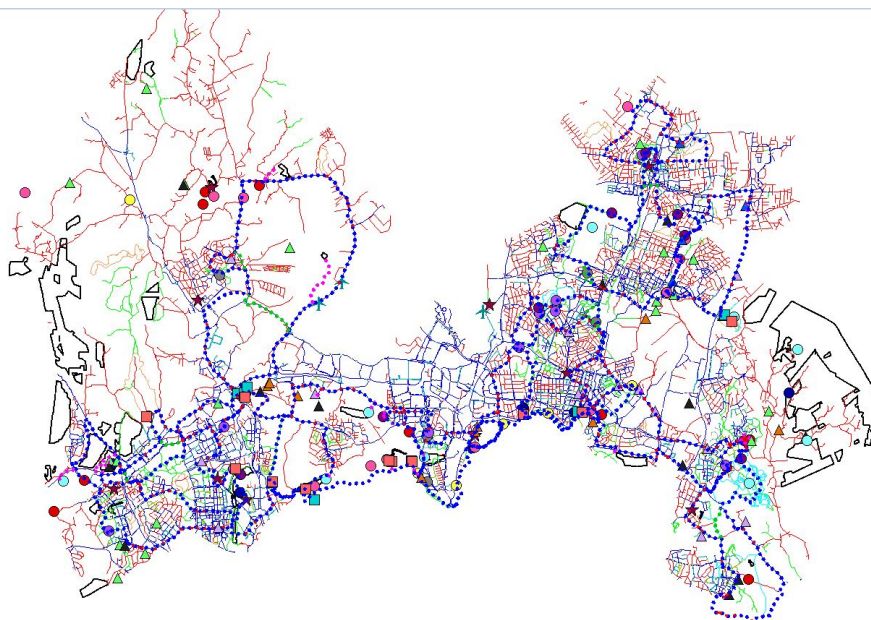
Aiemmin vuonna 2012 julkaistussa pyöräilyoppaassa on kartalle merkitty Vantaan pyöräilyteitä sekä esitelty niiden varrella olevia kohteita, joista jokainen voi suunnitella itse omia pyöräilyreittejä (Vantaan kaupunki 2012b). Valmiita kotiseutupyöräilyreittejä aiemmassa oppaassa ei ole, joten uuteen oppaaseen tehtiin hieman erilainen rakenne. Valmis reitti alku- ja päätepisteineen voi houkutella uusia pyöräilijöitä, kun reittiä ei tarvitse itse suunnitella.

Käytin hyväkseni kohteiden haussa Vantaan Vampatti-karttapalvelua, jossa on kartalle merkittynä luontotietoja, esimerkiksi luonnonmuistomerkit, huomionarvoiset puut ja arvokkaat geologiset kohteet. (Vantaan karttapalvelu

n.d.) Lisäksi tutkin edellisiä pyöräilyoppaita, Vantaan opaskarttaa Mapinfossa, julkaisua Vantaan luonnonmuistomerkeistä sekä museoviraston tietokantaa. (Vantaan kaupungin ympäristökeskus 2005; Museovirasto 2009). Etsin tietoa myös Googlen hakukoneen avulla sekä hyödynsin omaa Vantaatietouttani. Koska metsillä on ihmiselle todistetusti terveysvaikutuksia, pyrin suunnittelemaan jokaiselle reitille vähintään yhden metsäkohteen, sekä mieltä rauhoittavia vesistökohteita. Luonnonsuojelualueista halusin mukaan pääasiassa sellaiset kohteet, joilla kulkee luontopolku.

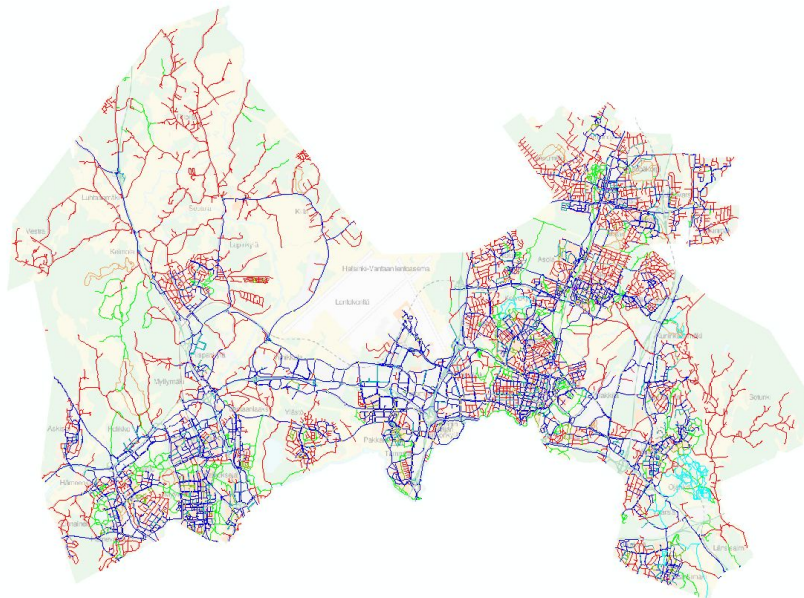
6.3 Reittien suunnittelu

Kun olin saanut merkittyä kaikki kohteet kartalle Mapinfossa, aloin suunnittelemaan niiden ympärille reittejä siten, että valitsin aluksi aina jonkin tietyn suuralueen Vantaalta, jonne aloin miettimään reittiä niin, että sen varrelle osuisi mahdollisimman monipuolisesti erilaisia nähtävyyksiä (kuva 7).

Kuva 7. Reittien suunnittelu kartalle

Huomioon otettavia seikkoja oli kohteiden lisäksi reitin pituus, turvallisuus sekä pyöräilyn mukavuus ja mielekkyys. Aloin ensin hahmottelemaan reittiä pelkällä viivain-työkalulla karttapohjan päälle, jotta hahmottaisin suurin piirtein, mistä reitti voisi kulkea, ja minkä pituinen siitä tulisi. Mapinfossa minulla oli Vantaan pohjakartta sekä tiekartta, jossa näkyi eriteltynä Vantaan pyörätiet, hiekkatiet, autotiet, suojatiet, ali- ja ylikulut, portaat sekä jalkakäytävät (kuva 8, s. 28).

Kuva 8. Vantaan autotiet ja kevyenliikenteen tiet kartalla

Jo heti ensimmäisessä hahmotteluvaiheessa pyrin huomioimaan turvallisuusnäkökohdat, eli katsoin, että reitti kulkee mahdollisimman paljon pyöräteillä, ja että tienylityksiä tulisi mahdollisimman vähän. Kun olin saanut jonkinlaisen käsityksen siitä, mistä reitti voisi kulkea, aloin piirtää reittiä viiva-työkalulla. Reitin mukavuudessa ja mielekkyydessä pyrin huomioimaan sen, että reitin varrella olisi myös varsinaisten esiteltujen kohteiden ulkopuolella mukavia ja vaihtuvia maisemia sekä erilaisia ajopintoja. Suosin reiteillä joen- vartta sekä muita erilaisia hiekkatie-osuuksia, siellä missä sellaisia oli vaihto- ehtona. Vaikka hiekkatiellä on hitaampaa pyöräillä kuin päällystetyllä tiellä, hiekkatieosuudet ovat kuitenkin turvallisempia sekä maisemallisesti muka- vampia.

Kävin ensin kartalla läpi jokaisen suuralueen Itä-, Länsi- ja Keski-Vantaalta, jotta sain reitit kattamaan lähes koko Vantaan. Näistä reiteistä muodostui niin sanotut yleisreitit, eli reittien varrella on mahdollisimman paljon minkä tahan- sa aihepiirin nähtävyyksiä. Pyrin siihen, että reitti on ennen kaikkea mukava pyöräiltävä ja esittelee monipuolisesti Vantaan luontoa ja historiaa, myös muilta osin kuin mitä kohteita oppaassa on esiteltynä. Kun kävin reittejä myöhemmin läpi kartalla sekä koeajaen maastossa, huomasin vielä sellaisia kohteita, joita en ollut merkinnyt alun perin kartalle, mutta kohde oli mieles- täni sellainen, joka pitäisi oppaassa esitellä. Näin reittien varrelle tuli vielä myöhemmässä vaiheessa joitain kohteita lisää, tai muokkasin reittiä kulke- maankin hieman eri kautta kun aiemmin, jotta sain jonkin tietyn kohteen vielä reitin varrelle lisättyä.

Kun olin suunnitellut kaikki yleisreitit koko Vantaan kattavasti, aloin miettiä mahdollisia teemareittejä. Teemojen valintaan vaikutti tekemäni kyselyn tu-

lokset, eli valitsin suurilta osin teemoiksi sellaisia kohteita, jotka kyselyssä nousivat vastaajien mielestä vetovoimaisimmiksi. Valintaan vaikutti myös se, mitä kohteita itse Vantaalla pidin vetovoimaisina. Toisaalta yhtenä kriteerinä oli myös se, mitä kohteita jollakin tietyllä alueella on niin monta, että siitä saisi muodostettua sopivan pituisen pyöräreitin.

6.3.1 Suuralueiden yleisreitit

Vantaan suuraluekierroksia on oppaassa kuusi. Näistä reiteistä neljä kattaa melko monipuolisesti koko suuralueen kaupunginosat, ja ne kulkevat oppaassa nimellä suuraluekierros. Kahden suuralueen yleisreitit esittelevät monipuolisesti erilaisia kohteita matkan varrella, mutta nämä reitit eivät kierrä niin kattavasti kaikkia kaupunginosia omalla suuralueellaan, joten en halunnut nimittää niitä suuraluekierroksiksi. Nämä reitit ovat Hakunila–Länsimäki-kierros Itä-Vantaalla, sekä Joensivun kierros Aviapolis-Kirkonkylä Keski-Vantaalla. Hakunilan reitti on pituudeltaan 17 kilometriä, ja oppaassa esiteltäviä kohteita reitin varrella on kahdeksan. Reitillä on muun muassa suuri Ojanon ulkoilualue hyväkuntoisine metsäreitteinään sekä Håkansbölen kartanopuisto, joka on valtakunnallisesti merkittävä suojelukohde. Länsimäessä on kiinteänä muinaismuistona suojeltu ensimmäisen maailmansodan aikainen linnoitusalue. Lisäksi kierroksella ohitetaan Fazerin makeistehdas sekä Vantaan uusi jätteenpolttolaitos.

Aviapoliksen ja Helsingin pitäjän kirkonkylän joensivun kierros on 13 kilometriä pitkä reitti, josta noin puolet reitistä kulkee hiekkateitä pitkin Keravanjoen ja Vantaanjoen varressa. Reitti oli tarkoitus nimetä Aviapoliksen suuralueen kierrokseksi. Reitiltä kuitenkin puuttui useita alueen kaupunginosia, ja reitti kulki myös Tikkurilan suuralueen puolella Helsingin pitäjän kirkonkylässä, joten päätin nimetä reitin toisin, jotta nimi kuvastaisi paremmin reitin sisältöä. Oppaassa esiteltäviä kohteita kierroksella on 16, muun muassa Vantaan vanhin luonnonsuojelualue Tammistossa sekä Backaksen historiallinen kartanomiljö Kartanonkoskella.

Tikkurilan suuralueen reitti on 18 kilometriä pitkä. Kohteita reitillä on 21. Tikkurilan reitti Keski-Vantaalla alkaa Tiedekeskus Heurekaalta, ja sen varrella on useita luonto- ja historiakohteita sekä myös asuinalueita. Kierroksella esitellään muun muassa Suomen vanhinta säilynyttä rautatieasemaa, Tikkurilankoskea, jonka ympärille koko Tikkurilan teollisuus alkoi aikanaan kehittyä sekä Vantaan pienintä kaupunginosaa, Helsingin pitäjän kirkonkylää. Myyrmäen suuralueen reitti on 24 kilometriä pitkä, ja se on oppaan reiteistä pisin. Oppaassa esiteltäviä kohteita reitillä on 21. Länsi-Vantaalla Myyrmäen suuralueella on runsaasti luontoa, ja reitillä käydäänkin kolmella luonnonsuojelualueella, kahdella kosteikolla, neljällä viheralueella sekä Vantaankoskella, jonka yli kulkee myös historiallinen Kuninkaantie. Kierroksella esitellään myös muutamia muita historiallisia ja kulttuurillisia kohteita.

Koivukylän suuralueen reitillä pituutta kertyy 17 kilometriä, ja esiteltäviä kohteita reitillä on 12. Kohteista yhdeksän on erilaisia luontokohteita, kuten koskia, viheralueita, luonnonsuojelualue sekä kaksi kaunista luonnontilaisessa uomassaan mutkittlevaa purokohdetta, Tervaoja ja Rekolanoja. Kivistön suuralueen reitti on 20 kilometriä pitkä, ja kohteita reitillä on 14. Kivistön suuralue on Vantaan alueista suurin ja asukastiheydeltään pienin. Alueella onkin runsaasti luonnonsuojelualueita sekä muita luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä alueita. Monet näistä alueista on kuitenkin hankalasti pyörällä saavutettavissa, eikä asutuksesta kauempana sijaitsevilla alueilla ole pyöräteitä. Kivistön reitti kulkee päällystettyjä teitä pitkin, sillä alueella ei ole paljoa hiekkateitä, ja toisaalta halusin mukaan myös nopeamman, maantiepyöräilijöille sopivan reitin. Kivistössä sijaitsee vuoden 2015 asuntomessualue sekä Vantaan ensimmäinen pikapyörätie, eli pyöräilyn laatukäytävä. Reitillä poiketaan myös Myyrmäen suuralueen puolella Vantaankosken maisemissa.

6.3.2 Teemareitit

Teemareittejä oppaaseen muodostui kuusi. Näistä reiteistä tosin Tikkurila–Hakunila-kierros ei varsinaisesti sisällä mitään tiettyä teemaa, mutta koska reitti kulkee suuralueiden välillä, se ei myöskään sisälly suuraluereitteihin. Kierros on 16 kilometriä pitkä, ja reitillä on 19 esiteltävää kohdetta. Kohteet ovat sekä historiaa että luontoa esitteleviä. Reitillä on osittain samoja kohteita kuin Tikkurilan ja Hakunilan suuralueiden kierroksilla, mutta myös muita kohteita on mukana. Reitti lähti alun perin muodostumaan sen perusteella, että halusin oppaaseen mukaan Tikkurilan ja Hakunilan välimaastossa sijaitsevan Kalkkikallion suojelualueen, joten päätin tehdä kaupunginosien välille yhden reitin. Kalkkikalliolla kulkee hyväkuntoinen luontopolku, joka johdattaa lähes 65 metrin korkeudella merenpinnasta sijaitsevalle näköalapaikalle. Tämäkin reitti pääosin kulkee päällystettyjä teitä pitkin, joten se soveltuu hyvin Kivistön reitin lisäksi maantiepyöräilijöille.

Tikkurilan suuralueen puistokierros esittelee kuutta eri puistoaluetta 16 kilometrin matkallaan. Reitti kulkee luonnonläheisissä maisemissa Keravanjoen ja Kylmäjoen varsilla. Oppaassa esitellään lisäksi useita historiallisia kohteita. Kaiken kaikkiaan reitillä on 19 esiteltävää kohdetta. Länsi-Vantaan luonnonsuojelualuekierros on 23 kilometriä pitkä, ja reitillä tutustutaan neljään eri luonnonsuojelualueeseen: Kakolanmäkeen, Pitkähämeen, Mätäjoen sekä Petikkoon. Petikko on Läntisen Vantaan suurin viheralue, ja alueella on upeat ulkoilumaastot. Suojelualuetta Petikon 1 700 hehtaaria on 54 hehtaaria. Pitkähämeen luonnonsuojelualue sijaitsee Vantaanjoen varressa, ja suojelualueella virtaava koski on Vantaanjoen toiseksi pisin. Mätäjoen puronvarsiluonto on kasvustoltaan erittäin monipuolinen. Kakolanmäellä puolestaan on muun muassa Ancylos-järven muinaisranta sekä arvokas kallioketo. Reitin varrella on myös muita luonto- ja historiakohteita, ja kaiken kaikkiaan kohteita on 11.

Aviapolis–Haltiala-kierros Keski-Vantaalla tutustuttaa erityisesti luontokohteisiin sekä Aviapoliksen alueella että Helsingin puolella Keskuspuistossa. Reittiä lähdettiin rakentamaan nimenomaan niin, että haluttiin mukaan Vantaanjoen varressa kulkeva reitti Helsingin puolella, sillä se on maisemallisesti erittäin hieno. Vantaan puolella ei kulje joenvarsireittiä samalla kohtaa. Kierros on 15 kilometrin mittainen, ja sen varrella on 13 esiteltyä kohdetta. Itä-Vantaan vesistökierto Korso-Leppäkorpi-Vallinoja on reiteistä lyhin, ainoastaan 10 kilometrin mittainen. Reitillä on viisi esiteltyä kohdetta, joista kolme on vesistökohteita: Leppäkorven maaumala sekä kaksi puroa, joista toisessa on myös pieni koski. Lisäksi reitillä kierretään Leppäkorven laajin suoalue ulkoilureitteineen sekä Korson keskuspuiston kaunis viheralue. Vesistökierto Keravanjoki-Kuusijärvi Itä-Vantaalla on 11 kilometrin mittainen. Reitti kiertää Keravanjoen varressa kolme hienoa koskikohdetta sekä muun muassa Vantaan suosituimman ja suurimman uimarannan, Kuusijärven. Reitillä kahdeksasta kohteesta kuusi on vesistökohteita. Halusin suunnitella myös hieman lyhyempiä reittejä, sillä teettämässäni kyselyssä kaiken pituisia reittejä toivottiin, ja lyhyempiä reittejä voi pyöräillä helposti lastenkin kanssa.

Teemareittien laatiminen osoittautui huomattavasti haasteellisemmaksi kuin alussa kuvittelin. Huomasinkin, että monet saman aihepiirin kohteet ovat Vantaalla hyvin hajallaan, tai pyöräillen saavuttamattomissa. Alun perin tarkoituksena oli suunnitella esimerkiksi kartanokierros, mutta kartanot ovat sijoittuneet niin kauas toisistaan, että tarpeeksi montaa kartanoa ei saanut niputettu yhden reitin varrelle, jotta reittiä olisi voinut kutsua kartanokierrokseksi. Teemareitit olivat haastavia toteutettavia, mutta olen kuitenkin ihan tyytyväinen niihin reitteihin, mitä lopulta sain suunniteltua.

6.4 Oppaan kohde-esittelyt

Laadin kohde-esittelytekstejä samanaikaisesti reittisuunnittelun kanssa. Jokaisen suunnitellun reitin jälkeen keräsin Wordiin reitin varrelle osuvat kohteet, ja aloin etsiä kohteista tietoa. Käytin hyväkseni Vantaan kaupungin erilaisia julkaisuja, kuten luonnonsuojelualuekartoitusta, kulttuurimaisemaselvitystä, virtavesiselvityksiä ja aiempia pyöräilyoppaita. Etsin tietoa paljon myös Internetistä Vantaan kaupungin sivuilta, museoviraston sivuilta sekä muilta sivuilta, joilta löysin aineistoa kohteista. Käytin hyväkseni myös omaa havainnointia kun vierailin kohteissa. Kokosin kohde-esittelytekstit kaiken sen aineiston perusteella, mitä eri lähteistä löysin. Tämä oli melko haastavaa, sillä joistain kohteista tietoa oli paljon, ja se saattoi poiketa eri lähdeaineiston välillä, ja joistain kohteista tietoa ei meinannut löytyä juuri mitään. Koska kohde-esittelytekstit täytyi pitää hyvin lyhyinä, oli myös vaikeaa saada tiivistettyä oleellisin tieto muutamaan lauseeseen. Kirjoitin ensin hieman pidempiä esittelytekstejä, ja kun vein tekstit myöhemmin taitto-ohjelmaan, niin huomasin että niillä reiteillä joilla kohteita on eniten, ei kaikki esittelytekstit mahtuneetkaan yhdelle sivulle. Jouduin vielä siis loppuvaiheessa taiton yhteydessä karsimaan esittelytekstejä jonkin verran.

Lähetin kohde-esittelytekstit 21.5.2015 Vantaan Poljin-työryhmälle luettavaksi. Kommentointiaikaa oli 27.5.2015 saakka. Sain kommentteja teksteistä kuudelta eri asiantuntijalta, muun muassa kaavasunnittelijoilta. Teksteistä löytyi useampia asiavirheitä esimerkiksi vuosiluvuissa. Lisäksi osa korjasi kirjoitusvirheitä ja ehdotti joitain sanamuutoksia. Olikin erittäin hyvä, että niin moni ehti tekstejä kommentoimaan, ja sain korjattua oikeat tiedot oppaaseen. Kävin kohde-esittelyitä läpi myös työpaikallani ohjaajani kanssa, ja hän antoi korjausehdotuksia luontokohteiden esittelyteksteihin sekä yleiseen tekstimuotoon. Olisi ollut hyvä saada esittelytekstit aiemmin kommentoitavaksi jolloin olisi pystynyt lähettämään esimerkiksi vanhoja rakennuksia koskevat tekstit museolle tarkistettavaksi. Nyt kommentointiaika oli kuitenkin niin lyhyt, ettei kaikkia eri alojen osaajia pystynyt huomioimaan, vaan pyrittiin korjaamaan suurimmat asiavirheet.

6.5 Oppaan taitto ja ulkoasu

Työpaikan opinnäytetyöohjaajani Jarmo Honkanen taittoi yhdestä suunnittelemastani reitistä koevedoksen 9.4. jotta näimme suuntaa antavasti miltä opas tulisi näyttämään, ja miten karttamme toimisi Helsingin kotiseutureittien taittopohjassa. Koevedoksesta huomasimme, että reittien pohjakartaksi pitää valita yksinkertaisempi kartta kuin pohjana käyttämäni opaskartta. Kartasta erottui liikaa yksityiskohtia, jolloin se näytti sekavalta. Latasin Mapinfoon pohjaksi Vantaan yleiskartan, jonka alle laitoin yksinkertaisemman opaskartan. Lisäsin yleiskarttaan läpinäkyvyyttä sen verran, että alla oleva opaskartta näkyi hieman läpi. Näin kartasta tuli selkeämpi. Totesimme myös että painetusta oppaasta on tehtävä isomman kokoinen kuin edellinen Vantaa pyöräillen - opas, joka on pienempi kuin A5-kokoinen. Kartat ovat sen veran suuria, etteivät ne olisi mahtuneet millään sen kokoiseen oppaaseen.

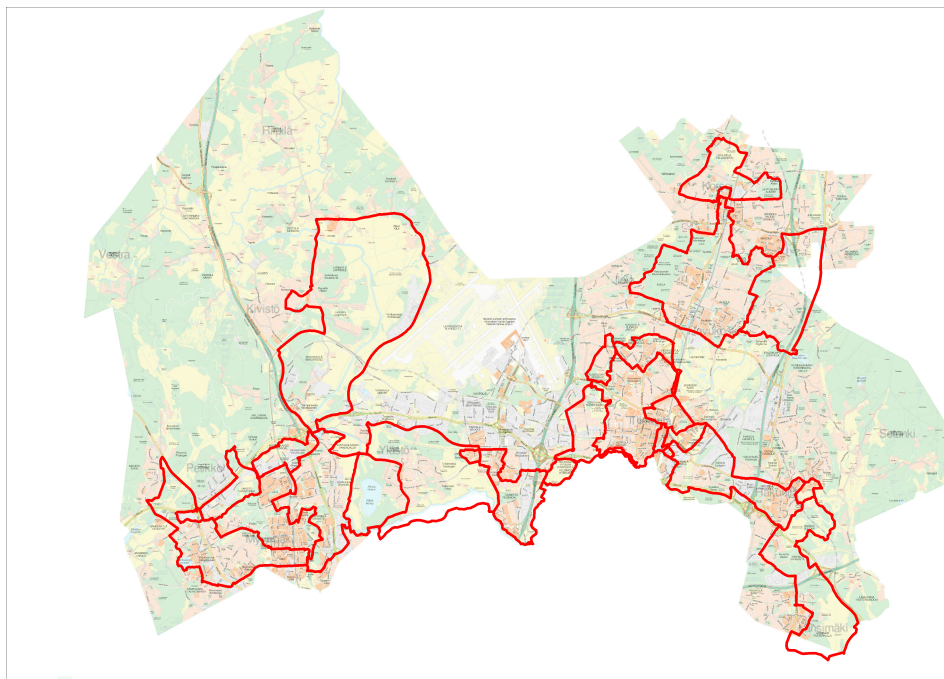
Aloitin taittoprosessin 1.6.2015. Alun perin suunnitellusta kahden viikon taittoajasta myöhästyin siis viikolla muiden työkiireiden vuoksi. Taitoin oppaan InDesign-ohjelmalla, jonka käyttöön sain opastusta työpaikkaohjaajaltani Jarmo Honkaselta. Taitto-ohjelma ei ollut minulle ennestään tuttu, joten taitto sujui alkuun melko hitaasti. Oppaasta tuli sekä A4-kokoinen tulostettava ja ladattava versio että A5-kokoinen paperinen opasvihko. Tämä tarkoitti sitä, että taitto-ohjelmassa täytyi tehdä kartat ja kohde-esittelyt kahdelle eri taittopohjalle. A5-kokoisessa painetussa oppaassa kartat ovat koko aukeaman kokoisena, eli myös A4-kokoisena, mutta sivujen väliin jää taitoskohta. Jotta tuon taitoskohdan sai huomioitua, niin painetun oppaan kartoissa ei voinut suoraan hyödyntää samaa A4-kokoista taittopohjaa (liite 3).

Alun perin ajatuksena oli, että painetusta oppaasta tulisi A5-kokoinen sivulle aukeava, eli kirjan tavoin toimiva vihkonen. Tällöin kartta olisi ollut aukeaman vasemmalla sivulla ja kohde-esittelyt aukeaman oikealla sivulla, jolloin molemmat olisivat olleet A5-kokoisia. Taitoin yhdestä reitistä tällaisen aukeaman jonka tulostin kokeeksi. Työpaikkaohjaajani kanssa totesimme sen olevan niin pieni, että kartasta ja teksteistä on vaikea saada selvää. Tulimme

kin siihen tulokseen, että oppaan sivut aukeaisivatkin ylöspäin, jolloin kartta voisi olla koko aukeaman kokoinen (A4) ja kohde-esittelyt seuraavalla aukeamalla myös A4 kokoisena. Osa reiteistä kulkee enemmän etelä-pohjoissuunnassa, ja osa enemmän itä- länsisuunnassa, joten osa kartoista piti asettaa oppaaseen vaakaan ja osa pystyyn.

Aloitin taiton siten, että tallensin Mapinfosta jokaisen reitin yksitellen kuvatiedostona, jonka asettelin Photoshopilla oikean kokoiseksi ja tämän jälkeen siirsin kartan InDesign-ohjelmaan. Mapinfossa tein reiteille kohteiden kohdalle pienet pisteet sekä lisäsin mittakaavajan. InDesign-ohjelmalla loin suuremmat ympyränmuotoiset kohdepisteet, jotka sijoitin alkuperäisen kartan pisteiden päälle. Nämä pisteet numeroin kohdenumeron mukaan, ja kohde-esittely-sivulla samanlainen ympyrä samalla numerolla kohdentaa oikean esittelytekstin kohteeseen kartalla. InDesign-ohjelmassa lisäsin kartalle myös Photoshopissa laatimani pohjoisnuolen sekä reitin pituuden kertovan kuvakkeen. Kohde-esittelysivulle merkitsin kohteiden perään kahvilat sekä eväiden-syöntipaikat. Kahvilasymboliksi valitsin kahvikupin, ja eväiden-syöntipaikaksi ristikkäin olevan haarukan ja veitsen. Lisäsin taitto-ohjelmassa myös reittien varrella sijaitsevat oleelliset tiennimet, sillä kaikki nimet eivät erottuneet pohjakartalta tarpeeksi selvästi, ja osa tiennimistä jäi myös reittiviivan alle piiloon.

Oppaan kanteen halusin pyöräilijän kuvan, jota laatimassani kyselyssäkin toivottiin. Hyvää kuvaa ei ollut valmiina, joten kuva piti ottaa itse. Päädyimme kuvaamaan työpaikkamme lähellä Kartanonkoskella Illenpuistossa, jonka keskellä on sorsalampi ja sitä ympäröi monipuolinen kasvillisuus. Olin itse kuvassa pyöräilijänä, ja työpaikkaohjaajani Jarmo Honkanen otti kuvan. Oppaan ulkoasun perusilme määräytyi Helsingin kotiseutureittien pohjan mukaan, sillä käytimme taitto-ohjelmassa samaa pohjaa. Vantaan kaupunki oli saanut luvan pohjan käyttöön Helsingin kaupungilta. Muutin oppaan pohjaväriä kuitenkin sinisestä vihreäksi. Reittiviivat olin alun perin suunnitellut sinisellä katkoviivalla, mutta muutin lopuksi reitit punaiseksi yhtenäiseksi viivaksi (kuva 9, s. 33), sillä se erottui karttapohjasta paremmin. Kohteet merkitsin kartalle punareunaisella ympyrällä, jonka keskellä on musta numero valkoisella pohjalla.

Kuva 9. Uudet reittiviivat kartalla

Edellinen opas on painettu vain suomeksi, ja nyt tuntui ajankohtaiselta miettiä oppaan julkaisua myös ruotsiksi ja kenties englanniksikin. Vantaan väestöstä kuitenkin joka kymmenes on vieraskielinen (Vantaan kaupunki 2010). Koska Vantaalla oli samaan aikaan käynnissä Internet-sivujen uudistus joiden tekstejä kielenkääntäjät työstivät, ei käännöstyö onnistunut samanaikaisesti suomenkielisen oppaan julkaisun kanssa. Asia jäi harkintaan, ja mahdollisesti käännös toteutetaan myöhemmin toimeksiantajan niin halutessa.

6.6 Reittien testaus ja viimeistely

Halusin koeajaa kaikki suunnittelemani reitit läpi, jotta tiedän, millaisia reitit ovat. Koeajo osoittautui erittäin tärkeäksi, sillä huomasin joka reitillä jotain muutettavaa. Joissain kohti esimerkiksi puuttui tie tai se oli huonokuntoinen tai huomasin jonkin toisen reittivalinnan olevan järkevämpi, jolloin jouduin ajamaan useampia pätkiä nähdäkseni, mikä vaihtoehto on toimivin. Kaikilla reiteillä matkaa kertyi enemmän kuin reitin oppaassa oleva pituus on. Kolme reiteistä kävin juoksemassa, sillä Itä-Vantaalle olisi ollut liian pitkä siirtymämatka, eikä pyörä mahtunut autoon. Reitit, jotka juoksin, olivat Korso–Leppäkorpi–Vallinoja-vesistökiertos, Keravanjoki–Kuusijärvi-vesistökiertos sekä Hakunila–Länsimäki-kiertos. Useammalta reitiltä jouduin käydä myöhemmin juoksemassa tai pyöräilemässä joitain osuuksia uudestaan, kun tein muutoksia reitteihin, joita en ollut ensimmäisellä koeajolla käynyt testaamassa. Joitain lyhyimpiä pätkiä muuttaessani käytin hyödykseni Google Street view -palvelua, kun ei tuntunut järkevältä lähteä 15 kilometrin päähän katsomaan yhtä 100 metrin mittaista tienpätkää. Reittitestauksessa kaiken kaikkii-

aan juoksukilometrejä kertyi noin 65 ja pyöräilykilometrejä noin 230. Kaikki pyöräillyt reitit koeajoin vaihteettomalla Jopo-merkkisellä pyörällä, joten ainakin tiedän varmasti, että kaikkiin kohteisiin pääsee tavallisella pyörällä. Yhdelle pyöräilyreitille otin äidin mukaan ja kolmelle juoksureitille mukaan lähti kaveri. Näin sain muutamalle reitille myös ulkopuolisen näkökulmaa reitin toimivuudesta.

Aloitin reittien koeajon huhtikuussa kun kelit alkoivat olla suotuisia pyöräilylle. Koeajoin ensimmäisen reitin 9.4.2015 Tässä vaiheessa olin suunnitellut kuusi reittiä, jotka jossain määrin kattoivat kaikki Vantaan suuralueet. Kaikki reitit oli suunniteltu ja testattu 8.5.2015 mennessä, eli viikkoa aikaisemmin kuin olin tavoitteeksi asettanut. Tämän jälkeen kävin vielä tekemässä joitain tarkistuskäyntejä muutamaa kohteeseen jotka olivat tulleet viime hetkellä mukaan. Minulla oli reiteillä Polarin GPS-kellollinen sykemittari, jonka avulla sain pyöräilemäni reitin kartalle sekä reitin korkeuserotiedot ja nousujen ja laskujen määrän metreinä. Nämä tiedot oli tarkoitus laittaa mukaan oppaaseen reittien tietoihin, mutta koska reitteihin tuli myöhemmin muutoksia, ja kävin niitä erilaisissa pätkissä testaamassa, eivät nousujen ja laskujen määrät olleet enää niin luotettavia, että olisin uskaltanut niitä oppaassa ilmoittaa.

Pääsääntöisesti reittien pyöräily sujui hyvin. Kun itse on pyöräillyt reitit läpi, myös usko reittien toimivuuteen on vahvempi, kuin jos olisi suunnitellut reitit vain kartalla, ilman omaa kokemusta. Reittien testivaiheessa myös itse huomasi metsien ja vesistökohteiden rauhoittavan vaikutuksen. Olikin mielestäni tärkeää pyrkiä suunnittelemaan vähintään yksi metsä- tai vesistökohde joka reitille. Reittien koeajolla tutustuin Vantaaseen aivan uusin silmin, ja näin paljon uusia upeita kohteita, joiden olemassa olosta en aiemmin ollut edes tiennyt. Testauksen aikana olin melko vakuuttunut, että oppaan avulla moni pyöräilijä löytää uusia kohteita Vantaalta ja voi nauttia Vantaan tarjoamista kauniista luonto- ja kulttuurikohteista. Toisaalta reiteistä jäi pieni epävarmuus, että olisiko voinut jotain toteuttaa paremmin, mutta varmastikaan koskaan en olisi voinut päästä itseäni täysin tyydyttävään lopputulokseen. Valmis pyöräilyopas on tämän työn liitteenä (liite 4).

7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Kaiken kaikkiaan oppaan suunnitteluprosessi sujui hyvin ja suunnitelmien mukaisesti. Aikataulu piti muuten suunnitelmien mukaisesti, mutta taitto viivästyi viikolla, jolloin tarkimmat viimeistelyt jäivät tekemättä kiireen vuoksi. Myös opaskarttojen lataaminen Internetiin ja lähettäminen painoon jäi toimeksiantajan tehtäväksi. Aikataulu oli melko tiukka työmäärään nähden. Prosessi alussa työmäärän hahmottaminen oli hieman vaikeaa, ja esimerkiksi reittien koeajon tärkeys korostui vasta ensimmäisen testireitin jälkeen, kun huomasi, kuinka paljon muutoksia sen perusteella joutuukin tekemään. Vasta reitin varrella huomaa, mikä on toimiva ratkaisu ja mikä ei. Reittien viimeiseen viimeistelyyn meni yllättävän paljon aikaa, kun vielä viime hetkillä touko-

kuun loppupuolella epävarmuus iski, ja useampaan reittiin piti tehdä vielä pieniä muutoksia. Taittoa olisi pitänyt päästä testaamaan aikaisemmin, sillä kohteiden esittelytekstit olivat liian pitkiä, ja niitä piti taitto-ohjelmassa vielä lyhentää. Osa tehdystä työstä meni siis hukkaan, kun kaikkia esittelytietoja ei voinutkaan hyödyntää.

Jos aikaa olisi ollut enemmän, olisin suunnitellut vielä Aviapoliksen suuralueen ja Hakunilan suuralueen reitin siten, että ne kattavat suurimman osan alueiden kaupunginosista. Ihanteellisin tilanne olisi ollut suuraluekierrosten osalta, että ne olisivat kattaneet kaikki suuralueiden kaupunginosat. Toisaalta olisi kuitenkin ollut mahdotonta saada kaikkia mukaan ilman, että reiteistä olisi tullut todella pitkiä. Kaikissa kaupunginosissa ei myöskään ollut mitään nähtävyyksiä. Nyt suunnittelu toteutui siis kohteiden ehdoilla. Eli pääosin pyöräilyreitti kulkee sieltä, missä on jotain nähtävää, jota oppaassa voi esitellä. Teemareittien osalta suunnittelu osoittautui luultua hankalammaksi, sillä saman kategorian kohteet sijaitsevat ympäri Vantaata, eikä järkeviä kokonaisuuksia tuntunut löytyvän kovin montaa ilman, että reitti olisi muodostunut liian pitkäksi.

7.1 Työn onnistumisen arviointi

Pyöräilyoppaalle oli selkeä tarve, ja opinnäytetyö oli myös vahvasti kytköksissä ympäristösuunnittelijan työhön. Työstä tuli sellainen kuin toimeksiantaja toivoi, ja opas on sellaisenaan valmis käyttöön otettavaksi. Pyöräilyoppaan laatimisprosessi sujui itsenäisesti ja useita uusia työtapoja käyttäen paikkatieto-ohjelmassa sekä taitto-ohjelmassa.

Työ valmistui toimeksiantajan kanssa alkuvuonna sovittujen aikataulujen puitteissa, ja oppaalle asetetut tavoitteet täyttyivät. Oppaasta tuli käyttäjänsä palveleva, koko Vantaan kattava paketti, joka hyvin todennäköisesti saa ihmisiä lähtemään pyöräretkelle. Kysyntää oppaalle on ollut, sillä pitkin kevättä sitä on Vantaan kaupungilta jo kyselty. Reitit onnistuivat loppujen lopuksi mielestäni hyvin, mutta osasta jäi myös pieni epävarmuus. Ensimmäisten reittien koeajasta oppaan julkaisuun kului yli kuukausi, joten reiteille on saattanut tulla esimerkiksi tietöiden aiheuttamia muutoksia.

Projekti oli mielenkiintoinen ja paljon uusia asioita opettava. Erilaisten ohjelmien, suunnittelutyön ja tiedonhakuprosessin lisäksi opin paljon myös Vantaasta, ja sen historiasta ja luonnosta. Reittien suunnittelun myötä myös löysin Vantaalta hienoja kohteita joiden olemassa olosta en tiennytkään. Uskon, että moni muukin pyöräilijä löytää itselleen uusia kohteita ja voi nauttia Vantaan tarjoamista luonto- ja kulttuurikohteista.

7.2 Kehitysehdotukset

Koska kaupunkirakenne elää jatkuvasti, uutta rakennetaan, vanhaa puretaan, ja teiden paikkoja siirretään, olisi suositeltavaa päivittää opas noin kahden vuoden kuluttua. Kun olemassa olevat kartat, kohde-esittelyt ja taittopohjat on jo olemassa, ei itse päivittäminen ole suuritöinen prosessi. Reitit täytyy uudelleen koeajaa, mikä on toki aikaa vievää. Ajantasaiset pyöräilyoppaat ovat kuitenkin oleellinen osa vapaa-ajan pyöräilyä.

Tekniikan kehittyessä, myös oppaan seuraavan päivityksen yhteydessä voi kartoista saada jo uusia julkaisumuotoja. Tämän projektin yhteydessä aika ei esimerkiksi riittänyt selvittämään, olisiko reittejä saanut reaaliaikaisesti satelliittiseurantaan, jotta pyöräilijä olisi helposti voinut seurata omaa etenemistään kartalla. Tällainen olisi saattanut olla esimerkiksi sykemittarin GPS-ominaisuuden kautta jotenkin mahdollista. Kartan päivityksen yhteydessä myös Internetissä oleviin karttoihin voisi liittää kohteiden yhteyteen kameran kuvan, jota klikkaamalla saa esiin kuvan kohteesta.

Pyöräilyn edistämissuunnitelman tukemiseksi Vantaalla voisi harkita kaupunkipyörien hankkimista tai vaihtoehtoisesti jonkinlaista polkupyörävuokrausta. Vapaa-ajan pyöräilyoppaat olisivat erinomainen väline myös turisteille tutustua Vantaaseen, mutta harvemmalla matkailijalla on mukanaan oma polkupyörä. Jos työn toimeksiantaja päättää teettää oppaasta englanninkielisen käännöksen, voisi opasta hyödyntää myös ulkomaalaiset turistit. Oppaan käännättäminen ruotsiksi ja englanniksi on erittäin suositeltavaa.

LÄHTEET

Furman, E. & Hanski, I. 2012. Ekosysteemipalvelut ja niiden merkitys kestävyydelle. Teoksessa Borg, P. (toim.) Polkuja metsään. Helsinki. Into kustannus Oy, 13–23.

Helsingin kaupunki 2015. Kotiseutupyöräilyreitit. Luettu 5.6.2015.
<http://www.hel.fi/www/helsinki/fi/kartat-ja-liikenne/pyoraily-ja-kavely/pyorareitit/kotiseutupyorailyreitit/kotiseutupyorailyreitit>.

Helsingin yliopisto n.d. Aineistonkeruu kyselylomakkeella. Luettu 2.6.2015.
<http://www.mv.helsinki.fi/home/hotulain/Tilasto/Kyselomakeohjeet.htm>.

HSL n.d. Pyöräilyn ja kävelyn reittiopas. Luettu 5.6.2015.
<http://pk.reittiopas.fi/>.

Kaukonen, M. 2012. Luonto elvyttää kehoa ja mieltä. Teoksessa Borg, P. (toim.) Polkuja metsään. Helsinki. Into Kustannus Oy, 25–35.

Kananen, Jorma 2008. Kvantti, Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja –sarja. Jyväskylä.

KvantiMOTV 2010. Kyselylomakkeen laatiminen. Luettu 3.6.2015.
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html>.

Lahden kaupunki 2014. Suositettu Lahden seudun pyöräilyopas nyt verkossa. Luettu 6.6.2015.
<http://www.lahti.fi/www/bulletin.nsf/pfbd/4750B04D7D8FB41AC2257CEC0020D473>.

Liikenne- ja viestintäministeriö 2011. Kävelyn ja pyöräilyn valtakunnallinen strategia 2020. Luettu 2.5.2015.
http://www.lvm.fi/docs/fi/1551287_DLFE-11957.pdf.

Liikennevirasto 2012. Kävelyn ja pyöräilyn valtakunnallinen toimenpidesuunnitelma 2020. Luettu 2.5.2015.
http://www2.liikennevirasto.fi/julkaisut/pdf3/ls_2012-02_kavelyn_ja_pyorailyn_web.pdf.

Liikennevirasto 2014. Jalankulku- ja pyöräilyväylien suunnittelu. Luettu 2.5.2015.
http://www2.liikennevirasto.fi/julkaisut/pdf8/lo_2014-11_jalankulku_pyorailyvaylien_web.pdf.

Liikenteen tutkimuskeskus Verne 2011. Parhaat eurooppalaiset käytännöt pyöräilyn ja kävelyn edistämiseksi. Tampereen teknillinen yliopisto. Tampere. Juvenes print.

Museovirasto 2009. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Luettu 20.5.2015. http://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx.

Opetushallitus n.d. Mitä on kestävä kehitys. Luettu 18.4.2015. <http://www03.edu.fi/aineistot/keke/yleistietoa/kestavakehitys.htm>.

Oulun kaupunki 2011. Jalankulku- ja pyöräilyverkko, pdf. Luettu 7.6.2015. http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=0040f6bf-f465-4e1b-8078-783e193e171f&groupId=64248.

Oulun kaupunki n.d. Kevyt liikenne. Luettu 7.6.2015. <http://www.ouka.fi/oulu/kadut-kartat-ja-liikenne/kevyt-liikenne>.

Pasanen, T., Rytönen-Halonen, S. & Väistö, T. 2014. Vantaan Pyöräilyn edistämishjelma 2014–2020, luonnos 9.4.2014.

Ruokolainen, I. 2014. Pyöräilyopas – Kotiseutupyöräilyä Lahden seudulla, pdf. Luettu 6.6.2015. http://www.lahtiregion.fi/filebank/4335-lahti_pyorailyopas_VERKKO.pdf.

Tampereen kaupunki 2015. Pyöräilykartat. Luettu 7.6.2015. http://www.tampere.fi/tampereinfo/kartat/pyorailykartat.html#Tampereen_seudun_pyorailykartta.

Teppo-Pärnä, V. 2012. Kulttuurimaisema – ihmisen kosketusta, aikaan sidottua tulkintaa. Teoksessa Borg, P. (toim.) Polkuja metsään. Helsinki. Into Kustannus Oy, 175–188.

Tilastokeskus 2014. Väkiluvut 31.12.2015. Luettu 14.5.2015. <http://pxweb2.stat.fi/Dialog/Saveshow.asp>.

Ulkoilukartta 2013. Pääkaupunkiseudun pyöräily- ja ulkoilukartta. Luettu 5.6.2015. <http://www.ulkoilukartta.fi/>.

University of Minnesota 2014. How does nature impact our wellbeing? Luettu 25.5.2015. <http://www.takingcharge.csh.umn.edu/enhance-your-wellbeing/environment/nature-and-us/how-does-nature-impact-our-wellbeing>.

Uudenmaanliitto 2012. Missä maat on mainioimmat. Uudenmaan kulttuuriympäristöt. Uudenmaanliiton julkaisuja E 114 – 2012, pdf. Luettu 4.6.2015. http://www.uudenmaanliitto.fi/files/6309/Missa_maat_on_mainioimmat_E114.pdf.

Vantaan karttapalvelu n.d. Luettu 5.6.2015. <http://kartta.vantaa.fi/>.

Vantaan kaupungin ympäristökeskus 2005. Vantaan luonnonmuistomerkit, pdf. Luettu 25.5.2015.

http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/65366_luonnonmuistomerkit_netti.pdf.

Vantaan kaupungin ympäristökeskus 2015. Vantaan ympäristöraportti 2014–kevät 2015, pdf. Luettu 3.6.2015.

http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/106458_ymparistoraportti.pdf.

Vantaan kaupunki n.d.a. Metsät. Luettu 3.6.2015.

http://www.vantaa.fi/fi/ymparisto_ja_luonto/luonnon_monimuotoisuus/erilaisia_elinymparistoja/metsat.

Vantaan kaupunki n.d.b. Luonnonsuojelualueet. Luettu 3.6.2015.

http://www.vantaa.fi/fi/ymparisto_ja_luonto/luonnon_monimuotoisuus/luonnonsuojelukohteet_vantaalla/luonnonsuojelualueet.

Vantaan kaupunki 2002. Pyöräilyopas Vantaan luontoon, pdf.

Luettu 24.5.2015.

http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/30069_popasWWW.pdf.

Vantaan kaupunki 2010. Vantaa alueittain, pdf. Luettu 15.5.2015.

http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/72303_vantaa_alueittain_2010_netti_koko_vantaa.pdf.

Vantaan kaupunki 2012a. Teemakartat ja aluejaot. Vantaan suuralueet ja kaupunginosat, pdf. Luettu 25.5.2015.

http://www.vantaa.fi/tietoa_vantaasta/tilastot_ja_tutkimukset/teemakartat_ja_aluejaot.

Vantaan kaupunki 2012b. Vantaa pyöräillen, pdf. Luettu 6.5.2015.

https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/77394_pyorailyopas_2012_paivitys_netti.pdf.

Vantaan kaupunki 2014a. Tietoa Vantaasta. Luettu 14.5.2015.

http://www.vantaa.fi/tietoa_vantaasta.

Vantaan kaupunki 2014b. Vantaa alueittain. Luettu 25.5.2015.

http://www.vantaa.fi/tietoa_vantaasta/tilastot_ja_tutkimukset/prime101.aspx.

Vantaan kaupunki 2015a. Vantaalla on nyt 210 803 asukasta.

Luettu 14.5.2015.

http://www.vantaa.fi/ajankohtaista-arkisto/tietoa_vantaasta/101/0/vantaalla_on_nyt_210_803_asukasta.

Vantaan kaupunki 2015b. Purojen kaupunki 2015 –teemavuosi.

Luettu 4.6.2015.

http://www.vantaa.fi/ymparisto_ja_luonto/vesi/prime101_fi.aspx.

Vantaan kaupunki 2015c. Puistot ja viheralueet. Luettu 3.6.2015.

http://www.vantaa.fi/fi/ymparisto_ja_luonto/puistot_ja_viheralueet.

Vantaan kaupunki 2015d. Pyöräily ja jalankulku. Luettu 5.6.2015.

http://www.vantaa.fi/fi/kadut_ja_liikenne/liikenne_pyoraily_ja_jalankulku.

Velo-City 2009. Charter of Brussels. Luettu 22.4.2015.

<http://www.velo-city2009.com/assets/files/VC09-charter-of-brussels.pdf>.

Virtuaaliamk n.d. Kestävän kehityksen ulottuvuudet. Luettu 18.4.2015.

<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/030907/1144400396537/1144401190343/1144404388351/1144404560508.html>.

Wikipedia 2009. Vantaan kartta 1.1.2009. Luettu 25.5.2015.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Vantaa#/media/File:Vantaa-kartta-2.png>.

YTV 2004. Pääkaupunkiseudun ulkoilukartan kehittämistutkimus. Pääkaupunkiseudun julkaisusarja C2004:4. Helsinki.

KYSELYN SAATE

Kerro näkemyksesi Vantaan vapaa-ajan pyöräilyreiteistä ja reittikarttojen saatavuudesta

Vantaan vapaa-ajan pyöräilyreittiopas julkaistaan kesäksi.

Opas sisältää valmiiksi piirretyt reitit kartalla, sekä lyhyet kohdekuvaukset reitin varrella nähtävistä luonto- ja kulttuurikohteista.

Voit vaikuttaa oppaan ja reittien suunnitteluun vastaamalla kyselyyn 30.3.2015 mennessä. Kyselyn tavoitteena on kartoittaa vapaa-ajan pyöräilystä kiinnostuneiden näkemyksiä Vantaan pyöräilyreiteistä, reittikarttojen saatavuudesta sekä luonto- ja kulttuurikohdetarpeista.

Kysely tapahtuu sähköisesti ohessa olevan linkin kautta. Aikaa kyselyyn vastaamiseen menee noin 3-5 minuuttia. Kyselyn vastauksia ei pystytä yhdistämään yksittäisiin vastaajiin, ja tulokset julkaistaan ainoastaan yhteenvetomuodossa Hämeen ammattikorkeakoululle tehtävän kestävä kehityksen opinnäytetyössä.

Kiitos vaivannäöstänne ja vastauksistanne.

[Kyselyyn](#)

Lisätietoa:

Anne Heinonen

Hämeen ammattikorkeakoulu

Kestävän kehityksen koulutusohjelma

anne.heinonen@student.hamk.fi

KYSELYLOMAKE

VANTAA

Kysely Vantaan vapaa-ajan pyöräilyreiteistä

Taustatiedot

Sukupuoli *

☐ Mies ☐ Nainen

Postinumero

Postinumero

Ika *

☐ -20
☐ 20-29
☐ 30-39
☐ 40-49
☐ 50-59
☐ 60-

20% valmiina

VANTAA

Kysely Vantaan vapaa-ajan pyöräilyreiteistä

Teetkö pyöräilyretkiä vapaa-ajallasi?
Valitse kuvaavin vaihtoehto

☐ kyllä, usein
☐ kyllä, joskus
☐ en ole tehnyt

40% valmiina

VANTAA

Kysely Vantaan vapaa-ajan pyöräilyreiteistä

Miksi et ole tehnyt pyöräilyretkiä?
voit valita useamman vaihtoehdon

☐ en ole tiennyt hyviä pyöräilyreittejä
☐ ei ole ollut kiinnostusta
☐ ei ole ollut aikaa
☐ ei ole ollut pyörää
☐ joku muu syy, mikä?

60% valmiina

VANTAA

Kysely Vantaan vapaa-ajan pyöräilyreiteistä

Pyöräiletkö yleensä
Voit valita useamman vaihtoehdon

☐ yksin
☐ ystävän tai kumppanin kanssa
☐ lasten tai koko perheen kanssa

Onko Vantaalla mielestäsi tällä hetkellä hyvin saatavilla reittioppaita ja -karttoja vapaa-ajan pyöräilyreiteistä?

☐ kyllä, en ole kaivannut mitään lisää
☐ ei, olisin kaivannut jotain lisää tai parempaa saatavuutta, mitä?
☐ en ole tarvinnut oppaita tai karttoja

Missä muodossa haluaisit saada maksuttomia karttoja vapaa-ajan pyöräilyreiteistä?
Voit valita useamman vaihtoehdon

☐ tulostettavina A4 -kokoisina karttoina Vantaan kaupungin Internet -sivuilta
☐ paperisena reittiopaskirjana (max. A5 -kokoinen)
☐ suurena paperisena taiteltavana peruskarttana
☐ älypuhelimelle tai tabletille ladattavana karttana
☐ joku muu, mikä?

80% valmiina

VANTAA

Kysely Vantaan vapaa-ajan pyöräilyreiteistä

Oppaan sisältöön liittyvät kysymykset

Mikä olisi mielestäsi sopiva pyöräilyreitin pituus?
Valitse reittipituus, jota luultavasti useimmiten pyöräilisit

☐ 5-10 km
☐ 11-15 km
☐ 16-20 km
☐ 21 km tai pidempi

Mitkä luonto- tai kulttuurikohteet kiinnostaisivat sinua pyöräilyreitin varrella?
Voit valita useamman vaihtoehdon

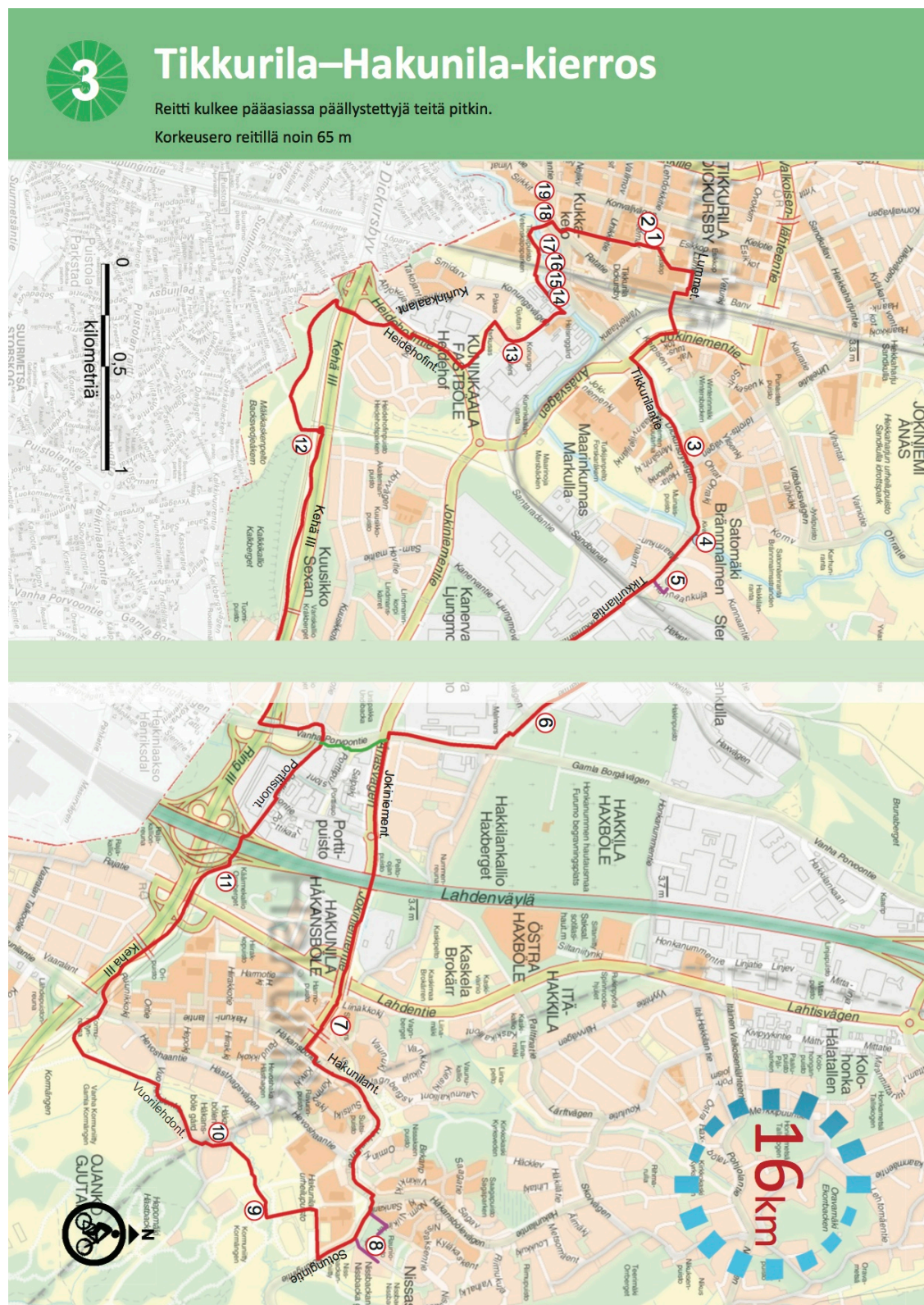
☐ asuinalueet
☐ kartanot
☐ kirkot
☐ sillat
☐ geologia
☐ vanha teollisuus
☐ puistot ja puutarhat
☐ kulttuurimaisemat
☐ purot, kosket ja joet
☐ luonnonsuojelualueet ja luontopolut
☐ uintipaikat
☐ joku muu mikä?

Muita toiveita tai ajatuksia oppaaseen liittyen

500 merkkiä jäljellä

100% valmiina

ESIMERKKI PAINETUN OPPAAN TAITTOMALLISTA

VANTAA PYÖRÄILLEN -REITTIOPAS

Vantaa pyöräillen -opas tutustuttaa Vantaan luontoon ja historiaan valmiiden kotiseutupyöräilyreittien avulla.

Oppaassa on esiteltynä reittien varrella sijaitsevia luonto- ja kulttuurikohteita lyhyin kohdekuvauksin. Kartan avulla voi suunnistaa valmiin reitin läpi tai yhdistellä eri reittejä oman mielenkiinnon ja pyöräilykunnan mukaan. Osassa reiteistä pääpaino on tietyn teeman mukaisissa kohteissa. Oppaaseen on valittu monipuolisesti erilaisia helposti pyörällä saavutettavia kohteita asuinalueiden lähiympäristöstä. Vantaalla on myös paljon muita kiinnostavia kohteita, joita ei ole esitelty tässä oppaassa. Pyörällä voikin halutessaan poiketa reitiltä tutustumaan myös muihin itseään kiinnostaviin kohteisiin.

Pyöräilyreitit kulkevat sekä asfaltoiduilla pyöräteillä että hiekkaisilla ja metsäisillä ulkoilureiteillä. Reitin aloituspisteen voi valita itse ja reittiä voi kulkea kumpaan suuntaan tahansa. Kohteiden sijainti on merkitty kartalle punareunaisella ympyrällä, jonka sisällä on numero. Viereisen sivun kohdeluettelosta samalla numerolla löytyy kohteen esittelyteksti.

Koska oppaan tarkoituksena on esitellä Vantaan luontoa ja kulttuuria mahdollisimman monipuolisesti, reitti ei aina välttämättä ole lyhyin mahdollinen. Reitti on merkitty kartalle punaisella viivalla. Oppaassa on esitetty myös joitakin kiertoreittimahdollisuuksia. Hieman reitiltä sivussa oleviin kohteisiin voi poiketa merkittyä vaaleanpunaista viivaa seuraten. Lisäksi joissain kohteissa voi jättää pyörän parkkiin ja tutustua kohteeseen lähemmin kävellen. Kaikki oppaan reitit voi ajaa tavallisella pyörällä.

Reitit voi tulostaa paperille (A4) tai ladata QR-koodilla älypuhelimelle tai tabletille. Mikäli reitin tallentaa pdf-muodossa tietokoneelle, sen lukemiseen tarvitaan Acrobat Reader -ohjelma. Voit myös suunnitella oman reitin käyttäen hyväksesi HSL:n pyöräilyn ja kävelyn reittiopasta osoitteessa <http://pk.reittiopas.fi/>.

- Pyöräilyoppaan reitti
- Johdattaa oppaassa esiteltyyn kohteeseen reitiltä poiketen
- Vaihtoehtoinen reitti

 Kahvila, kioski tai ravintola

 Eväspaikka

1 Tikkurilan suuralueen kierros

Reitti kulkee pääosin päällystettyjä teitä pitkin.
Korkeusero reitillä noin 50 m

1 Heurekaan silta
Tiedekeskus Heureka johtava silta on nimetty Vantaan viralliseksi rakkauden sillaksi. Rakastavaiset voivat Keski-Euroopassa suosittuun tapaan kiinnittää siltaan oman lemmitenkkunsa.

2 Tikkurilankoski
Tikkurilankoskelle perustettiin vuonna 1757 mylly ja vuonna 1862 mylly yhittyen öljynpuistamoon. Vuonna 1862 avattu rautatie vaurioitui teollistumista Tikkurilankosken ympäristössä. Noin 120 metriä pitkä Tikkurilankosken nykyinen pato on valmistunut vuonna 1912.

3 Tikkurilanranta ja Värehtäänranta
Keravanjoen varrella sijaitsevat viheralueet ovat noin kilometrin pituisen osa Keravanjoen varren pääuikouluu- reita. Jokiranta on kehitetty puistomaisaksi, mutta monimuotoisuuden ja eläimistön takia siellä on säilytetty myös luonnonmukaisia osuuksia.

4 Söderlingin mylly/Veininmylly
Puurakenteinen vehkajajohjen valmistukseen erikois- tunut Söderlingin mylly valmistui vuonna 1935 Myllyn tuotanto oli suurimmallaan 1950-luvulla, jolloin se palveli koko lähialuetta. Vuodesta 1968 mylly on toiminut Veini- mylly-nimisenä kesäkahvilana.

5 Vanha Silkkitehdas
Tikkurilan Silkkitehdas valmistui vuonna 1934, ja tämän jälkeen Silkkitehtaan rakennuksia valmistui vai- heittain vuoteen 1964 asti. Silkkitehtaan toiminta lopetti vuonna 1977, jonka jälkeen tiloissa on toiminut useita erilaisia yrityksiä ja yhteisöjä.

6 Viertolan silta
Keravanjoen yli kulkee 60 metriä pitkä puukantinen te- räskaakselilla. Siltä on rakennettu vuonna 1989 Ala-Tik- kurilan ja Viertolan välillä, ja se on vain kevyen liiken- teen käytössä.

7 Sateenkaaren raitisilta
Keravanjoen yltävä kaiteu ilmapiirakenteinen näp- kosilta on rakennettu Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhteishankkeena 2000-luvun alussa.

8 Kirkonkylänkoski
Kirkonkylän padottu koski on kaunis vierailukohte historiallisine myrskytornineen. Koskella on pituutta 130 metriä ja padoitusta pari metriä. Aikanaan koskella oli myös kylälaisten suosittu uimapaikka sekä matonpesu- paikka.

9 Kirkonkylän mylly
Ensimmäiset tiedot paikalla oleesta myllystä ovat jo vuodelta 1568. Nykyisin vuonna 1969 rakennettu- sa Kirkonkylän myllyssä on jaettu viljaa. Mylly tuotti myös sähköä Kirkonkylän taloihin. Myllyn toiminta lop- pi 1980-luvun puolivälissä.

10 Pyhän Laurin kirkko
Helsingin pitäjän kirkko rakennettiin 1450-luvulla. Kirkko kärsi tulipalosta vuonna 1893. Kirkon nykyasu on peräisin palon jälkeen tehdystä restauroinnista, jon- ka suunnitteli arkkitehti Theodor Höjer.

11 Helsingin pitäjän kirkonkylä
Kirkonkylä edustaa Uudenmaan rannikon jokilaaksoihin keskittyneitä syyntymisiä kylälaajuuksia. Kirkonkylä on ollut Keski-Euroopassa suosittuun tapaan kiinnittä sil- taan oman lemmitenkkunsa.

12 Kyrköby skola
Kyläkoulu aloitti toimintansa vuonna 1837, ja se on Suomen vanhin yhä käytössä oleva koulu. 1600-luvun loppupuolel- lisen koulutarpeensa toteuttamiseksi toimi myös kirjasto. Alkuperäistä koulua vastapäätä on rakennettu myöhemmin myös sivurakennus.

13 Arboretum, Ystävyydenpuisto
Arboretum on osa Tikkurilan keskuspuistoa. Viherpuo- na 1985 useat yhdistykset ja yritykset istuttivat puiston nimikkopuunia niin sanotussa ystävyydenpuistotapahtu- massa. Arboretumin viereisellä sijaitsee Tikkurilan lam- massäät, jossa laidutetaan kesäisin lampaita.

14 Kylmäoja
Vantaan merkittävin kaupunkipuuroihin kuuluva Kyl- mäoja on yli 14 kilometriä pitkä. Puro virtaa suurimma- si osaksi luonnonomassa kaarellisen. Sen rantaletk- het ovat erityisen monimuotoisia runsaan luonnonkasvu- toseen. Kylmäojan luonnontilaiset purovarret ovat harvinaista elinympäristöä Vantaalla.

15 Ristisillanpuisto
Puisto on suosittu uikouipaikka kesäisin. Puiston kes- kellä on lampi, joka muodostui alun perin Kymälän puro- n pataamisen jälkeen. Pato on sittemmin korvattu tekkoskella.

16 Heikkaharjun vesitorni
Kehdessa oasissa vuosina 1962 ja 1977 rakennettu ve- sitorni on yli 50 metriä korkea. Aluksi rakennettiin kapea yksijakainen torni, ja myöhemmässä vaiheessa tornia laajennettiin.

17 Tärhärinpuiston asuinalue
Heikkaharjussa peltojen keskellä sijaitsevaan Tärhärin- puistoon on rakennettu täysin uusi asuinalue. Sen en- simmäiset modernit ja värikkäät kerrostalot valmistuivat vuonna 2010.

18 Tikkurilan ortodoksisirkko
Tikkurilan ortodoksisirkko, toisella nimellä Kristus- ta- vaansuomen kirkko, otettiin käyttöön vuonna 1997. Arvo Suonsan suunnittelema kirkko kuuluu Helsingin ortodoksi- seen seurakuntaan.

19 Tikkurilan vanha rautatieasema
Radan linjapöytäliikettä sijaitseva C.A. Edelfeltin suunnit- telema rautatieasema valmistui vuonna 1862. Rakennus on Suomen vanhin säilynyt rautatieasema. Punalatissa- sa asemarakennuksessa toimii nykyään Vantaan kau- punginmuseo vaihtuvine näyttelyineen.

20 Vernissatehdas
Nykyisin entisöitynä tilausravintolana toimiva Vanha Backby rakennettiin 1880-luvulla navettarakennukse- si osaksi luonnonomassa kaarellisen. Sen rantaletk- het ovat erityisen monimuotoisia runsaan luonnonkasvu- toseen. Kylmäojan luonnontilaiset purovarret ovat harvinaista elinympäristöä Vantaalla.

21 Kuninkaalan kylä
Kuninkaalan kyläalue on kulttuurihistoriallisesti merkittä ympäristökokonaisuus. Kylässä on säilynyt useita 1700- ja 1800-lukujen rakennuksia sekä kyläraitti.

22 Hiiriharjunpuiston perenna-alue
Hiiriharjunpuisto on 1960-1970-luvulla rakennettu ker- rostalo-alueen keskiseen puistolaue. Koko kasviku- loiden kukkivat perennaryhmit on rakennettu kokoon- kinnä ja niiden ympärillä on betonikivetty oleskelualue.

23 Kylmäoja
Vantaan merkittävin kaupunkipuuroihin kuuluva Kyl- mäoja on yli 14 kilometriä pitkä. Puro virtaa suurimma- si osaksi luonnonomassa kaarellisen. Sen rantaletk- het ovat erityisen monimuotoisia runsaan luonnonkasvu- toseen. Kylmäojan luonnontilaiset purovarret ovat harvinaista elinympäristöä Vantaalla.

24 Ristisillanpuisto
Puisto on suosittu uikouipaikka kesäisin. Puiston kes- kellä on lampi, joka muodostui alun perin Kymälän puro- n pataamisen jälkeen. Pato on sittemmin korvattu tekkoskella.

25 Arboretum ystävyydenpuisto
Arboretum on osa Tikkurilan keskuspuistoa. Viherpuo- na 1985 useat yhdistykset ja yritykset istuttivat puiston nimikkopuunia niin sanotussa ystävyydenpuistotapahtu- massa. Arboretumin viereisellä sijaitsee Tikkurilan lam- massäät, jossa laidutetaan kesäisin lampaita.

26 Vanha karjalta ja kaakeleitehdas
Nykyisin entisöitynä tilausravintolana toimiva Vanha Backby rakennettiin 1880-luvulla navettarakennukse- si osaksi luonnonomassa kaarellisen. Sen rantaletk- het ovat erityisen monimuotoisia runsaan luonnonkasvu- toseen. Kylmäojan luonnontilaiset purovarret ovat harvinaista elinympäristöä Vantaalla.

27 Backbynpuisto
Sen rannassa, vanhan karjaltilan ympäristössä sijaitse- valia viheralueella viettää kesäisin paljon ihmisiä auki- na nurmikolla istuskellen tai pelaillen. Puistossa on myös kipeytelaitteita ja leikkupuisto.

28 Viertolan silta
Keravanjoen yli kulkee 60 metriä pitkä puukantinen te- räskaakselilla. Siltä on rakennettu vuonna 1989 Ala-Tik- kurilan ja Viertolan välillä, ja se on vain kevyen liiken- teen käytössä.

29 Vanha Silkkitehdas
Tikkurilan Silkkitehdas valmistui vuonna 1934, ja tämän jälkeen Silkkitehtaan rakennuksia valmistui vaiheittain vuoteen 1964 asti. Silkkitehtaan toiminta lopetti vuonna 1977, jonka jälkeen tiloissa on toiminut useita erilaisia yrityksiä ja yhteisöjä.

30 Söderlingin mylly/Veininmylly
Puurakenteinen vehkajajohjen valmistukseen erikois- tunut Söderlingin mylly valmistui vuonna 1935 Myllyn tuotanto oli suurimmallaan 1950-luvulla, jolloin se palveli koko lähialuetta. Vuodesta 1968 mylly on toiminut Veini- mylly-nimisenä kesäkahvilana.

2 Tikkurilan suuralueen puistokierros

Reittistä noin puolet kulkee heikkapäälystettyjä teitä pitkin.
Korkeusero reitillä noin 45 m.

2 Tikkurilan suuralueen puistokierros

Reittistä noin puolet kulkee heikkapäälystettyjä teitä pitkin.
Korkeusero reitillä noin 45 m.

1 Tikkurilanranta ja Värehtäänranta
Nämä Keravanjoen varrella sijaitsevat viheralueet ovat noin kilometrin pituisen osa Keravanjoen varren pääu- koulureita. Jokiranta on kehitetty puistomaisaksi, mutta monimuotoisuuden ja eläimistön takia siellä on säilyt-etty myös luonnonmukaisia osuuksia.

2 Heurekaan silta
Tiedekeskus Heureka johtava silta on nimetty Van- taan viralliseksi rakkauden sillaksi. Rakastavaiset voi- vat Keski-Euroopassa suosittuun tapaan kiinnittää sil- taan oman lemmitenkkunsa.

3 Tikkurilankoski
Tikkurilankoskelle perustettiin vuonna 1757 mylly ja vuonna 1862 mylly yhittyen öljynpuistamoon. Vuonna 1862 avattu rautatie vaurioitui teollistumista Tikkurilan- kosken ympäristössä. Noin 120 metriä pitkä Tikkuri- lankosken nykyinen pato on valmistunut vuonna 1912.

4 Vernissatehdas
Vernissatehtaan ydinosaa valmistui vuonna 1912 ja pu- natiilien laajennusosa vuonna 1937. Suojellussa ra- kennuksessa toimii nykyään lasten ja nuorten kulttuuri- ja monitoimitalo sekä kahvila.

5 Kuninkaalan kylä
Kuninkaalan kyläalue on kulttuurihistoriallisesti merkittä ympäristökokonaisuus. Kylässä on säilynyt useita 1700- ja 1800-lukujen rakennuksia sekä kyläraitti.

6 Hakkilan kivisilta
Vuonna 1897 graniittiharkoista holvattu Hakkilan kivisil- ta on muinaismustolain suojajana. Siltaa pitkin historial- linen Kuninkasantie on aikanaan ylittänyt Keravanjoen. Kivisillan näkee parhaiten joen varresta heikkapää- lytettä siltaa pitkin.

7 Dicksby skola
Tikkurilan ruotsinkielinen kansakoulu on suojeltu raken- nus. Sen vanhin osa on valmistunut vuonna 1886. Dic- ksbyskoulussa on esikoulu sekä 1-6-luokan opettajat- koulussa on noin 130 oppilasta. Koulun viereisellä toimin vuonna 2013 valmistunut päiväkot.

8 Punaisten muistomerkki
Heikkaharjun urheilukenttää vastapäätä pienellä au- kolla sijaitsee seurakunnan tornista pysäytetty puu- naisten muistomerkki. Merkki on pystytetty kunnioittamaan vuonna 1918 luokkasodassa kaatuneiden punaisten muistoja. Myös Tikkurilan alueella käytiin taisteluja.

9 Tärhärinpuiston asuinalue
Heikkaharjussa peltojen keskellä sijaitsevaan Tärhärin- puistoon on rakennettu täysin uusi asuinalue. Sen en- simmäiset modernit ja värikkäät kerrostalot valmistuivat vuonna 2010.

10 Simonkylänpuisto
Simonkylän suurella virkistysalueella ulkoilevien lo- massa sijaitsee muun muassa Hiirilammet sekä talvella suositun pukkikampanen käytettävä Hiiriharjun teko- maki. Puistoa kiertää myös puro ja sen läpi virtaa luontoarvoiltaan merkittävä Kylmäojaan puro.

11 Hiiriharjunpuiston perenna-alue
Hiiriharjunpuisto on 1960-1970-luvulla rakennettu ker- rostalo-alueen keskiseen puistolaue. Koko kasviku- loiden kukkivat perennaryhmit on rakennettu kokoon- kinnä ja niiden ympärillä on betonikivetty oleskelualue.

12 Kylmäoja
Vantaan merkittävin kaupunkipuuroihin kuuluva Kyl- mäoja on yli 14 kilometriä pitkä. Puro virtaa suurimma- si osaksi luonnonomassa kaarellisen. Sen rantaletk- het ovat erityisen monimuotoisia runsaan luonnonkasvu- toseen. Kylmäojan luonnontilaiset purovarret ovat harvinaista elinympäristöä Vantaalla.

13 Ristisillanpuisto
Puisto on suosittu uikouipaikka kesäisin. Puiston kes- kellä on lampi, joka muodostui alun perin Kymälän puro- n pataamisen jälkeen. Pato on sittemmin korvattu tekkoskella.

14 Arboretum ystävyydenpuisto
Arboretum on osa Tikkurilan keskuspuistoa. Viherpuo- na 1985 useat yhdistykset ja yritykset istuttivat puiston nimikkopuunia niin sanotussa ystävyydenpuistotapahtu- massa. Arboretumin viereisellä sijaitsee Tikkurilan lam- massäät, jossa laidutetaan kesäisin lampaita.

15 Vanha karjalta ja kaakeleitehdas
Nykyisin entisöitynä tilausravintolana toimiva Vanha Backby rakennettiin 1880-luvulla navettarakennukse- si osaksi luonnonomassa kaarellisen. Sen rantaletk- het ovat erityisen monimuotoisia runsaan luonnonkasvu- toseen. Kylmäojan luonnontilaiset purovarret ovat harvinaista elinympäristöä Vantaalla.

16 Backbynpuisto
Sen rannassa, vanhan karjaltilan ympäristössä sijaitse- valia viheralueella viettää kesäisin paljon ihmisiä auki- na nurmikolla istuskellen tai pelaillen. Puistossa on myös kipeytelaitteita ja leikkupuisto.

17 Viertolan silta
Keravanjoen yli kulkee 60 metriä pitkä puukantinen te- räskaakselilla. Siltä on rakennettu vuonna 1989 Ala-Tik- kurilan ja Viertolan välillä, ja se on vain kevyen liiken- teen käytössä.

18 Vanha Silkkitehdas
Tikkurilan Silkkitehdas valmistui vuonna 1934, ja tämän jälkeen Silkkitehtaan rakennuksia valmistui vaiheittain vuoteen 1964 asti. Silkkitehtaan toiminta lopetti vuonna 1977, jonka jälkeen tiloissa on toiminut useita erilaisia yrityksiä ja yhteisöjä.

19 Söderlingin mylly/Veininmylly
Puurakenteinen vehkajajohjen valmistukseen erikois- tunut Söderlingin mylly valmistui vuonna 1935 Myllyn tuotanto oli suurimmallaan 1950-luvulla, jolloin se palveli koko lähialuetta. Vuodesta 1968 mylly on toiminut Veini- mylly-nimisenä kesäkahvilana.

3

Tikkurila–Hakunila-kierros

Reitti kulkee pääasiassa päällystettyjä teitä pitkin.

Korkeusero reitillä noin 65 m

1 Vantaan kaupungintalo
Vuonna 1957 valmistunut kaupungintalo on Eija ja Olli Sajoimaan suunnittelema. Kaupungintaloa laajennettiin vuonna 2012, jolloin kaupungintalon tehtiin uusi valtuustotalo. Kaupungintalon sivurakennuksineen ovat rakennustaiteellisesti ja historiallisesti arvokkaita ja kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeitä rakennuksia.

2 Galleria K
Loppuvuodesta 2013 avattu Galleria K toimi näyttelytilana osana Vantaan taidemuseota. Rakennus mukaili samaa aikaa kaupungintalon kanssa ja on myös suojeltu asemakaavassa. Rakennus on alun perin toimintu kirjasena, ja myöhemmin vuoteen 2010 saakka lasten ja nuorten taidetalo Pesäni.

3 Dicksby skola
Tikkurilan ruotsinkielinen kansakoulu on suojeltu rakennus. Sen vanhin osa on valmistunut vuonna 1896. Dicksby skolassa on esikoulu sekä 1-6-luokan oppilait. Koulussa on noin 130 oppilasta. Koulun vieressä toimi vuonna 2013 valmistunut päiväkot.

4 Hakkilan kivisilta
Vuonna 1897 granitiitarkoista holvattu Hakkilan kivisilta on muinaismuistolain suojama. Siltaa pitkin historiallinen Kuninkaankäytävä on aikoinaan ylittänyt Keravanjoen. *Pyöräilyreitillä kulkee sillan yli.*

5 Stenkillan mäki
Mäellä kasvaa tiyppisiä kalliokasveja, kuten koto-orvokkia, maktenvakkoa, kanervaa ja aho-suolaheiniä. Stenkillan mäen harvinaisen kasvi on alueella löydetty luokkaruonoin. Kallion päältä avautuu näkymä kauteen laajalle alueelle. *Kallioille kulkee polku Kuninkaankujalta.*

6 Honkanummen hautausmaa
Ali ja Nilo Pukin suunnittelema Honkanummen hautausmaa on Helsingin seurakuntayhtymän suurin hautausmaa. Pinta-alaa sillä on 76 hehtaaria. Hautausmaa perustettiin vuonna 1955.

7 Skomarsin torppa
1800-luvulla rakennettu punainen Skomarsin torppa sijaitsee Hakansbölen kartanon entisellä mailla, ja 1800-luvulla sinä esui Gustav Fränd perheineen. Torppa toimi nykyään juhla- ja kokoustilana. Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus on ensimmäisiä asemakaavalla suojeltuja rakennuksia Vantaalla.

8 Nissbackan kartanon rauniot
Vuonna 1913 rakennettu Nissbackan kartano tuhoutui tulipalossa vuonna 1934. Kartanon rauniot säilytettiin, ja ne ovat tärkeitä osia alueen historiaa. Raunoiden itäpuolella sijaitsevassa yksityisessä kartanopuistossa voi kesäisin puiston esikuvana katella kuvanveistäjä Laila Pullisen taita.

9 Kormunittynoja
Kormunittynoja on luontoarvoiltaan merkittävä kohde. Uomassaan mukittelevala purolla on erityisesti suotilla Hakansbölen kartanopuiston alueella merkittäviä virkistysarvoja uikolijoille ja alueen asukkaalle. Sotungin peltojen keskellä puro kulkee luonnontilaisena.

10 Hakansbölen kartano ja kartanopuisto
1800-luvulla Armas Lindgrenin suunnittelema komea jugend-kartano piirakennuksineen on määritelty valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuurimäntöksi. Kartanon historia ulottuu 1500-luvulle ja puiston historia 1700-luvun lopulle. Kartanopuisto on restauroitu 1900-luvun asuin ja se toimi Hakunilan alueen kortestaisena viheralueena.

11 Käärmeakallio
Pystyseinäminen kalli on etenkin kiipeilyharrastajien suosiossa. Kallion laelta näkee hyvin maisemia meiko kauas. *Kallion päälle kulkee kapea ja hieman hankalakuinen polku, keta 11:sen vierestä kevyen liikenteen väylältä.*

12 Kalkkikallio
Kalkkikallion 18,7 hehtaarin kokoinen luonnonsuojelualueen kallioupiut kotoavat lähes 65 metrin korkeuteen merenpinnasta. Hyväkuntoinen luontopolk johdattaa ylös kallon näköalapaikalle. Vuonna 2007 rauhoitettua alueella on nimetty mukaisesti kalkkiveä, ja se näkyy myös alueen kasvillisuudessa. Kalkkikalliole pääsee tutustumaan alueen (änsipuolella) heikatelä alkavaa polkua pitkin.

13 Kuninkaankäytävä
Kuninkaankäytävä on kulttuurihistoriallisesti merkittävä ympäristökokonaisuus. Kytässä on säilynyt useita 1700- ja 1800-lukujen rakennuksia sekä kyläraiti.

14 Tikkurilankoski
Tikkurilankoskelle perustettiin vuonna 1757 mylly ja vuonna 1802 myllyt yhteyteen öljynpuistamo. Teollistuminen Tikkurilankosken ympäristössä sai vauhtia. Kun vuonna 1862 avattiin rautatie kosken kupeeseen. Noin 120 metrin pitkin Tikkurilankosken nykyinen pato on valmistunut vuonna 1912.

15 Vernissatehdas
Vernissatehtaan ydinosa valmistui vuonna 1912 ja puutalinen laajuusosa vuonna 1937. Suojellussa rakennuksessa toimi nykyään lasten ja nuorten kulttuurin ja monitoimitalo sekä kahvila.

16 Heurekaan silta
Tiedekeskus Heurekaalle johtava silta on nimetty Vantaan viralliseksi rakkauden sillaksi. Rakastavaiset voivat Keski-Euroopassa suosittuun tapaan kiinnittää siltaan onnen lemmenlukkunsa.

17 Tikkurilankoski ja Värehtehtaanranta
Nämä Keravanjoen varrella sijaitsevat viheralueet ovat noin kilometrin pituisen osan Keravanjoen varren palkkijonkallio. Jönvartta on kehittänyt puistomaisena monimuotoisuuden ja eläimiston takia siellä on säilytetty myös luonnontilaisuuksia osuuksia.

18 Söderlingin mylly/Veininmylly
Puurakenteinen vehnäsähtöjen valmistukseen erikoistunut Söderlingin mylly valmistui vuonna 1935. Myllyn tuotanto oli suurimmillaan 1950-luvulla, jolloin se palveli koko lähiuutia. Vuodesta 1988 mylly on toiminut Veininmylly-nimisessä kesäkahvilana.

19 Vanha Silkkitehdas
Tikkurilan Silkkitehdas valmistui vuonna 1934, ja tämän jälkeen Silkkitehtaan rakennuksia valmistui vaiheittain vuoteen 1964 asti. Silkkitehtaan toiminta lopetti vuonna 1977, jona jälkeen tiloissa on toiminut useita erilaisia yrityksiä ja yhteisöjä.

4

Hakunila–Länsimäki-kierros

Reitti kulkee pääosin päällystettyjä teitä pitkin. Ojängossa on pidempi yhtenäinen osuus heikkotietä.

Korkeusero reitillä noin 55 m.

1 Hakansbölen kartano ja kartanopuisto
1900-luvulla Armas Lindgrenin suunnittelema komea jugend-kartano piirakennuksineen on määritelty valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuurimäntöksi. Kartano on Vantaan kartanoista parhaiten säilyttänyt rakennustaiteellisen ja historiallisen arvonsa. Kartanon historia ulottuu 1500-luvulle ja puiston historia 1700-luvun lopulle. Kartanopuisto on restauroitu 1900-luvun asuin ja se toimi Hakunilan alueen kortestaisena viheralueena.

2 Vaaralan kappeli (ent. Vaaralan kirkko)
Hakunilan seurakunta luopui Leena ja Kalle Niemisen suunnittelema kirkosta vuonna 2015, jolloin kirkon nimi muutettiin kappeliksi. Modernia arkkitehtuuria edustava kirkko on alun perin otettu käyttöön vuonna 1960.

3 Fazerin tehdas
Vaaralassa sijaitsevan Fazerin tehtaan vanhimmat osat ovat 1950-luvulta, jona jälkeen tehdasta on laajennettu monessa vaiheessa. Vantaan tehtaassa valmistetaan sukkaa- ja keksituotteita. Kaksi muuta tehdasta sijaitsee Lappeenrantaissa ja Karkkissa. Vantaan Fazerin tehtailla otetaan vastaan myös tutustumisyhmiä alkupäivisin.

4 Länsimäen linnoitusalue
Alueella yhdistyy luonto ja kulttuurihistoria. Linnoitusalue on valtakunnallisesti merkittävä Suomen ensimmäisen maailmansodan liittyvän linnoittamisen historianassa. Alueella on runsaasti hyväkuntoisia tiyppisiä varustuksia sekä harvinaisia linnoituslaitteita. Alueelle on useampi esikuvana Valttiatilla, jota pitkin pyöräilyreitti kulkee.

5 Vantaan jätevoimala
Suomen suurin jälleespolttolaitos aloitti toimintansa Vantaalla vuonna 2014. Vantaan Energin pyöräyttämässä jätevoimalassa poltetaan HSY:n sekä Rosk'n Rollin keräämiä sekajätettä, jota käytetään sähkö- ja lämmöntuotannon polttoaineena.

6 Ojängon uikolialue
Ojängon uikolialueella on enimmäkseen kuusivaltaista sekametsää. Alueella övyy tuoreita lehtoja, kallonsuolentoja sekä lehtomasta kangasta, joiden vuokot ja muut kevähäkästet vääntävät metsämaideny. Korojen ympäristössä on myös kosteaa lehtoa. Ojängon metsissä viihtyvät esimerkiksi kanauhaukka, pikkukukka ja pakokani. Hoidetut nuija- ja kalliokallioalueet ovat tunteet alueelle perhosia. Alueella kulkee hyvät uikoli- ja ratsastusreitit.

5 Vesistökiertros Keravanjoki–Kuusijärvi

Reittiä kuljetaan sekä hiekkateitä että päällystettyjä teitä pitkin.
Korkeusero reitillä noin 60 m

1 Hanabölenkoski ja myllysilta
Maisemallisesti hienolla Hanabölenkoskella on pitkä historia. Jo 1500-luvulla koskella oli mylly, jossa jauhettiin viljaa. 1700-luvulla koskelle rakennettiin myös saha. Myllyn toiminta päättyi vuonna 1949, ja huonokuntoinen mylly purettiin vuonna 1980. Kosken yltää kivituinen myllysilta. Noin 200 metrin mittaisella koskella on pudotuskorkeutta vajaa viisi metriä.

2 Hanabölen Pikkukoski
Kauniisti kuohuva Hanabölen Pikkukoski on noin 150 metriä pitkä. Pikkukosken kuohut näkyvät hyvin Laurin tien ylikulkusillalle. Viereisellä hiekkateillä erkanee polku kosken äärelle. Noin 500 metriä koskesta alavirtaan Keravanjoen itärannalla on Tapiolanrannan umpipaikka.

3 Matarinkoski
Matarinkoski on yksi Keravanjoen kauniista koskista. Se on noin 400 metriä pitkä, ja pudotusta koskelle kertyy viitisen metriä. Pohjoisrannalla kasvaa kuusimetästä, joka pohjoisempana vaihtuu lehtimetsäksi. Joen rannalla kasvaa myös tuomia. Kosken alapuolella Joukontien päässä on Matarin uimaranta.

4 Tervajävi
Tervajävi on sievä pieni puro, joka virtaa yläjuoksullaan asutuksen keskellä. Alajuoksullaan puro mutkittelee luonnontilaisessa uomassa kapeahkolla metsäalueella. Tervajävi yhtyy Keravanjokeen Matarinkoskella.

5 Kimalaisenranta
Nikimässä Keravanjoen rannalla sijaitsee Kimalaisenrannan umpipaikka. Rannalla on pukeutumiskatoset. Rannalle pääsee poikkeamaan Vanhan Lahdentien päässä on Matarin uimaranta.

6 Myyraksensuo
Vantaan ja Sipoon rajalla sijaitseva Myyraksensuo on tyydyttävä selväpiirteinen kohosuo. Suolla kasvaa esimerkiksi Vantaalla harvinaista vakopirttoheinää. Kaidassaan räcosän lähes luonnontilaisena säilyneelle 10 hehtaarin kokoiselle alueelle on tehty yleiskaavan luonnonsuojeluluvauksena. Suon läheisyydessä kulkee merkittävä polku.

7 Kuusijärven ulkoilualue
Kuusijärvi ympäristöineen on suosittu ulkoilu- ja virkistysalue sekä Vantaan suurin uimaranta. Kävijöitä saattaa kesäviikonloppuisin olla tuhansia. Kuusijärven ympäri kiertää hyväkuntoisia ulkoilureittejä. Pyörän voi jättää parkkiin, ja tehtiä kieroksen Kuusijärven ympäri kävelen. Ulkoilureitin varrella on myös nuotiopaikka.

8 Sahamäenkujan männnyt
Sahamäenkujan ja Kuusijärven välinen jääväällä pienellä puistoalueella on uusia komeita mäntyjä, joista yksi on rauhoitettu luonnonsuojelukohteeksi.

6 Koivukylän suuralueen kierros

Reitti kulkee sekä hiekkateitä että päällystettyjä teitä pitkin.
Korkeusero reitillä noin 60 m

1 Leinelän asuinalue
Leinela on uusi, kasvava asuinalue Koivukylänväylän ja Kehäradan varrella. Ensimmäiset asukkaat muuttivat Leinelän alueelle vuonna 2011, ja vuonna 2014 Leinelästä alkoi lähes 250 uuden asunon rakennushankkeet. Leinelässä myös taide on osa arkipäivää, sillä kymmenen kuvataiteilijaa on ollut mukana kaupunginosan suunnittelutyössä.

2 Kymijärvenkorpi
Kymijärvenkorpi on vuonna 2001 rauhoitettu (37 hehtaarin kokoinen) luonnonsuojelualue. Vuonna 2012 suojelualueen koko kasvoi nykyiseen 37 hehtaarin, kun suojelualueeseen liitettiin ympäröiviä metsäalueita. Suojelualueen keskeisin osa on erittäin edustavaa tervaleppokorpea. Alueen läpi virtaa Kymijoki sekä monimuotoiset metsät ja suot lisäävät kasvillisuuden monipuolisuutta. Suojelualueella kulkee ohikulkuväylä hiekkateitä polkuja. Kannattaa jättää pyörä parkkiin ja tehdä kävelykiertros metsässä.

3 Rekolanjoja
Rekolanjoja on arvokas, pääosin luonnonsuojeluomassa mutkitteleva puro, joka saa alkunsa Tuusulan puoleiselta länteläisellä ja suolajärvellä. Virratuaan Vantaan puolella noin 11 kilometrin matkan puro yhtyy Keravanjoeseen Jokiniemessä. Rekolanjoissa elää runsas luontainen kalalaisto, ja puroissa on tavattu myös uhanalaisia lajeja. Rekolanjojen varrella löytyy paikkoja lähes luonnontilaisista purovarsioista.

4 Korson keskuspuisto
Korson tien pohjoispuolella Rekolanjojen ympärillä rakennettiin puisto vuonna 1983. Puiston sydän on puisto rakennetun lammen puolesta ylikulkusillan. Tänä päivänä puisto on asukkaiden viikassa virkistyspaikaksi. Puistossa on myös vesipuisto, jonka päällä sijaitsevalle näköalapaikalle voi katua puoporta pitkin katselemaan maisemia.

5 Kotkanpesän puisto
Korson kirkon vieressä sijaitsee pieni Kotkanpesän puisto, joka on yksi harvoja heinä- ja perennapuistoja Vantaalla. Puistossa on hiekkapöytä keskellä rautatiea penkeillä, jotka luovat keskieropääläistä puistotunneita.

6 Korson kirkko
Korson alkuperäinen Olli Kuusen suunnittelema kirkko on vuodelta 1962. Vuonna 2001 kirkkoa laajennettiin seinäseinä ja sisätiloja uudistettiin. Myös kello-tapuli uusittiin, mutta kello säilytti alkuperäisenä. Kirkon uudistus on Jan Frondeliuksen ja Jaakko Kepon suunnittelema.

7 Matarin lohkarat
Matarin metsäalueelta löytyy jääkauden jäljiltä useita erikoisia kivenlohkareita. Alueen keskiosassa on pieni silokallio, jonka pinnalla on erilaisia uurtia ja mureksia osoituksena ajan kuluista. Kallion yläkalle suo-ajaville on kerätynyt runsaasti jäätymävesien kuljettamia kivenlohkareita. Alue on helppo havaita ohikulkuväylä hiekkateitä.

8 Tervajävi
Tervajävi on sievä pieni puro, joka virtaa yläjuoksullaan asutuksen keskellä. Alajuoksullaan puro mutkittelee luonnontilaisessa uomassa kapeahkolla metsäalueella. Tervajävi yhtyy Keravanjoeseen Matarinkoskella.

9 Matarinkoski
Matarinkoski on yksi Keravanjoen kauniista koskista. Se on noin 400 metriä pitkä, ja pudotusta koskelle kertyy viitisen metriä. Pohjoisrannalla kasvaa kuusimetästä, joka pohjoisempana vaihtuu lehtimetsäksi. Joen rannalla kasvaa myös tuomia. Kosken alapuolella Joukontien päässä on Matarin uimaranta.

10 Hanabölen Pikkukoski
Kauniisti kuohuva Hanabölen Pikkukoski on noin 150 metriä pitkä. Pikkukosken kuohut näkyvät hyvin Laurin tien ylikulkusillalle. Viereisellä hiekkateillä erkanee polku kosken äärelle. Noin 500 metriä koskesta alavirtaan Keravanjoen itärannalla on Tapiolanrannan umpipaikka.

11 Hanabölenkoski ja myllysilta
Maisemallisesti hienolla Hanabölenkoskella on pitkä historia. Jo 1500-luvulla koskella oli mylly, jossa jauhettiin viljaa. 1700-luvulla koskelle rakennettiin myös saha. Myllyn toiminta päättyi vuonna 1949, ja huonokuntoinen mylly purettiin vuonna 1980. Kosken yltää kivituinen myllysilta. Noin 200 metrin mittaisella koskella on pudotuskorkeutta vajaa viisi metriä.

12 Piippilänpuisto
Aikavarsen ulkoilukäytössä olevassa Piippilänpuistossa on kiviryhmä, jonka suurinta kiveä kutsutaan Piippilänsiksi. Erikoisen kivi on rauhoitettu luonnonsuojelukohteeksi. Rauhoituksesta kertova kyltti on paikallaan kiven vieressä. Kivikon luokee pääsee Tarhauksen päästä hiekkateitä metsään lähtevä polku pitkin.

7

Vesistökierto Korso-Leppäkorpi-Vallinoja

Reittillä kuljetaan sekä hiekkateitä että päällystettyjä teitä pitkin. Korkeusero reitillä noin 70 m

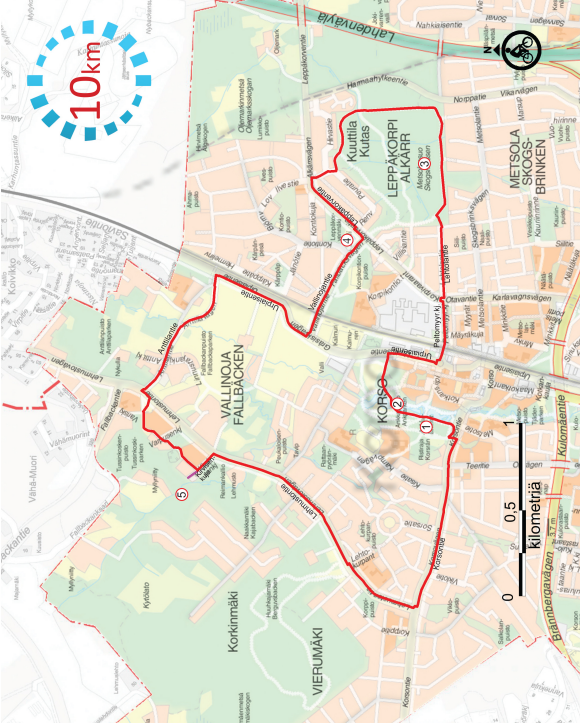
1 Korson keskuspuisto
Korsonin pohjoispuolelle Rekolanojan ympärille rakennettiin puisto vuonna 1983. Puiston sydän on puurosta rakennetut lammit puiston keskellä ylikulkuistoinen. Tästä päivästä puisto on asukkaiden viikkas- ja virkistyskäytössä. Puistossa on myös vesiputous, jonka päällä sijaitsevat näköalapaikat voi kavata puupöytä pitkin katselemaan maisemia.

2 Rekolanoja
Rekolanoja on arvokas, pääosin luonnonuomassa mukitteluva puro, joka saa alkunsa Tuusulan puoleisella lähteikö- ja suoalueella. Virratuun Vantaan puolella noin 11 kilometrin matkan puro yhtyy Keravanjokeen Jokimessä. Rekolanojassa elää runsas luontainen kalalajisto, ja purossa on tavattu myös uhanalaisia lajeja. Rekolanojan varrella löytyy paikoin lähes luonnontilaisia purovarsilentoja.

3 Metsolansuo
Metsolansuo on Leppäkorven laajin suoalue. Alueella on rahkarämettä, korppeä sekä kangasmetsää, jotka tarjoavat monimuotoisen elinympäristön monille kasvi- ja eläimille. Suostuuta ulkoilualueita kiertää hyviä- kuntoinen ja leveä ulkoilureitti.

4 Leppäkorven maauimala
Leppäkorven maauimala on perustettu hiekkakuop- paan mäntykankaan keskelle. Rannalla on suuri teras- simainen patio, lasten leikkipaikka, kiosk, pukukotok- set, suihku ja wc. Maauimalassa ei ole uimavärvä.

5 Tussinkoski/Vallinoja
Vallinoja virtaa paikoin rotkoisessa maisemassa, ja vesi putaa parhaimmillaan useita metrejä. Jylhytten- sä takia Tussinkoski poikkeaa Vantaan muusta kos- kista. Puron varressa on reheviä, kosteita ja tuoreita lehtoja. Tussinkoskelle pääsee parhaiten kävelien Kirvisenpolun päästä.

8

Joensvarkierros Aviapolis-Kirkonkylä

Reittistä noin puolet kulkee hiekkateitä pitkin Keravanjoen ja Vantaanjoen varressa. Korkeusero reitillä noin 35 m

1 Illepuisto
Kartanonkosken asuinalueen sydämessä sijaitsevan Illepuiston sorsalamppeä kiertää ympäröimätoinen kevyen liikenteen raitti. Lammen ympäristössä on myös lasten leikkipaikka sekä huvimaja ruusutarhoihin. Maisemallisesti kauniilla Illepuiston lamella on tärkeä tehtävä esimerkiksi liikerakennusten parkipaikoilla tulevien hulevesien viivytysaltaana. Puistosta vedet las- kevat Illepuuroa pitkin Krakanjojaan.

2 Kartanonkosken asuinalue
Kartanonkosken harjakkaat ja värikkäät ker- rivi- ja pientalot luovat harmonisen kokonaisuuden. Pu- rinat ja liikkilat ja useat talokkaat yksityiskohdat ovat luo- neet kodikkaan ja viihtyisen asuinalueen, joka myös sopi vanhaan Backaksen kartanomiljooneseen.

3 Helsingin pitäjän kirkonkylä
Helsingin pitäjän kirkonkylä edustaa Uudenmaan ran- tion jokiasu-koihin keskiajalla syntyneitä kyläasutusta. Kirkonkylän varhaisimmat vaiheet juontavat juurensa 1200–1300-luvulle. Kyläraitti vaihtoi rakennus- neen ja jalopuineen kerton alueen pitkästä historiasta.

4 Pyhän Laurin kirkko
Helsingin pitäjän kirkkirkko rakennettiin 1450-luvulla. Kirkko kärsi tulipalosta vuonna 1893. Kirkon nykyasi on peräisin palon jälkeen tehdystä restauroinnista, jonka suunnitteli arkkitehti Theodor Hojer. Kirkon yhteyteen rakennettu pappila on vuodelta 1897. Kirkon vieressä sijaitsee vuonna 2010 käyttöön vihitty Pyhän Laurin kappeli, jonka on suunnitellut Avanto Arkkitehdit.

5 Kyrköby skola
Kyläkoulu aloitti toimintansa vuonna 1837, ja se on Suomen vanhin yhä käytössä oleva koulu. 1800-luvun loppupuoliskon ajan koulurakennuksessa toimi myös kirjasto. Alkuperäisessä koulurakennuksessa opiskele- vat 3-6-luokkalaat. Vanhaa koulua vastapäätä on ra- kennettu uusi koulurakennus, jossa on ruokasali sekä lukkatilat 1-2-luokkalaaille.

6 Sateenkaaren raitisilla
Helsingin Suutarilasta Sateenkaarenkujaan päästä johti aikoinaan rippisillalla Vantaan puolelle. Sillan rakennettiin asuukauden tuloilla 1950-luvulla ja purettiin huonoku- toisena 1980-luvulla. Nykyinen silta Keravanjoen yli on rakennettu Sateenkaarenkujaan jatkamalla noin 200 metrin päähän alkuperäisestä rippisillasta. Katettu limpuu- rakentaminen ristikkoisena on rakennettu Helsingin ja Van- taan kaupunkien yhteisrakenne 2000-luvun alusta.

7 Kirkonkylänkoski
Kirkonkylän padottu koski on kaunis vierailukohte histo- ralline ympäristönä. Koskella on pituutta 130 metriä ja ruidusta pari metriä. Aikanaan koskella oli myös kylälaisten suosittu uimapaikka sekä matonpesu- paikka.

8 Kirkonkylän mylly
Enimmänsä hiekkateitä pitkin olevista myllyistä ovat jo vuodelta 1586. Nykyisessä vuonna 1898 rakennet- ta Kirkonkylän myllyssä on jaettu viljaa. Mylly tuotti myös sähköä Kirkonkylän taloon. Myllyn toiminta lop- pui 1960-luvun puolivälissä.

9 Brobackan silta
Nykyisin kevyen liikenteen käytössä oleva Brobackan hovi- silta on rakennettu 1800-luvun loppupuolella. Sil- ta toimi autoliikenteen väylänä vuoteen 1960 saakka. Helsingin ja Vantaan rajalla sijaitsevista kivilasista käytetään myös nimitystä Keravanjoen silta sekä Kir- konkylän silta. Sillan on Vantaan kolmesta säilyneestä kivilasista suurin, ja se on suojeltu asemakaavassa.

10 Tammiston asuinalue
Helsingin rajalla sijaitsevalle Tammiston asuinalueella on ollut omakotiasutusta 1940-luvulta lähtien. 2000-lu- vulla asuinalue alkoi kasvaa nopeasti, ja omakotitalojen rinnalle nousi yli 1000 uutta keros- ja rivitaloa. Tammiston asukkailla luonto on lähellä, sillä lähimäs- tossa sijaitsee Helsingin luonnonsuojelualue. Van- taankoski, Helsingin keskuspuisto ja Hattalan kotieläin- tila.

11 Tammiston vanha koteilla
Tammistossa nykyisen luonnonsuojelualueen kupees- sa sijaiti aikanaan Rosendalin kartano, jonka keskus- osuusliike Hankkija osti 1916 koemaailakseen viljan- laostusta varten. Osa koteilla rakennuksista on purettu, mutta jäljellä ovat vielä 1917–1923 valmistuneet työ- johtajan asunto ja rantasauna sekä jo 1910-luvulla ra- kennettu hirsinen muuntamo.

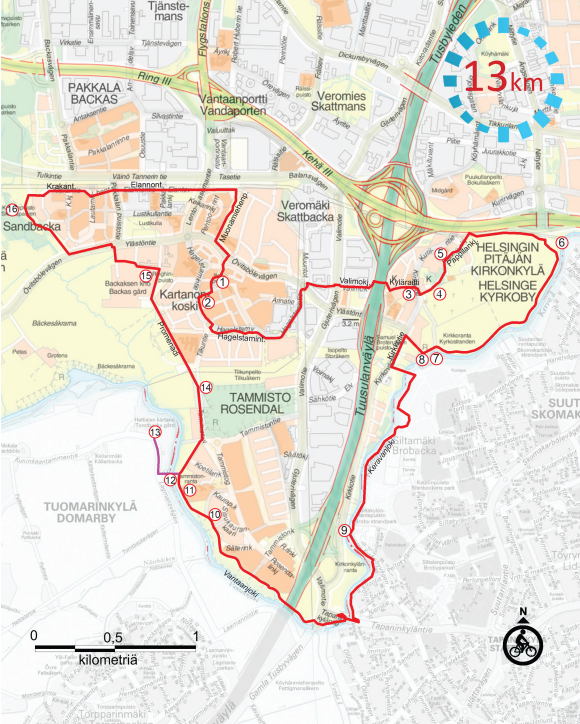
12 Hattalan/Tammiston silta
Tammistosta johtaa puupäällysteinen silta Vantaanjoen yli Helsingin puolelle Hattalan kotieläintilalle, jossa si- jaitsee myös ravintola Vanha Perhoni. Sillalla on levä- hyspenkkejä, joilla voi katella jokimaaismaa.

13 Hattalan kotieläintila
Helsingin puolella sijaitseva Hattalan kotieläintila on suostu koko perheen ajanviettopaikka. Tilalla sijaitsee ravintola Vanha Perhoni, ja myös grilli jossa voi paistaa esimerkiksi omia makkarat.

14 Tammiston luonnonsuojelualue
Vantaan vanhin luonnonsuojelualue rauhoitettiin vuon- na 1940. Alueella on luontaisesti syntyneitä tammim- sikoita sekä näkemiä arvoisia pähkinäpensaslehtoja. Tammistossa pesii yli 30 lintulajia, kuten laulu- ja mus- tarastas, peippo, kultarinta sekä mustapääkettu. Kan- nattaa jättää pyörä parkkiin ja tehdä kävelykierto luon- nonsuojelualueen pitkin.

15 Backaksen kartano
Osuusliike Elannon haltuun 1900-luvulla siirtynyt kar- tanoalue muodostaa merkittävän osan Vantaankyläla- aksen kulttuurimaisemaa. Kartanorakennuksen ravinto- toiminta lakkautettiin vuonna 2014. Kartanomiljojo on hyvin säilynyt, ja alueella sijaitsee kartanorakennuksen lisäksi entinen suursiuna tila, ravintola, sekä toiminnan aikaisia henkilökunnan asuintaloja.

16 Krakanjoja
Krakanjoja on lähdepuhjanen luonnonuomassaan muk- kileva puro, jota on merkittävä luontarajana. Puroon on kunnostettu myös kutsoraitoja taimenille. Parhai- ten puoro pääsee katsomaan puusilloilla, joita on ra- kennettu kolmeen eri kottaan Tukinien ja Ylästön väliselle puro-osaudelle.

9

Aviapolis–Haltiala-kierros

Reittiä noin puolet kulkee hiekkateitä pitkin.
Korkeusero reitillä noin 50 m

9

Reittiä tutustutaan erityisesti luontokohteisiin sekä Aviapoliksen alueella että Helsingin puolella keskuspuistossa. Reitti kulkee Kartanonkoskelta Helsingin puolelle Haltialan, josta matka jatkuu Pitkäsken luonnonsuojelualueella. Pitkäsken matkaa jätetään Vantaan ja Helsingin välillä Voutilan varhaisin kylänsä ja seä Hagarbergin kalliomaisten kautta Blåbäcksbjergin suojelualueelle.

1 Backaksen kartano

Osuuslie Elinon haltuun 1900-luvulla siirtynyt kartanoalue muodostaa merkittävän osan Vantaanjokilaakson kulttuurimaisemaa. Kartanorakennuksen ravintola- ja puutarha-alueita on rakennettu vuonna 2014. Kartanomiljö on hyvin säilynyt, ja alueella sijaitsee kartanorakennuksen lisäksi entinen suursäilö, talli, navetta, sekä toiminnan aikaisia henkilöiden asuinrakennuksia.

2 Kartanonkosken asuinalue

Kartanonkosken harjakattoiset ja värikkäät, kerros- ja pientalot luovat harmonisen kokonaisuuden. Punaista tikkaita ja uudet tikkaita kyttyvöidit ovat luoneet kodikkaan ja viihtyisän asuinalueen, joka myös sopii vanhaan Backaksen kartanomiljöön.

3 Tammiston luonnonsuojelualue

Vantaan varhaisin luonnonsuojelualue rauhottettiin vuonna 1946. Alueella on luontaisesti syntyneitä tammimetsiä sekä näkemisen arvossa pähkinäpensasaitteja. Tammistossa pesii yli 30 lintulajia, kuten laulu- ja mustataras, peippo, kuttarit ja mustapääkärki. Metsässä tapaa usein myös oravia ja ruskoita. Kannattaa jättää pyörä parkkiin ja tehdä kävelykierros luonnonsuojelualueen pitkin.

4 Haltialan Tammiston silta

Tammistossa johtaa puupäällysteinen silta Vantaanjoen yli Helsingin puolelle Haltialan kotieläintilalle, jossa sijaitsee myös ravintola Vanha Pehtoori. Silalla on levähdyspaikkoja, joita voi katsella maisemaa.

5 Haltialan kotieläintila

Helsingin puolella sijaitseva Haltialan kotieläintila on suosittu koko perheen ajavertopaikka. Tilalla sijaitsee ravintola Vanha Pehtoori, ja myös grilli jossa voi paistaa esimerkiksi omia makkaroja.

6 Ruutinkoski

Luonnonsuojelualueen reili 300 metriä pitkä ja putoava on noin kolme metrin vaahtovallan jonoita on kokeneet kohdalla luonnonsuojelualueella. Joen rantamatat ovat: idänuunilintupuntia sekä perästä. Tuhatit puu ja pensasreitit kartanorakennuksen monille eläimille. Helsingin puolella alueella kulkee kiviä ja hyäkuntia luontopolkua.

7 Pitkäsken

Luonnonsuojelualueella upeissa maisemissa kuohuva koski on reilun kilometrin mittainen ja putoasta silalla on viisi metriä. Pitkäsken alueella on Vantaanjoen koskia toiseksi suurin Nurmjärven sijaitsevan Nukarin kosken jälkeen. Sukupolton partaalla siemintä olutta sukkaa voi myös tavata Pitkäsken, jossa siinä on tehty havaintoja vuosiin.

8 Pitkäsken luonnonsuojelualue

Pitkäsken luonnonsuojelualue ulottuu sekä Vantaan että Helsingin puolelle. Jokivarressa kasvillisuus on riittävä runsas. Pitkäsken alueella viihtyy monipuolinen lintu- ja eläimistö. Alueella sijaitsee myös ravintola Vanha Pehtoori, ja myös grilli jossa voi paistaa esimerkiksi omia makkaroja.

9 Vetokannaksen uimaranta

Kavoksesta pohjavedestä täytetty sora-uima-allas on kesäisin suosittu uima-allas. Lammella on merkittävä virkistysarvo, sillä lammella ja Vantaanjoen välistä kulkee uikolireitti, jonka varrella on muun muassa leikkipaikka, kuntoliikuntatietä ja skeittipuisto. Uimarannan ympärillä on kunnostettu koko perheen vetovälikäsi virkistyspaikka.

10 Voutilan kylä

Voutilan kylän vanhimmat rakennukset ovat säilyneet luultavasti 1700-luvulta. Matka kylään on rakennettu myös alueen liikeynneet uusia rakennuksia. Kylä sijaitsee maalla, josta avautuu näkymä Vantaanjokilaaksoon. Voutilan kylä yhdessä Pyöräkaartin ja Vantaanjokilaakson kanssa muodostaa valtakunnallisesti merkittävän maisema-alueen.

11 Tuupakan lampi

Hagarbergin pohjoispuolen alarinteessä sijaitseva pieni metsälampi on suurennustuonon luonnontilaisen kaitteen. Lampea ympäröivä metsä on määntä ja kovuvaltaista ja alueella on runsaasti myös lahoppua.

12 Hagakärsbergin

Hagakärsbergin on suosittu ulkoilua, ja alueella on paikoin leveätkin kulkureittejä. Alueella on useita geologisesti mielenkiintoisia kohteita, kuten muinaisranta sekä useita suuria siirtolohkareita. Alueen metsät ovat pääasassa reheviä mustikkatynny kuumista ja mäntä-tyhlyssä kangasmetsä. Kallioilla voi tehdä keroosin kävelien tai pyörällä, mutta paikoin kulkureitit ovat hien-meri-juoksut.

13 Blåbäcksbjergin Mustikkasuo- ja kallioid

Blåbäcksbjergin 13,8 hehtaarin kokoinen luonnonsuojelualueen länssiossa hallitsee laaja avokallioalue mäntikönnön, ja tästä puolesta taas mustikkatynny tuore kangasmetsä sekä mustikkakangaskorpi. Alueella pesii muun muassa musta- ja laurastus, sirittä sekä kipooseja. Blåbäcksbjergin suojelun vuonna 2002 ja alue on osa laajempaa tokin metsä. Suojelualueella sijaitsee hyäkuntia polkua. Pyörä kannattaa jättää parkkiin Mustikkasuo- ja kallioiden josta pääsee jalkaan kapea polku pitkin suojelualueelle.

10

Myrmyrän suuralueen kierros

Reittiä kuljetaan sekä päällystettyä että hiekkateitä pitkin.
Korkeusero reitillä noin 60 m.

10

Myrmyrän suuralue on Vantaan alueista väestömäärältään suurin. Laajempi rakentaminen alkoi 1950–1960-lukujen taitteessa, jolloin rakennettiin Hämevaaran omakotialue sekä Kavoksesta lähtien. Suuresta väestömäärästä huolimatta alueella on paljon myös luontoa. Vantossa sijaitsee esimerkiksi Raappavuoren metsä- ja Kavoksesta lähtien suuralueen asuinalueen virkistysalueena toimi Lammien ympäristöineen ja Aiskiossa sijaitsevat paikalliset arvokas perinnetöppö, Kalliolamman kallioket. Reitti esittelee monipuolisesti niin suuralueen luontokohteita kuin historiaakin.

1 Jokiuomapiisto

Louhelan ja Martilaan alueella sijaitseva puisto palvelee kuntalaisia perhepuistona. Puistossa on suuri määrä ja etuuttuja jono leikkipaikkaa kuvanveistäjä Juhana Mennan suunnittelema ympäristötaideteos Ukkonives.

2 Kavoksesta rautakaivokset

Siltäiden rautakaivoksen toiminta alkoi vuonna 1744. Vuonna 1770 ja 1820 kaivostöitä oli kesä- ja talvikaivostöitä, mutta tämän jälkeen toiminta jatkui vielä vuoteen 1866 asti. Kaivosalueella on parkkimäntä erillistä monttua.

3 Kavoksesta entinen kirkko

Jokiuomassa 2000-luvulla Kavoksesta kirkko purettiin vuonna 2014. Tontille on jätetty pystyyn betoninen kellokappi ja kirkon perustusten rajat on merkitty tontille erillisillä koreilla.

4 Mätsäjo

Mätsäjoen luonnonsuojelualue on kasvi- ja eläinlajistoltaan hyvin runsas. Mätsäjoen varrella kulkee hyvät ulkoilut. Puroon varheen lämmiköiden yli on rakennettu puita kävelysiltoja, joita on hyvät näkymät puoro reu-ruustavalle luhtaselle. Suojelua aluetta on kaiken kaikkiaan 29,8 hehtaaria.

5 Kauppa- ja Myrmyrni

Vuonna 1994 avatulla kauppa- ja Myrmyrni on pinta-ala yli 40 000m², ja liikettä siellä on noin 90. Kahviltoja ja ravintoloita kauppa- ja Myrmyrni löytyy yli kymmenen eri-tilasta.

6 Polikallio

Polikallion alue on upeaa kalliota, joka kohoaa yli 60 metrin mereenpinnasta. Polikallion länssiossa, Kallion alpuolella sijaitsee vuonna 2014 rakennettu puisto, jossa voi muun muassa kiertäviä puita- ja kalliokäytävillä ihaila rehevää saniasiehoja.

7 Lammien lammenpuisto

Pähkinäntien Lammien lammenpuisto sijaitsee keskellä keros- ja ruutikaivon. Puiston helmio on fise lampi, jonka ympäristö on kunnostettu virkistyskäyttöön soveltavaksi. Lammien ympäristä kiertää hyäkuntia ulkoilureitit.

8 Soltorin luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelualueen maisemaa hallitsee jyvät kukset. Suojelualueen länssiossa löytyy harvinaista raatentienlehtoa. Pohjoisessa on hoidettu mää. Pinta-alaan 5,4 hehtaarin laajuisen Soltorin luonnonsuojelualue rauhottettiin vuonna 2010. Alueella sijaitsee hyäkuntia luontopolkua, joka alkaa Kesäntienä.

9 Hämeenkylän kartano

Hämeenkylän kartanon historia ulottuu 1580-luvulle, ja historiansa aikana siellä on ehditty vielmän maata, hoitamansa kareja, kareman kulle, tekemän tilä sekä harjoittamaan saha- ja puutarvakauppaa. Nykyään kartano toimii hotellina sekä juhla- ja kokoustilana.

10 Pitkäsken lintutorni

Suuri osa Pitkäsken sijaitsee Espoon puolella, mutta järvi on tärkeä maisemaelänti myös Vantaan puolella. Järven pohjoispuolella on rakennettu torni, jota on hyvä nähdä järven reuustavalle koteille.

11 Pitkäsken järvi

Pitkäsken järvi on aikoinaan ollut runsasvetinen järvi, mutta vedenpinnan laskemisen myötä sen paikalle on syyntynyt kotekko. Järven peittäviä rehevää vesikaivut. Pitkäsken järvi on säilynyt hyvin luonnontilaisena, sillä alue on melko kaivoksesta. Järvi toimi seiden muuttavien kotekkoilujen levähdyspaikkana.

12 Kalliolamman luonnonsuojelualue

Valtakunnallisesti merkittäväksi kalliokallioeksi luokitellun Kalliolamman huppu kohoaa 58 metrin korkeuteen mereenpinnasta. Mäen ylärinteessä puhelimeston vieressä erottuu hyvin Ankylos-järven rantakivikko. 20,4 hehtaarin kokoinen Kalliolamman rauhottettiin vuonna 2012. Viidinten varresta lähtee hiekkite, joka jatkuu mäen alaosassa polku kierteen kukkulan tössä puolella kukevalle huoltotie. Huoltotietä pitkin pääsee helposti mäen huipulle.

13 Varistonniityt/Raappavuoret

Varistonniityt laaja viheralue erottaa Martilaan ja Variston Raappavuoren puolella sijaitseva viheralue kuusi- ja sekametsäin maki, joka onkin viheralueen korkein kohta. Metsässä risteilee väistettyä ulkoilureitit, jotka ovat asuinalueen runsaassa käytössä.

14 Lammien lammenpuisto

Osoitteessa isontamäntä 13 sijaitseva suuri kokoinen, oksistoltaan toispuoleinen lammi, joka on vuonna 1975 luonnonsuojelun nojalla rauhottettu luonnonsuojelu-merkki. Lammi sijaitsee yksityisellä pihalla, mutta näkyy hyvin myös Kehä II:n kevyen liikenteen väylä.

15 Vantaankoski

Vantaankoski on koskein osa Vantaanjokilaakson valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita. Padotto koski on 240 metriä pitkä, ja sillä on putoasta viisi metriä. Nykyinen silta kosken yli on rakennettu vuonna 1976. Kannattaa jättää pyörä hetkeksi parkkiin ja tehdä kävelykierros pitkäsken pitkin Vantaankosken alueen ympäri.

16 Villatiedas

Villatiedas oli toiminnassa vuodesta 1882 aina 1960-luvulle asti. Nykyinen museoviraston suojeluna villatiedasrakennus on vuodelta 1903. Tiedas on kunnostettu vuoden 1984 tulipalon jälkeen, ja toimi nykyään yritys- ja yksityisiläisyyksien juhla- ja kokoustilana.

17 Kuninkaanlehti

Vanha postireitti oli aikojen nimeltään Suuri Rantatie, joka myöhemmin nimettiin Kuninkaanlehteksi. Reitti kulkee Vantaan läpi Martilaan kautta Vantaankoskelle, ja seä nykyistä Villatiedasta Helsingin pitäjän kirkonkylän kautta Tikurilaan ja Hakilaan.

18 Vanha kansakoulu/Kuninkaan kartano

Kuninkaan kartanon kabinettitilat ovat 1910-luvun taitteessa toimineet ruotsinkielisen kansakoulun luokkahuoneina. Entisöidyt tilat toimivat nykyään kokous- ja koulutustilana. Rakennuksessa on myös ravintola.

19 Kivimäenpuiston alppiruusutarha

Alppiruusutarha on rakennettu vuosina 2000–2001 ja sen tarkoituksena on esitellä kotimaisia rohdosdion-lajikkeita. Parhaimmista alppiruusuista pääsee haasteiden toukokuun lopulta kesäkuun puoleenväliin, jolloin suurin osa alppiruusuista on kukassa.

20 Mika Häkkinen aukio

Vuonna 1999 Vantaan kaupunki pystytti Martilaan koon siltoja, ja aukio nimettiin Mika Häkkinen aukio.

21 Myrmyrän kirkko

Myrmyrän valosa kirkko on valmistunut vuonna 1984 ja sen on suunnitellut Juhana Leviski. Luonnonsuojelu-alueen kirkon eri koreissa sekä seinäpinnassa, ja li-äksä kirkon on sijoitettu eri korkeuksille näköalapaik- kien kannattimien varassa nippuvia valaisimia.

11

Länsi-Vantaan luonnonsuojelualuekierros

Reittillä kuljetaan sekä hiekkietäitä että päälystettyä teitä pitkin. Korkeusero reitillä noin 80 m.

1 Pitkäkosken luonnonsuojelualue
Pitkäkosken luonnonsuojelualue ulottuu sekä Vantaan että Helsingin puolelle. Jokivarressa kasvillisuus on erittäin runsasta. Pitkäkoskella viihtyy monipuolinen lintu- ja eläimistö, esimerkiksi rantasipi, idänuimilintuparvina sekä siirtäjä. Jokivarressa kulkee leveä hyväkuntoinen polku, joka molemmissuuntaan pääsee on opasreitillä. Pitkäkosken luonnonsuojelualue rauhoitettiin alun perin vuonna 1984, ja vuonna 2007 suojelualueita laajennettiin. Nykyään Vantaan puoleisen suojelualueen pinta-ala on 12,8 hehtaaria. Kannattaa jättää pyörä parkiin ja tehdä kävelykierros suojelualueen polkuja pitkin.

2 Pitkäkoski
Luonnonsuojelualueen läpi upeissa maisemissa virtaava koski on reilun kilometrin mittainen ja pudotusta sillä on viisi metriä. Pitkäkoski on Vantaanjoen koskista toiseksi suurin Nummijärvellä sijaitsevan Nukarin kosken jälkeen. Sukupuolien parissa aiemmin ollut saakko on myös tavata Pitkäkoskella, jossa siitä on tehty havaintoja vuosittain.

3 Vetokannaksen uimaranta
Kaivoksesta pohjavedestä täytetty sorakouppa on kesäisin suosittu uimapaikka. Lammella on merkittäviä virkistysalueita, sillä lammella ja Vantaanjoen välillä kulkee uikoluretti, jonka varrella on muun muassa leikkipaikka, kuntoliikuntatietä ja skeittipolku. Uimarannan ympäristöä onkin kunnostettu koko perheen viikoksi virkistyspaikaksi.

4 Mäntäjo
Mäntäjoen luonnonsuojelualue on kasvi- ja eläimistöaluetta hyvin runsas. Mäntäjoen varrella kulkee hyvät uikolurettit. Puroon tehtyjen metsämökkien on rakennettu puita kävelysiltoja, joilla on hyvät näkymät puroa reunustavalle lehtosaarelle. Suojelutietä aluetta on kaiken kaikkiaan 23,8 hehtaaria.

5 Kakolanmäen luonnonsuojelualue
Välikunnallisesti merkittäväksi kallioalueeksi luokitellun Kakolanmäen hupso kohoaa 55 metrin korkeuteen merenpinnasta. Mäen ylärinteessä puhelinmaston vieressä erottuu hyvin Anjalaisten rantakivikko, nyt jo sammalpeitteisine kivineen. 20,4 hehtaarin kokoinen Kakolanmäki rauhoitettiin vuonna 2012. Suojelualueen alaosasta alkaen huolitella pitkin pääsee helposti mäen huipulle.

6 Petikko
Petikon laaja ja monipuolinen luontovirkistysalue on kaiken kaikkiaan 1700 hehtaaria, josta Petikonmäki-Hermaskärnkallion 54 hehtaarin kokoinen alue on rauhoitettu vuonna 2011. Suojelualue sisältää hyvin erilaisia elinympäristöjä, sillä alueen korkeuserot ovat suuria. Hermaskärnkallion korkeimmalla huipulla on hyvät näköalat yli avoimen peltoaukeiden. Suojelualueella kasvava muun muassa vaatekasvi kääpälajisto ja kallioalueella viihtyy myös varpuhaukka. Pyörin voi jättää parkkipaikoille ja käydä tutustumassa Petikon uikolurettiin kävelien, tai aluetta voi kiertää pyöräillen.

7 Kivimäenpuiston alppiruusutarha
Alppiruusutarha on rakennettu vuosina 2000-2001 ja sen tarkoituksena on esitellä kotimaisia rhododendron-lajikkeita. Parhaiten alppiruusuja pääsee ihastelemaan toukokuun lopulta kesäkuun puoleenväliin, jolloin suurin osa alppiruusuista on kukassa.

8 Vantaankoski
Vantaankoski on keskeinen osa Vantaanjokilaakson valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Padotut koski on 240 metriä pitkä, ja sillä on pudotusta viisi metriä. Historiallinen Kunnikaantie kulkee kosken yltä. Nykyinen silta on rakennettu vuonna 1876. Kannattaa jättää pyörä hetkeksi parkiin ja tehdä kävelykierros pitkäkoskita pitkin Vantaankosken alueen ympäri.

9 Kunnikaantie
Vanha postireitti oli alkuaan nimeltään Suuri Rantatie, joka myöhemmin nimettiin Kunnikaanteiksi. Reitti kulkee Vantaan läpi Martinkaudesta Vantaankoskelle, ja sieltä nykyistä Viikontietä Helsingin pitäjän kirkonkylän kautta Tikurilaan ja Hakilaan. Alkuaan tärkeä postireitti kulki jo 1300-luvulla Norjan Bergenistä Pietariin asti.

10 Viilätehdas
Dahlforsin viilätehdas oli toiminnassa vuodesta 1882 aina 1960-luvulle asti. Nykyinen museoviraston suojelma viilätehdasrakennus on vuodelta 1903. Tehdas on kunnostettu vuoden 1984 tulipalon jälkeen ja toimii nykyään yritys- ja yksityistilaisuuksien juhla- ja kokoustilana. Viilätehtaan niemessä on vuosina 2001-2002 kunnostettu puistoalue.

11 Vanha kansakoulu/Kunnikaan kartano
Kunnikaan kartanon kabinettitilat ovat 1970-luvun taitteesta toimineet ruutukivien kansakoulun lukkahuoneena. Entisöidyt tilat toimivat nykyään kokous- ja koulutustilana. Rakennuksessa on myös ravintola, ja tiloja voi vuokrata esimerkiksi perhejuhliin.

12

Kivistön suuralueen kierros

Reitti kulkee päälystettyä teitä pitkin. Korkeusero reitillä noin 60 m.

1 Kanniston koulu
Kanniston koulu on alueen värikäs maamerkki, jonka vihreän eri sävyt kuvastavat luontoa. Rakennus on arkkitehtonisesti korkeatasoinen. Elokuvissa 2011 toimintansa aloittaneessa Kanniston koulussa opiskelee tällä hetkellä 1-6-luokkalaista. Myöhemmin koulua laajennetaan ja opiskelijat voivat myös vuokrata 7-9.

2 Seutulan koulu
Seutulan peltojen keskellä virtaavassa Vantaanjoessa kukohtaa Seutulan koulu. Varsinkin matalan veden aikaan sieltä rantakalliot kosken tuntumassa ovat erinomaiset leikkipaikka. Myös joen ylikuulilla aluetta kutsuu koskinäkymä alaviran suuntaan.

3 Seutulan kylä
Seutulan kylä sijaitsee vanhojen kyläiden, Riipiläntien ja Katrinan tien, risteyskässä. Seutulan asutus on muodostunut jo viitisataa vuotta sitten. Kivistössä sijaitsee vanhoja maatiloja sekä kaksi kulttuurihistoriallisesti arvokasta kartanoa. Katrinebergin kartano ja Königsbergin kartano. Uudempiä asutusta Seutulan kylään syntyi 1950-1960-luvulla, kun Pirttärannan omakotitaloalue valmistui.

4 Katrinebergin kartano/Katrinan sairaala
Seutulan kylän keskustassa sijaitsevan kulttuurin, historiallisen arvokkaan Katrinebergin kartanon pääkennus on 1800-luvun alusta. 1900-luvun puolessa kartano siirtyi Vantaan kaupungin omistukseen. Tämän jälkeen kartanon yhteyteen perustettiin ensin vanhainkoti ja myöhemmin tiloissa aloitti edelleen toimiva Katrinan sairaala.

5 Katrinmäki
Katrinmäki kohoaa jokilaaksoista komeana kallioalueena. 5,5 hehtaarin kokoinen alue rauhoitettiin luonnonsuojelualueeksi vuonna 1989. Kallion huipulle kutsua usea näkymä Vantaanjoen kulttuurimaisemaan. Helpon kiertoreitin pääsee tutustumaan nousamalla Katrinan kalliota alkaen polkuja mäen huipulle.

6 Lentokonebongaus
Katrinan tien varresta pääsee kahdesta kohdasta aivan Helsinki-Vantaan lentoaseman kielteen 3:n viereen. Jos osuu paikalle sopivaan aikaan, kallon päältä voi läheltä nähdä nousuvia tai laskeutuvia lentokoneita.

7 Viinikannetä
Katrinan tienä voi poiketa parin kilometrin mittaisen peltojen kautta vuonna 2004 rauhoitettu Viinikannetä luonnonsuojelualueelle. 1,5 hehtaarin kokoisella suojelualueella löytyy edustavaa lehtokasvillisuutta sekä Vantaan pienimpiin lukeutuvat suuret metsälehmukset. Metsän pesimäinnustoon kuuluvat muun muassa lehto- ja mustapääkärki sekä rastaat. Metsässä ei ole merkittyä reittejä eikä polkuja.

8 Vantaankoski
Vantaankoski on keskeinen osa Vantaanjokilaakson valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Padotut koski on 240 metriä pitkä, ja sillä on pudotusta viisi metriä. Historiallinen Kunnikaantie kulkee kosken yltä. Nykyinen silta on rakennettu vuonna 1876. Kannattaa jättää pyörä hetkeksi parkiin ja tehdä kävelykierros pitkäkoskita pitkin Vantaankosken alueen ympäri.

9 Kunnikaantie
Vanha postireitti oli alkuaan nimeltään Suuri Rantatie, joka myöhemmin nimettiin Kunnikaanteiksi. Reitti kulkee Vantaan läpi Martinkaudesta Vantaankoskelle, ja sieltä nykyistä Viikontietä Helsingin pitäjän kirkonkylän kautta Tikurilaan ja Hakilaan. Alkuaan tärkeä postireitti kulki jo 1300-luvulla Norjan Bergenistä Pietariin asti.

10 Vanha kansakoulu/Kunnikaan kartano
Kunnikaan kartanon kabinettitilat ovat 1970-luvun taitteesta toimineet ruutukivien kansakoulun lukkahuoneena. Entisöidyt tilat toimivat nykyään kokous- ja koulutustilana. Rakennuksessa on myös ravintola, ja tiloja voi vuokrata esimerkiksi perhejuhliin.

11 Viilätehdas
Dahlforsin viilätehdas oli toiminnassa vuodesta 1882 aina 1960-luvulle asti. Nykyinen museoviraston suojelma viilätehdasrakennus on vuodelta 1903. Tehdas on kunnostettu vuoden 1984 tulipalon jälkeen ja toimii nykyään yritys- ja yksityistilaisuuksien juhla- ja kokoustilana. Viilätehtaan niemessä on vuosina 2001-2002 kunnostettu puistoalue.

12 Pikapyyröte
Vantaan ensimmäinen pikapyyröte on valmistunut Kivistön, ja se kulkee Heinäkuussa 2015 käyttöön otetun Kehäradan varrella. Matkalla ei ole yhtäkään pysähdystä vaativaa liittymää tai liikennevaloa, joten se sopii hyvin myös nopeille pyöräilijöille.

13 Kunnikaantie
Kunnikaanpuiston viheraluetta ympäröivät hiekkapäälystetset uikolurettit ja puistossa on lasten leikki- ja toimintapaisto jossa on perinteisten leikkivälineiden lisäksi parkour-alue, uudenlaisia elektronisia pelivälineitä sekä alueilleille skeittailulle tarkoitettua skeittailua.

14 Kivistön asunalue
Kivistön nykyinen pientaloalue on rakennuttanut 1950-luvulta lähtien, ja eri aikakausien muuttiväestöjen mukaan rakennettujen talojen ulkoiset tuovat vaihtelevaa kaupunkikuvaa. Kehäradan ja vuoden 2015 asunotomelualueen myötä uusi Kivistön asunalue keskustaan kasvava merkittävästi.

Pyöräile turvallisesti

- Käytä aina pyöräillessäsi kypärää.
- Opettele liikennesäännöt.
- Kevyen liikenteen väylällä pyöräillään oikeanpuoleisessa reunassa – ohita vasemmalta. Kävelijä saa valita kumpaa reunaa kulkee.
-
- Jos pyörätie ja jalkakäytävä on erotettu toisistaan yhtenäisellä viivalla, pyöräilijä ja jalankulkija kulkevat liikennemerkin osoittamalla puolellaan.
- Pyörätieltä ajoradalle tai suojatielle tullessaan pyöräilijän pitää väistää muita ajoneuvoja, paitsi kun,
 - muille on liikennemerkein merkitty väistämisvelvollisuus (kärkikolmio tai stop)
 - auto kääntyy pyöräilijän ajosuunnan poikki
 - muu liikenne on tulossa pihasta, pysäköintipaikalta, huoltoasemalta tai muulta vastaavalta alueelta.
- Ajoradalla pyöräiltäessä pyöräilijä ja autoilija ovat
- tasa-arvoisia: oikealta tulevaa pitää väistää, jollei liikennemerkein muuta osoiteta, vasemmalle kääntyvä väistää aina vastaan tulevaa.
- Pyöräteiden keskinäisissä risteyksissä pyöräilijät ovat
- tasa-arvoisia: väistä oikealta tulevaa, vasemmalle kääntyvä väistää vastaan tulevaa.
- Väistä bussiin nousevia tai sieltä poistuvia.
- Näytä kääntyessäsi kädellä suuntamerkkiä.
- Noudata aina tilanteeseen sopivaa nopeutta ja käytä tarvittaessa soittokelloa.
-
- Suojatietä pitkin saa pyöräillä, kun pyörätie jatkuu sen molemmin puolin.
- Jalkakäytävällä ei saa pyöräillä. Alle 12-vuotias lapsi saa
- pyöräillä jalkakäytävällä, mutta hän ei saa aiheuttaa kohtuutonta häiriötä jalankululle.